

Yuhana Jwumpe Nintanmpe

Jwuη¹kanni

Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè

sémεηi funηo jwumpe e ke

Yuhana à mpe jwumpe séμε, bà pu lógofebii si mpyi si dá li na na Yesu u ηye Kile Nηcwanrηi ná Kile Jyaji με (20.30-31). Yesu ηwajwumpe ná u kapyiηkii ηwəhe k'à ηwəhə ke, Yuhana à cyaga yaha sèl'e kur'á.

Sémεη'à táa tatεnyε shuunni. Tatεnge nηcyiige na Yesu kakyanhala karigii cyi baashuunni kyaa yu (1--12). Cyi na yiri kacyeen²kii, nahha kurugo ye cyi à li cyêe na Kile Jyaji u ηye Yesu. Yesu ná mp³ii pi à bínn'a tēen jwumə na ke, ηke cyage na yu lire kyaa na mú, mu à jwo u ná Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shin⁴ηi (3) u ná Samari shiin⁵bii cwon⁶ηi (4) u ná yamp⁷ii (5--9).

Kàlan⁸ηi Yesu ηye na ηkaan ke, ur'à li cyêe na uru u ηye:

Njy⁹ηi u à y¹⁰iri n¹¹ηy¹²ηi i ke

Mp¹³anahan¹⁴ηi nηcenn¹⁵ηi

D¹⁶ηy¹⁷εηi bēen¹⁸mpe

Tajy¹⁹ηwəge

Kuni i wà sí n-jà nə Kile yyére ke

Sēen²⁰ηi

N²¹ge u maha kw²²ubii η²³eni ke

N²⁴ge u maha sh²⁵ηi nηkwombaan²⁶ηi kaan ke.

Lire cyēen²⁷kanni na, Yesu à uye cyêe dijy²⁸εηi puni na.

Sémɛɲi tatɛɛnge shɔnwoɛe na yu Yesu vworonɔi kyaa na diɲyɛɲi i, s'a ŋkèɛge Tufoonɔi Kile yyére (13--21). Yesu na yu ná u cyelempyiibii ke ná shuunnɔi i maa pi yeɛge mà yyaha tíi ná u tɛefworoni i pi shwɔhɔl'e (13--16). Yesu à u Tuɲi Kile ɲáare u cyelempyiibii kyaa na, maa pi le u cye e (17).

Kàntogo yyére, Yahutuubii Kile kuni yyaha yyére shiinbil'á u cù, ka pi i u bò kworokworocige na, maa u buwuɲi tò (18--19). Lire ɲwɔhe na, ka u u ɲè a fworokwùɲi i maa uye cyéɛ u cyelempyiibii na (20--21).

Yesu na mpyi Yahutu, u cyelempyiibii mú sí mpyi Yahutuu, ŋka Yesu kyaa mpyi a pɛn Yahutuubii ɲùɲufeebil'á. Kile Saliyaɲi cyelentiibii ná Kile sáragawwuubii ɲùɲufeebii pi mpyi Yesu zàmpeɛnbii.

Yuhana sémɛɲi ɲyɛ na Yesu zɔɲi ná u nàɲkocyeɛre kyaa yu mɛ. Ŋka u à yi fíɲiɲ'a jwo na Kile Jwumpe pu ɲyɛ Yesu, puru ná Kile u à wwɔ fo tasiige e. Yesu cye kurugo, Kile à pa ntɛɛn sùpyire shwɔhɔl'e. Lire pyɲkanni na, ti sí n-jà n-pyi Kile pyi. Mà Yesu yaha ɲɲke na, u à sɛnmɛg'a wwɔ ná Tufoonɔi i maa u tũnnture pyi. Shin maha shin u na Kile caa ke, urufoo sí n-jà u cè Yesu cye kurugo.

Kile Jwumpe à pyi sùpya

¹ Mà jwo diɲyɛɲi u si ke, Jwumpe mpyi wani mà mɔ. Pu mpyi ná Kile e. Puru Jwumpe pu mpyi Kile yabilɲi. ² Nge u ɲyɛ puru Jwumpe ke, u mpyi wani ná Kile e, mà jwo diɲyɛɲi u si ke. ³ Uru cye kurugo Kile à yaayi puni dá. Yaaga maha yaaga k'à dá ke, kuru kà ɲyɛ a dá u baa mɛ. ⁴ Ur'e shɲi ɲɲkwombaɲ'à fworokwùɲi, uru u maha bɛɛnmpe kaan sùpyir'á. ⁵ Puru bɛɛnmpe na ɲî numpini i,

ηκα numpini ηγε a ja pu na με*. 6 Tèni là à pa nò, ka Kile si nàηi wà pyi u tùnntunηò, u mege na mpyi Yuhana. 7 U à pa mpa a bènmpε kyaa yu, bà sùpyire puni si mpyi si dá pu na u jwumpe cye kurugo με. 8 Uru yabiliηi bà u mpyi puru bènmpε με, u mpyi a pa si mpa pu kyaa jwo kannna. 9 Nge u mpyi bènmpε sèese wumpe ke, ur'à pa diηyεηi i mpa bènmpε kan sùpyir'á.

10 U mpyi diηyεηi i, diηyεηi'à dá u cye kurugo, lire ná li wuuni mú i, diηyεηi sùpyir'á u cyé. 11 U à pa u yabiliηi shiinbii yyére, pi ηγε a ηεε u na με. 12 Nka mpii pi à ηεε u na maa dá u mege na ke, u à kuni kan pire pun'á pi pyi Kile pyii. 13 Pi ηγε a Kile pyifente ta sùpyire woore tanjanni na με. Pi ηγε a ta nò ná u cwo pyii tanjanni na με. Sùpya ηyii kyaa bà l'à pi pyi amuni με. Nka Kile yabiliηi u à ηεε maa pi pyi u pyii.

14 Nγε puru Jwumpe à pa mpyi sùpya, maa ntèn wuu shwòhòl'e mà tère pyi. Wuu à u pèente ηya. Uru u ηγε Jyafoonηi niηkinηi mà fworò Tufoonηi Kile e ke, ur'e tire pèente ηγε. Uru u à ηwò wuu na sèl'e, maa sèenηi cyée wuu na.

15 Nγε Yuhana à Yesu kyaa jwo. U à jwo fànha na: «Nge kyaa mii mpyi a jwo na u sí n-kwò n-pa mii kàntugo ke, ur'à fànha tò mii na, ηaha na γε mà jwo mii u si ke, u mpyi wani mà kwò.»

16 U à ηwò wuu na sèl'e maa kacenni là tèg'a kacenni là fùnηò wuu á†. 17 Yii li cè, Kile mpyi a u Saliyanηi kan Musa cye kurugo, numε u à ηwò

* 1:5 Pii maha jwo: «Puru bènmpε na jí numpini i, ηka numpini ηγε a ηεε pu na με.» † 1:16 Pii maha jwo: «Wuu à kacenni là ta là kàntugo.»

wuu na maa sèenji cyêe wuu na Yesu Kirisita cye kurugo. ¹⁸ Sùpya sàha ñkwò a Kile nya a nya mε. Nka Jyafoonji ninjinji u nye Kile yabilinji, maa mpyi Tufoonji Kile taan ke, uru u à Kile pyinjkanni cyêe wuu na.

Pi na Yuhana yibili uye kyaa na

(Macwo 3.1-12; Marika 1.1-8; Luka 3.1-18)

¹⁹ Nye Yahutuubii ñunufeebil'à sàragawwuubii pìi ná Levi tùluge shiinbii pìi yirige Zheruzalemu kànhe e mà tun Yuhana á, pi sà u yibe na jofoo u nye u wi ye? ²⁰ Pi à u yibe ke, u nye a yaaga ñwòhò pi na mε, u à tìl'a jwo pi á: «Mii bà u nye Kile Nijcwònrònji mε.» ²¹ Ka pi i u yibe: «Jofoo sí u nye mu ye? Mu u nye Kile tùnntunjiEli la?» Ka Yuhana si pi pyi: «Ònhò, uru bà u nye mii mε.» Ka pi i nùr'a u pyi: «Kile tùnntunji wuu na sigili ke, uru u nye mu la†?» Ka u u nùr'a jwo: «Ònhò.» ²² Ka pi i ñkànha a jwo: «Jofoo sí u nye mu ye? Yà jwo wuu á, wuu sà jwo wuu tunveebil'á. Jofoo mu yabilinji na maye sònnji ye?» ²³ Ka Yuhana si pi ñwò shwò ná Kile tùnntunji Ezayi ñwòjwumpe e na:

«Mejwul'à fworò síwage e fànha na

“Yii kuro nintiile yal'a yaha Kafoonji mεε na.”

Nye mii Yuhana u nye ná lire mejwuuni i§.»

²⁴ Sùpyire ti mpyi a tun Yuhana yyére ke, Farizhεεnbii pìi na mpyi ná pi e. ²⁵ Ka pire si nùr'a u yibe: «Mu bà u nye Kile Nijcwònrònji mε, mu nye Eli mε, mu sí nye Kile tùnntunji niziginji mε,

† **1:21** Yahutuubii mpyi na Kile tùnntunji sigili ñgemu u nye Musa fiige ná u mpyi na sí n-pa tèrigii nizanñkil'e ke. Pii mpyi na sònnji na uru Kile tùnntunji u sí n-pyi Kile Nijcwònrònji (Duterenomu 18.15-18; Kapyiinjkii 3.22). § **1:23** Ezayi 40.3

ka naha si mu ta mu u sùpyire batizeli ye?» ²⁶ Ka Yuhana si pi pyi: «Mii na sùpyire batizeli lwøhe e kannna. Yii shwøhøl'e, nàñi wà na nyε wani, yii nyε a u cε mε, ²⁷ uru sí n-pa mii kàntugo, ñka mii ñùñk'á cyére u tanhanyi mεere zànhanji i u tooyi na*.»

²⁸ Cyire karigil'à pyi Bεtani kànhe e, Zhurudεn banji kàntugo. Kuru cyage e, Yuhana mpyi na sùpyire batizeli.

Yesu u nyε Kile Mpabilini

²⁹ Kuru canña nùmpañña, Yuhana à Yesu nya u u si u yyére ke, maa jwo sùpyir'á: «Yii wii, Kile Mpabilini li nyε nde, lire li sí n-pa ñnyε sùpyire kapegigii yàfa ti na. ³⁰ Uru kyaa mii mpyi a fyànha a jwo yii á, tèni i mii à jwo “Nàñi wà na ma mii kàntugo, ñka u à pèe mii na, maa mpyi mii yyaha na, naha na ye mii à si mà u ta.” ³¹ Mii yabilinji mpyi a cε na uru wi mε. Ñka mii à pa mpa a sùpyire batizeli lwøhe e, bà Izirayeli shiinbii si mpyi si u cε mε.»

³² Puru kàntugo, mpe Yuhana à jwo: «Mii à Kile Munaani nya l'à yîri ñnyinji na mpánmpørøgø fiige, mà pa ntèen Yesu na. ³³ Mii yabilinji mpyi a u cε mε. Ñka ñge u à mii tun mii u pa a sùpyire batizeli lwøhe e ke, uru u à yi jwo mii á na mii aha bú Kile Munaani nya l'à tîg'a pa ntèen ñgemu na ke, uru u sí raa sùpyire batizeli ná Kile Munaani i. ³⁴ Mii à li nya li jwunñkanni na. Lire e mii à jwo sùpyir'á na “Ñge nàñi u nyε Kile Jyanji†.”»

* **1:27** Yahutuubii mpyi maha pi nàmpwuunbii tanhanyi mεere sàha, maa pi tooyi jyé. Pi bilibii pi mpyi maha lire pyi. Pi nàmpwuunbii sunmage shwoñkanni li mpyi lire. † **1:34** Sémebii pi maha jwo: «Kile Nijcwønññi».

Yesu cyelempyiibii niŋcyiibii

³⁵ Kuru canŋa nùmpaŋŋa, Yuhana mpyi a yyére wani ná u cyelempyiibii pi shuunni i. ³⁶ Ka u u Yesu nintoroŋi wíi, maa jwo: «Yii wíi, Kile Mpa-bilini li ɲye nde!»

³⁷ Yuhana cyelempyiibii mpíi shuunniŋ'à puru jwumpe lógo ke, maa ntaha Yesu fye e. ³⁸ Yesu à yyahe kêenn'a wíl'a pi ɲya pi à taha uru fye e ke, maa pi yíbe: «Naha yii na ɲcaa ye?» Ka pi i u pyi: «Arabi (lire ɲwɔhe ku ɲye cyelentuŋi) taa mu à tîrige ke?» ³⁹ Ka u u pi pyi: «Yii a ma, yii sí ku ɲya.» Ka pi i ɲkàre ná u e, maa sà pyenge ɲya, maa ntéen wani. Canvyinge tènì li mpyi li li, ka pi i canmpaange pyi ná u e.

⁴⁰ Mpíi nàmbaabii shuunniŋi pi mpyi a Yuhana jwumpe lógo, maa ntaha Yesu fye e ke, pire wà mɛge na mpyi Andire, Simɔ Pyeri sɲɛɛŋi. ⁴¹ Ka Andire si ntíl'a kàr'a sà u sɲɛɛŋi Simɔ cya a ɲya, maa yi jwo u á: «Wuu à Masiyaŋi ɲya.» (Lire ɲwɔhe ku ɲye Kile Niŋcwɔnrɔŋi.) ⁴² Maa ntíl'a tòro Simɔ yyaha na mà kàre Yesu yyére. Pi à sà nɔ u na ke, ka Yesu si wá na Simɔ wíi maa ɲkwɔ a jwo: «Mu u ɲye Simɔ, Yuhana jyaŋi, pi sí n-pa a mu yiri Sefasi.» (Girekiibii sheɛnre e, pi maha jwo: «Pyeri.»)

Filipi ná Natanayeli à taha Yesu fye e

⁴³ Kuru canŋa nùmpaŋŋa, ka Yesu si yîri na ɲkèege Galile kùluni i, mà bê ná Filipi i, maa u pyi: «Taha na fye e!» ⁴⁴ Filipi na mpyi Bétisayida kànhe shin. Andire ná Pyeri kànhe ku ɲye kuru mú. ⁴⁵ Filipi à sà Natanayeli ɲya ke, maa u pyi: «Nàŋi kyaa Kile túnntunŋi Musa à jwo u Saliyaŋi sémeŋi i, ná Kile túnntunmpii sanmpii mú à u kyaa jwo ke, wuu à

u nya. U à yîri Nazareti kànhe e, u mege nyε Yesu, Yusufu jyaŋi.» ⁴⁶ Ka Natanayeli si jwo: «Yacεnŋε sí n-sii n-jà n-fworo Nazareti† i la?» Ka Filipi si u pyi: «Ta ma wuu u shà, mu yabiliŋi sí n-sà nya.»

⁴⁷ Yesu à Natanayeli nya u u sì u á ke, maa jwo: «ŋge à sì Izirayeli shinŋi yabiliŋi, nha na ye u funŋk'à sàa fíninε.» ⁴⁸ Ka Natanayeli si jwo: «Taa mu à mii cè ke?» Ka Yesu si u pyi: «Mii mpyi a mu nya fizhiye cige § nwəh'i, maa mu cè, ka Filipi si nta a mu yyere.» ⁴⁹ Ka Natanayeli si jwo: «Cyeleuntuŋi, Kile Jyaŋi u nyε mu, Izirayeli Saanni.» ⁵⁰ Ka Yesu si u pyi: «Bà mii à mu pyi na mii à mu nya fizhiye cige nwəh'i mε, lire kanni kurugo mu à dá mii na la? Mu sí n-pa karigii cyiiberε nya ncyiimu cyi à pée nintononi na ke!» ⁵¹ Maa núr'a jwo: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, canŋka yii sí n-kwə nìnyinji nya u à múgo, si Kile mèlekeebii nya pi i dùru na ntîri Supyaŋi Jyaŋi nuŋ'i*.»

2

Yesu à lwəhə kēenn'a pyi εεzen sinme

¹ Nyε canmpyaa shuunn'à tòro, ka pi i wá na cikwənrə pyi Kana kànhe e, Galile kùluni i. Yesu nuŋi na mpyi wani tire cikwənrε cyage e. ² Yesu

† **1:46** Nazareti na nyε kànbilere ndemu li nyε wà mpyi a li le njire e mε. Wà mpyi na sí Yesu le njire e u tasege e mε. § **1:48** Fizhiye cige»: kuru cige ŋkényi mpyi a lyéele na ŋko raa bwùun jìŋke na. Kuru cige nwəh'i Yahutuubii mpyi maha sì na pi funŋyi caa Kile jwumpe na, maa Kile jáare, maa Kile Jwumpe Semenji kálali.

* **1:51** Yesu cye kurugo, u cyelempyiibii sí Kile sìnampe nya, bà Yakuba à pu nya nḡage e, tēni i u à katannacyiinni nya l'à sìn jìŋke na maa sà sìn kilenji na mε (Zhenēzi 28.12).

ná u cyelempyiibii mpyi a yyere wani. ³ Nye mà pi yaha cikwɔɔnre múguroŋi na, ka ερεzen sinmpe si mpa ηkùuηɔ. Ka Yesu nunji si yi jwo u á: «Pi sinmp'á kwɔ.» ⁴ Ka Yesu si u pyi: «Nufoonji, mii à mu jáare, ma hà ma ηwɔge le na karigil'e με. Tèni sàha ηkwɔ a nɔ mii á με.»

⁵ Nye ka u nunji si yi jwo báarapyiibil'á: «U aha mpa kyaa maha kyaa jwo yii á ke, yii i lire pyi.»

⁶ Lir'à cwoyo baani ta wani. Yahutuubii mpyi maha piye jyí na fíniηε ná yire cwoyi lwɔhe e, mà tàanna ná pi Kile kuni i. Lwɔhe litirii ηkuu (100) fiige mpyi maha jyè yire cwoyi nin̄kin nin̄kin̄i i. ⁷ Ka Yesu si báarapyiibii pyi: «Yii nje cwoyi jî jî lwɔhe na.» Ka pi i yi jî fo mà nɔ yi ηwɔyi na.

⁸ Lire kàntugo ka Yesu si pi pyi: «Yii kà kwó numε, yii sà ηkan cikwɔɔnre njyìŋi táafoon'á.» Ka pi i sà kà kan u á. ⁹ Ka njyìŋi táafoonji si lwɔhe bya a wíi, mà ku ta ερεzen sinme, u sí ηye a pu tayirige cè με. Nka báarapyiibii pi mpyi a lwɔhe kwó ke, pire mpyi a pu tayirige cè. Ka u u ntíl'a cifon̄ŋi poonji yyere, ¹⁰ maa yi jwo u á: «Sùpyire puni maha fyânha a ερεzen sinmpe nintanmpe kan pu byafeebil'á, pi aha nijyahama bya, mpe pu ηye pu ηye a táan amuni με, puru maha nta a kan pi á. Nka mu wi ke, ερεzen sinmpe nintanmpe mu à yaha kàntugo!»

¹¹ Nye lire l'à pyi kyaa nijcyiile, mà li cyêe na Yesu na ηye kakyanhala sùpya. Lir'à pyi Kana kànhe e, Galile kùluni i. Lire pyin̄kanni na, Yesu à u sífente cyêe sùpyire na, ka u cyelempyiibii si dá u na. ¹² Lire kàntugo Yesu ná u nunji ná u cinmpyiibii ná u cyelempyiibil'à kàre Kapεrenamu kànhe e. Pi ηye a mɔ wani με.

Yesu à cwàhòmpii kòr'a yige Kileñaarebage ntàani na
(Macwo 21.12-13; Marika 11.15-17; Luka 19.45-46)

¹³ Nye Yahutuubii bilereŋkwoŋi kataanni mpyi a byanhara. Ka Yesu si ñkàre Zheruzalemu kànhe e, ¹⁴ mà sà sùpyire ta ti i ñiiye ná mpàa ná kùmpanhii péreli Kileñaarebage ntàani na, wyérefaabii ninteenbii na mpyi wani mú*.

¹⁵ Ka u u mēere pyi kàsooro mà tég'a pi puni kòr'a yige Kileñaarebage ntàani na, maa pi mpàabii ná pi ñiiyi kòrò, maa wyérefaabii wyéreni lwó a wu, maa pi tàbalibii ñòŋ'a cyán cyán. ¹⁶ Maa jwo sanmpanmperebil'á: «Yii nje yaayi lwó a yige naha, yii àha na Tuŋi bage kēenŋe mpyi yapere mbaga me.» ¹⁷ Yesu à lire pyi ke, ka u cyelempyiibii funŋò si ñcwo li na na l'à séme Kile Jwumpe Semēni i na: «Mu bage kani na mii súuge nanŋkyaan fiige†.» ¹⁸ Ka Yahutuubii ñùñufeebii si Yesu yíbe: «Kakyanhala kani ndi mu sí n-pyi n-cyêe wuu na, wuu u ñcè na ñcyii karigii puni mpyiŋi kun'à kan mu á ye?» ¹⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii ñke Kileñaarebage jya, mii sí ku núruŋò n-faanra canmpyaa taanre funŋ'i!» ²⁰ Ka pi i jwo: «Ei! Pi à yye beeshuunni ná baani pyi ñke Kileñaarebage vaanraŋi na. Jofoo niŋkin u ñye mu, si ñkwò mpa ku faanra ñkwò canmpyaa taanre funŋ'i ye?»

* **2:14** Yahutuubii pi mpyi maha yíri cyeyi yabere e ke, wyérefaabii mpyi maha pire wyéreni fare Kileñaarebage wuŋi na. Lire pyiŋkanni na, wyérenwòge ku mpyi a yaa k'a sàrali Kileñaarebage e ke, pi mpyi maha já a kuru sàra, maa nùr'a já a ntége pyi. Yatòore ti maha yaa ti já a pyi sàraga ke, pérempyiibii mpyi maha tire péreli pir'á. Pi mpyi maha ti lwòore dùrugo. † **2:17** Zaburu 69.10

21 Nka Kileñaarebage kani Yesu à jwo ke, u yabilinji cyeere kyaa u mpyi na yu. 22 Nyε Yesu à pa jnè a fwooro kwùnji i ke, ka li i ntíge u cyelempyiibii funṅ'i na Yesu mpyi a ṅke cyage jwo. Ka pi i dá Kile Jwumpe Semēni ná Yesu ṅwójwumpe na.

23 Tèni i Yesu mpyi Zheruzalēmu i Yahutuubii bilereṅkwonji kataanni na ke, shinnyahara à u kakyanhala karigii ṅya, ka cyire si pi pyi pi à dá u na. 24 Yesu mpyi a pi puni zòompīi cè, lire kurugo u mpyi a dá pi na mε. 25 U à shin maha shin funṅo kani cè, lire kurugo ṅùṅo sàha mpyi sùpya u à u supyiṅεṅji yu u á mε.

3

Kile Munaani maha shìnji niṅkwombaani kaan

1 Farizhēnji wà na mpyi wani, u mεge na mpyi Nikodēmu, maa mpyi Yahutuubii ṅùṅufoo. 2 Canṅka numpilage e, u à kàre Yesu á maa sà yi jwo u á: «Cyelentuṅi, wuu à li cè na Kile à mu yaha a pa, mu u mpa a wuu kâlali, ṅaha na yε kakyanhala karigii mu na mpyi ke, wà si n-jà cyire pyi ná Kile ṅyε a sī ná urufol'e mε.» 3 Ka Yesu si u pyi: «Sēṅji na mii sí n-sīi yi jwo mu á, sùpya si n-jà n-jyè Kile Saanre e, ná u ṅyε a núr'a si ṅiṅyiṅi na mε.» 4 Ka Nikodēmu si jwo: «Sùpya ká lyε a kwè, di u sí nuru n-si sahanji yε? Wà sí n-jà nuru u nuṅi funṅke e si si la?»

5 Ka Yesu si u pyi: «Sēṅji na mii sí n-sīi yi jwo mu á, shin maha shin ká mpyi u ṅyε a si lwòhe ná Kile Munaani fànhe e mε, uru si n-sīi n-jà n-jyè Kile Saanre e mε. 6 ṅgemu ká si sùpyii siṅkanna na ke, urufoo na ṅyε shintiwe, ṅka ṅgemu ká si Kile

Munaani síni i ke, Kile Munaani na nyε urufol'e. ⁷ Mii à jwo na yii núr'a si nìnyinji na ke, lire kà ma kàkyanhala mε. ⁸ Cyage k'à táan kafεεg'á ke, wani ku maha fwu na nkèεge, mu maha ku fwɔfwɔ tùmpe nùru. Nka mu sì ku tayirige cè mε, mu mú sì ku takarege cè mε. Amuni Kile Munaani maha mpyi sùpyanji i.»

⁹ Ka Nikodemu si jwo: «Di cyire karigii sí n-jà n-pyi n-jwo ye?» ¹⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mu u nyε Izirayeli shiinbii cyelentu ke, mu yabilinji saha nyε cyire karigii ncèmbaa la? ¹¹ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo mu á, nje wuu à cè ke, yire wuu na yu. Nje wuu à nya ke, yire wuu na yu mú. Nka yii la nyε sì nyε wuu ninjwumpe na mε. ¹² Mii na ninke karigii kyaa yu yii á, yii sí nyε a dá mε, mii aha bú mpa a nìnyinji wogigii kyaa yu yii á, di yii sí n-jà n-dá n-jwo ye? ¹³ Mà li ta wà nyε a dùgo nìnyinji na mε, fo nge u à yîri wani mà tîge naha ninke na ke, uru u nyε Supyanji Jyanji.

¹⁴ Bà Kile tùnntunjiMusa à dànyenji yal'a pyi wwò fiige, maa cyiin cûru, maa u dùrugo sùpyire shwɔhɔl'e mε, amuni Supyanji Jyanji sí n-sii n-dùrugo, ¹⁵ bà li si mpyi ngemu ká dá u na ke, uru si shìnji ninkwombaanji ta mε.»

¹⁶ Kile à sàa dinyε sùpyire kyaa táan uy'á fo u à u Jyanji ninkinji kan sáraga, ngemu ká dá u na ke, urufoo nùmpannke kà nkèεge mε, nka u shìnji ninkwombaanji ta. ¹⁷ Kile nyε a u Jyanji tun dinyenji i u pa yoge kwɔn sùpyire na mε. Nka u à u tun, bà sùpyire si mpyi si shwɔ u cye kurugo mε. ¹⁸ Ngemu ká dá u na ke, uru nàzhan nyε Kile yoge e mε. Ngemu sí u nyε u nyε a dá u na mε, yog'à kwɔn

urufoo na mà kwò, ñaha na ye u ñye a dá Kile Jyanjiniñkinji mege na me. ¹⁹ Kile yoge ñùñke ku ñye: bèenmp'á pa diñyeñi i, ka sùpyire si ñcyé pu na, maa ntaha numpini fye e, ñaha na ye pi kapyiinñkii ñye a ñwò me. ²⁰ Shin maha shin u na kapegigii pyi ke, bèenmpe ñye a táan urufol'á me. U ñye na ñeeg'a fworò bèenmpe na, sùpyire s'a u kapyiinñkii ñaa me. ²¹ Nka ñgemu ká mpyi sèenji ñuñ'i ke, uru maha fworò bèenmpe na, bà sùpyire si mpyi s'a u kapyiinñkii ñaa, si ñcè na u na ñye Kile kuni i me.

Nje Yuhana à jwo Yesu kyaa na ke

²² Lire kàntugo ka Yesu ná u cyelempyiibii si ñkàre Zhude kùluni i. U à tèn wani ná pi e mà canmpyaa pyi, marii sùpyire batizeli. ²³ Yuhana mú mpyi na sùpyire batizeli cyage k'e, ñaha na ye lwòhe mpyi a ñyaha wani. Kuru cyage mege mpyi Enòni, maa mpyi Salemi taan. Ka sùpyire si wá na si u yyére, u sí i ti batizeli. ²⁴ Lir'á pyi a Yuhana ta u sàha jyè kàsunji i me.

²⁵ Canñka Yuhana cyelempyiibii pìi ná Yahutuñji wà à nàkaana ta. Tire mpyi a lwó a pwò Yahutuubii Kile kuni ñjyìviniñi kyaa na. ²⁶ Tire nàkaante ñùñò taan, Yuhana cyelempyiibil'á kàr'a sà yi jwo u á: «Wuu cyelentunji, mu ná nàñi u mpyi sijnayan Zhurudèn bañi kùñke na ke, mu à ñgemu kyaa jwo ke, u we, u u sùpyire batizeli nume. Sùpyire puni mú si wá na ñkèege u yyére.»

²⁷ Ka Yuhana si pi pyi: «Kile ká mpyi u ñye a ndemu le sùpyañi i me, u ñye na lire taa me. ²⁸ Yii yabilimpìi na ñye mii shérii, mii à yi jwo yii á na mii bà u ñye Kile Nijnwónròñi me, ñka Kile à mii yaha a pa u yyaha na. ²⁹ Cìkwòonre tèepyiini i,

cipoonji ká jwo na uru ná u cifɔnnɔ' à bê, u cevoonji funnɔke maha ntáan sèl'e. Amuni, mii funnɔke puni mú maha ntáan, tère o tère e mii à lógo na sùpyire ninyahara wá a taha Yesu fye e ke.

³⁰ Numε, là à yaa l'a bârali Yesu tayyérege na, là s'a fwore mii woge e, ³¹ naha na γε nge u à yîri ninyiɔni na mà pa ke, uru u nγε sùpyire puni nùɔ na. Nge u à ta naha nɔnke na ke, uru na nγε nɔnke wu, nɔnke karigii uru mú sí raa yu. Nka nge u à yîri ninyiɔni na ke, uru u nγε diɔnyɛni puni nùɔ na. ³² Nde u à nya, ná nde u à lógo ke, lire u na yu, shinnyahara sí nγε a nεε u jwumpe na με. ³³ Nka ngemu ká nεε u jwumpe na ke, urufol'à li fíniɔ' a cyêe na ur'à dá li na na Kile na sèni yu. ³⁴ Nge Kile à tun ke, Kile Munaani à kan ur'á tɛgɛɛ baa, lire e u à jà na Kile jwumpe yu sùpyir'á. ³⁵ Jyafoonji kyal'à táan Tufoonji á, fo ka u u yaayi puni le u cye e. ³⁶ Ngemu ká dá Jyafoonji na ke, urufol'à shɔni ninɔkwombaani ta. Ngemu ká ncyé u na ke, urufoo sì uru shɔni ninɔkwombaani ta με, nka Kile lùuni sí n-yîri n-yaha urufoo taan.»

4

Yesu na yu ná Samari kùluni cwonji i

¹ Yesu à pa nɔcè na Farizhɛɛnbil'à pa lógo na uru na cyelempyiibii pìi taa na batizeli, pi mú s'à nyaha Yuhana wuubii na. ² Mà sèni jwo, Yesu yabiliɔni bà u mpyi na sùpyire batizeli με, u cyelempyiibii pi mpyi na li pyi. ³ Yesu à pa pi jwumpe ninɔkwompe lógo ke, maa fworro Zhude kùluni i maa núru na nɔkèεge Galile wuuni i. ⁴ U ninɔkareɔni mpyi a yaa u Samari kùluni jyiile, u u

nta a nɔ Galile wuuni na. ⁵ Ka u u sà nɔ Samari kànhe kà na, kuru mɛge mpyi Sikari. Tèecyiini i, Yahutuubii tulyage Yakuba mpyi a kɛɛge nkemu kan u jyaŋi Yusufu á ke, Sikari na nyɛ kuru taan. ⁶ Yakuba bèɛnɛke na mpyi wani. Yesu à jaara a kànha ke, maa sà ntèen kuru bèɛnɛke taan. Canɛke mpyi a nɔ jùŋɔ ninji i.

⁷ Ka Samari shiinbii cwɔŋi wà si mpa mpa lwɔhɔ kwó. Ka Yesu si jwo u á: «Lwɔhe kà kan na á, si bya.» ⁸ Lir'à u cyelempyiibii ta pi à jyè kànhe e sí njiyi cya zhwɔ. ⁹ Ka ceɛŋi si u pyi: «Na jaha? Mu na nyɛ Yahutu, mii sí nyɛ Samari shin, jaha na mu na ma lùbyage jáare mii á yɛ?» (Lire kajwuuni jùŋke ku nyɛ Yahutuubii ná Samari shiinbii nyɛ a mpyi na wwùu kyaa na mɛ.) ¹⁰ Ka Yesu si ceɛŋi pyi: «Yaage Kile maha nkaan mana ke, kàmpyi mu mpyi a kuru cè, sùpyaŋi u na mu jáare lùbyage na ke, kàmpyi mu mpyi a uru cè, mu u mpyi na sí u jáare, u mpyi na sí lwɔhɔ kan mu á, nkemu ku maha shìŋi sèe wuŋi kan sùpyaŋ'á ke.»

¹¹ Ka ceɛŋi si jwo Yesu á: «Nùŋufooŋi, bèɛnɛcere nyɛ mu á mɛ, nke bèɛnɛke s'à cùgo sèl'e, taa mu sí kuru lwɔhe ta si nkan mii á ke? ¹² Wuu tulyage Yakuba u à nke bèɛnɛke kan wuu á ke, mu à pèe uru na la? U ná u pyiibii ná u yatɔɔre mpyi na nke bèɛnɛke lwɔhe byii.»

¹³ Ka Yesu si u pyi: «Shin maha shin u nyɛ na nke bèɛnɛke lwɔhe byii ke, byage saha sí urufoo ta. ¹⁴ Nka ngemu ká mii lùkange bya ke, byage saha sí n-sii urufoo ta mɛ. Naha na yɛ lwɔhe mii sí n-kan u á ke, kuru sí n-pyi u funɛke e lùbili. Uru lùbiliŋi sí u pyi u shìŋi niŋkwombaaŋi ta.»

¹⁵ Ka ceenji si jwo: «Nùñufoonji, kuru lwəhe kà kan na á, byage kà n-sì núru na ta mε, mii sàha kà núru mpa lwəhə kwó naha mε.»

¹⁶ Ka Yesu si jwo: «Sà ma poonji yyere, ma a ma.»

¹⁷ Ka ceenji si u pyi: «Nò nyε mii á mε.» Ka Yesu si u pyi: «Mu u jwo na nò nyε mu á mε, mu à sèe jwo.

¹⁸ Mu à nàmbaya kanjuro jyé mà kwò, nge á mu nyε numε ke, uru mú bá nyε mu poo mε. Sèe mu à jwo.»

¹⁹ Ka ceenji si u pyi: «Nùñufoonji, mii naha li nya, Kile túnntunñə u nyε mu. ²⁰ Wuu tulyey'a Kile pēe nke nanke na, nka yii Yahutuubii, yii maha jwo na Zheruzalεmu kanni i Kile tapeenke nyε.» ²¹ Ka Yesu si u pyi: «Ceewe, nje mii sí n-jwo mu á ke, mu à yaa mu u dá yire na, tēni là sí n-kwò nə, yii saha sì raa sì nke nanke na, lire nyε mε Zheruzalεmu kànhe e si nta raa Tufoonji pēre mε. ²² Yii Samari shiinbii na ngemu pēre ke, yii nyε a uru cè mε, wuu Yahutuubii, wuu sí na ngemu pēre ke, wuu à uru cè, naha na yε Shwofoonji à fwordo Yahutuubil'e. ²³ Tēni sí n-pa nə, li bá à nə a kwò, mpìi pi nyε Tufoonji pēveebii sèe wuubii ke, Kile Munaani li sí raa sèenji cyēre Kile karigii kyaa na pir'á. Tire sùpyire shinji Tufoonji Kile na ncaa t'a uru pēre. ²⁴ Kile na nyε Munaa, wà nyε na u naa mε. Sùpyire sí n-jà raa u pēre kanna tēni i Kile Munaani sí sèenji cyēe ti na ke.»

²⁵ Ka ceenji si u pyi: «Mii à cè na Masiyanji sí bá n-pa (nge pi na yiri Kile Nijcwənrəñi ke). U aha mpa, u sí yaayi puni yyaha jwo wuu á.» ²⁶ Ka Yesu si ceenji pyi: «Mii u na yu ná mu i ke, mii u nyε ure.»

²⁷ Mà Yesu ná ceenji yaha puru jwumpe na, ka cyelempyiibii si ntíl'a nə wani. Ka li i pi

kàkyanhala*. Li mpyi pi funŋ'i mà u yíbe naha kurugo u na yu ná ŋge ceenji i ye, lire nyε me naha u na ncaa u á ye, ŋka pi wà nyε a já a u yíbe me. ²⁸ Ka ceenji si u kucwooni yaha bènnŋke taan, maa jyè kànhe e, maa yi jwo sùpyir'á: ²⁹ «Yii a ma yii pa wíi. Nànji wà u ŋge u à mii kapyiŋkii puni cè a jwo mii á. Kile Niŋcwənrəŋi kyaa li na yu ke, u sí n-jà n-pyi ure.» ³⁰ Ka sùpyire si fworò kànhe e, na ŋkèege Yesu yyére.

³¹ Mà ceenji yaha kànhe e, ka Yesu cyelempyiibii si yi jwo u á: «Wuu cyelentuŋi, mu à yaa mu u mpa lyí amuni.» ³² Ka u u pi pyi: «Yalyige na nyε mii á, mii u lyí, yii nyε a ŋkemu cè me.» ³³ Ka u cyelempyiibii si wá na yi yu piye shwəhə'l'e na wà u à pa yalyire kan u á be? ³⁴ Ka Yesu si jwo: «ŋge u à mii tun ke, mii u uru nyii wuuni pyi, tūnnture u à kan mii á ke, mii u tire pyi fo ti tɛgɛni, mii yalyire ti nyε tire. ³⁵ Yii maha jwo yi nyε sicyεere yi nyε nūgunte ná sūmakwənni shwəhə'l'e. Ŋka mii sí yi jwo yii á, yii yyahayi yîrige, yii i sùpyire nimpante wíi. Ti na nyε bà sūma maha nɔ a tɛɛn kɛrɛge e, na ŋkwənni sigili me. ³⁶ Ŋge u na sūmaŋi kwūun ke, uru na u sàraŋi tal'a kwò. Uru sàraŋi u nyε: sùpyire u na ntaa ke, tir'à shìŋi niŋkwombaaŋi ta. Lire pyiŋkanni na, nɛɛnugunji ná sūmakwənni na múgure siŋcyan. ³⁷ Tàanlini l'à jwo na “Wà na nūru, wabɛrɛ sí i ŋkwūun” ke, l'à sèe jwo. ³⁸ Mii à yii tūugo yii sà kɛrɛge ŋkemu sūma kwənni ke, yii nyε a ku fàa me. Mpii pi à báaraŋi pyi ke, ka yii i pire kanhare

* **4:27** Li mpyi a cyelempyiibii kàkyanhala, naha na ye Yahutuubii cyelentu nyε a mpyi a yaa u jwo ná ceewe e me, mà bàra lire na, Samari shiinbii ná Yahutuubii mpyi a táan me.

tònn̄ji ta.»

³⁹ Ka Samari kànhe sùpyire nijyahara si dá Yesu na, ceen̄ji jwumpe cye kurugo, u mpyi a yi jwo pi á na Yesu à uru kapyiinkii puni cè a jwo ur'á. ⁴⁰ Tire sùpyir'à n̄o Yesu taan ke, maa u jíare na u t̄en wani pire yyére, ka u u nt̄en wani mà canmpyaa shuunni pyi, ⁴¹ maa jwo ná pi e, ka Samari shiinbii nijyahamii si dá Yesu na sahan̄ki, jaha na ye u yabilin̄ji u à jwo ná pi e. ⁴² Ka pi i yi jwo ceen̄'á: «Numε wuu saha jye a dá Yesu na mu jwəjwumpe kanni kurugo με, wuu à lógo u yabilin̄ji jwə na, wuu à li cè na uru u jye dijn̄en̄ji Shwofoon̄ji, s̄en̄ji na.»

*Yesu à shinbwoñi wà jya cùuñ̄o
(Macwo 8.5-13; Luka 7.1-10)*

⁴³ Cyire canmpyaagii shuunniñ'á tòro ke, ka Yesu si ȳiri wani mà kàre Galile kùluni i ná u cyelempyiibil'e. ⁴⁴⁻⁴⁵ U à n̄o wani ke, sùpyire ti mpyi a kàre Zheruzalεmu kànhe e Yahutuubii kataanni cyage e, maa núr'a pa ke, pir'á u b̄e ná funntange e, ñka lir'á ta pi à Yesu kapyiinkii puni jya a kwò wani. Yesu yabilin̄ji mpyi a jwo: «Kile t̄untun̄ñ̄o maha le njire e u tukanhe e με.»

⁴⁶ Yesu à núr'a pa Kana kànhe e, Galile kùluni i. Wani u mpyi a lwəhe k̄en̄ñ'a pyi ερεzen sinμε. Fànhafembwəhe kà na mpyi Kapεrenamu kànhe e, u jyan̄ji mpyi na yà sèl'e. ⁴⁷ Kuru fànhafembwəh'á lógo na Yesu à fworu Zhude kùluni i, mà kàre Galile wuuni i ke, maa ñkàr'a sà u jíare na u shà ná ur'e Kapεrenamu kànhe e u sà uru jyan̄ji cùuñ̄o, jaha na ye u à yà fo sí raa ñkw̄u. ⁴⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yii aha mpyi yii jye a kacyeen̄ji ná kabwəhii jya με,

yii sì n-sii n-dá mε.» ⁴⁹ Ka shinbwoŋi si Yesu pyi: «Nùŋufooŋi, ta ma, wuu a sì fwɔfwɔ, fo lire bà mε, mii pyàŋi sí n-kwũ.» ⁵⁰ Ka Yesu si yi jwo u á: «Ta sì, mu jyaŋi na nyε nyii na.»

Ka u u dá Yesu jwumpe na, maa ntíl'a yîr'a kàre. ⁵¹ Mà u yaha u u ŋkèεge pyεngε, u bilibil'à u ñùŋɔ bê, maa yi jwo u á: «Mu pyàŋi na wá nyii na!» ⁵² Ka u u pi yíbe: «Tèni ndire e u à pwórɔ ye?» Ka pi i u pyi: «Cifwur'à u yaha, tanjaa mà canŋke yaha ñùŋɔ niŋi i.»

⁵³ Ka tufooŋi funŋɔ si ñcwo na tèni i Yesu mpyi a u pyi: «Mu jyaŋi na nyε nyii na» ke, lire tènuuni i pyàŋ'à cùuŋɔ. Ka u ná u pyεngε shiinbii puni si dá Yesu na.

⁵⁴ Lire l'à pyi kacyeeni kakyanhala wuuni shɔnwuuni nde Yesu à pyi ke, u à li pyi mà u ta u à yîri Zhude kùluni i na ŋkèεge Galile wuuni i.

5

Yesu à faanwa cùuŋɔ Betisayida kàhe e

¹ Puru ñwɔhɔ na, Yahutuubii kataanni là mpyi na mpyi Zheruzalɛmu kàhe e, ka Yesu si núr'a kàre wani. ² Ñcwɔɔ na mpyi wani, mpàabii tajyige taan, pi mpyi maha kuru ñcwɔɔge mεge yiri Eburubii shɛɛnre e: «Betizata». Ñkubaya kan̄kuro na mpyi wani kuru cyage e. ³ Yamii niŋyahamii mpyi maha sínnini yire ŋkubayi ñwɔh'i. Pii na mpyi fyinmii, pii sí nyε dìshiyifée, pii sí nyε faanlii. [Pi puni mpyi maha sínnini wani na ñcwɔɔge lwɔhe tēnyahani sigili, ⁴ ñaha na ye Kile mēlekēŋi wà mpyi maha yîri niŋyini i maha mpa kuru lwɔhe ñyàha tērigii cyil'e. Lwɔhe ká ñyàha tèni ndemu i ke, yamafoo maha

yamafoo ká fyânha a jyè k'e ke, uru wumpe mpyi maha láha u na.]

⁵ Nàñi wà na mpyi pi shwàhàl'e, u yamp'à u ta fo mà nò yye bejaaga ná ke ná baataanre na. ⁶ Yesu à nàñi nizinniñi nya, maa jçè na u à mɔ yampe na mà tòro ke, maa u yíbe: «Mu la nyε si jçùuñɔ la?» ⁷ Ka nàñi si u pyi: «Na cevoo, sùpya nyε mii á ñge u sí n-jà mii lèñε jçwòge e mε. Ku lwàhe ká nyàha tēni ndemu i ke, mii la ká mpyi si jyè, wà maha mii caanra.» ⁸ Ka Yesu si u pyi: «Yíri, ma a ma yasinniñke lwó, ma a jaare.» ⁹ Ka nàñi si ntíl'a cùuñɔ maa ku lwó na jaare.

Nyε kuru canñke sí mpyi Yahutuubii canñɔñɔ, ¹⁰ ka Yahutuubii jùñufeebii pli si jwo nàñi niñcuuñ'á: «Niñjaa nyε canñɔñke, mu nyε a yaa mu u ma yasinniñke tũgo ma a jaare mε*.» ¹¹ Ka nàñi si pi pyi: «Ñge u à mii cùuñɔ ke, ur'à jwo “Ma yasinniñke lwó, ma a jaare!”» ¹² Ka pi i núr'a u yíbe: «Jofoo u à mu pyi “Ma yasinniñke lwó ma a jaare” ye?» ¹³ Nka ñge u à u cùuñɔ ke, u sàha mpyi a uru cè mε, sùpyire mpyi a nyaha kuru cyage e, ka Yesu si mpínni ti shwàhàl'e.

¹⁴ Lire kàntugo Yesu à sà u nya Kilejaarebage ntàani na, maa u pyi: «Lógo, mu à cùuñ'a kwò. Ma hà nùru cye le kapiini laber'e nde li sí mu pyi mu u kyaa ta nde l'à waha niñcyiini na mε.» ¹⁵ Ka nàñi si ñkàr'a sà yi jwo Yahutuubii jùñufeebil'á na Yesu u à uru cùuñɔ. ¹⁶ Ka pi i wá na pyiñkanna caa si kapii pyi Yesu na, ñaha na ye u à wà cùuñɔ canñɔñke e.

* **5:10** Musa Saliyanj mpyi a li cyé na báara kà raa mpyi canñɔñke e mε. Kile Saliyanj cyelentiibil'à là bàra u na na wà mée ká tuguro lwó kuru canñke, urufol'à báara pyi.

17 Ka Yesu si pi pyi: «Mii Tuŋi na báaraŋi pyi tèrigii puni i, lire kurugo mii mú à yaa mii a báare†.»

18 Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii jùŋufeebii si nâara na u caa raa bùu, jaha na yε u kuro jye canŋŋke e me, maa núr'a jwo na uru Tuŋi u jye Kile, maa uye tàanna ná Kile e.

Kile à kuni kan Yesu á u sùpyire sâra

19 Ka Yesu si núr'a jwumpe lwó maa jwo: «Sèŋi na mii sí n-si yi jwo yii á, Jyafooni si n-jà yaaga pyi uy'á me, u aha ndemu jya u Tuŋi u u mpyi ke, lire u maha mpyi. Karigii puni Tufooni maha mpyi ke, cyire Jyafooni maha mpyi mú, 20 jaha na yε Jyafooni kyal'à táan Tufooni á. Lire e u maha u karigii nimpyiŋkii puni cyêre u na. Karigii cyi à pêe yii niŋyaŋkwəgigii na ke, u sí cyire cyêe u na u pyi, bà li si mpyi si yii kàkyanhala me. 21 Bà Tufooni na sùpyire jèni na yige kwùni i, marii shìŋi kaan t'á me, amuni Jyafooni maha shìŋi kaan u jyii wuubil'á. 22 Tufooni bà u sí sùpyire sâra si ntàanna ná pi kapyiŋkil'e me, u à kuni kan Jyafooni á u a lire pyi, 23 bà sùpyire puni si mpyi s'a Jyafooni père, Tufooni pèŋkanni na me. Ngemu ká mpyi u jye na Jyafooni père me, Tufooni u à u tun ke, u mú jye na uru père me.

24 Sèŋi na mii sí n-si yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa dá mii tunvooni na ke, urufol'à shìŋi niŋkwombaanj ta. U nàzhan saha jye Kile yoge

† 5:17 Y'à jwo Zhenezi 2.2-3 i na Kile à ñò u báaraŋi na canŋŋke. Yahutuubil'à dá yire na maa jye li na piye funŋ'i na Kile na niŋyiŋi ná jŋŋke kèŋŋi canŋŋke e mú. Ná li sí jye amuni, pi jye a yaa pi Yesu cêe me.

e mε, u à fworò kwùñi i mà jyè shìñi ninjkwombaanji i mà kwò.

²⁵ Sèenji na mii sí n-si yi jwo yii á sahanji, tènì là na ma, li bá à nò a kwò, kwùubii sí raa Kile Jyanji mejwuuni núru, mpiimu ká u jwumpe lógo maa nyε pu na ke, pire sí shìñi ninjkwombaanji ta. ²⁶ Bà Tufoonji nyε shìñi ninjkwombaanjifoo mε, amuni u à Jyafoonji pyi uru shìñi kanfoo mú, ²⁷ maa kuni kan u á u sùpyire sâra u tàanna ná pi kapyiin'kil'e, naha na ye uru u nyε Supyanji Jyanji. ²⁸ Jwumpe puni mii à jwo a kwò ke, puru kà yii kàkyanhala mε, tènì là na ma, kwùubii puni sí raa Supyanji Jyanji mejwuuni núru. ²⁹ Kwùubii puni sí jè n-fworò pi fanji i. Mpii pi à kacennji pyi ke, pire sí shìñi ninjkwombaanji ta, kapimpyiibii nântanji u nyε kwùñi. ³⁰ Mii sì n-jà kyaa pyi naye e mε, nde mii Tunji à jwo ke, ná lire e mii sí sùpyire sâra si ntàanna ná pi kapyiin'kil'e. Mii sùpyire sàran'kann'à tí, naha na ye mii nyε na li pyi na nyii wuuni mε, fo na tunvoonji nyii wuuni.

Yesu à jwo na uru jwumpe na nyε sèe

³¹ Kàmpyi mii yabilinji u mpyi na yu naye kyaa na, mii jwumpe mpyi na sì n-jà n-pyi sèe mε. ³² Waberε u à mii kyaa jwo, mii à cè u jwumpe nyε sèe. ³³ Nyε yii à pì tun Yuhana á, ka u u sèenji kanni jwo pi á mii kyaa na. ³⁴ Mii wi ke, mii nyε a naye tínyε sùpya jwòmuguro na mε, nka mii na ncyii karigii yu yii á, bà yii si mpyi si shwò mε. ³⁵ Yuhana à pyi bà fùkina nyε na jì yii shwòhòl'e mε. Puru bènmpε kurugo yii à tère nimbilere pyi funntange e. ³⁶ Kani là à mii kyaa jwo, lire fành'à nyaha mà tòro Yuhana jwumpe na. Karigii Tufoonji à kan mii á maa jwo na mii u cyi pyi a

fũnɲɔ ke, cyire kyaa na mii nyɛ. Sɛɛɲi na, ɲcyii karigil'à li cyêe na Tufoonɲi u à mii tun. ³⁷ Tufoonɲi u à mii tun ke, uru u maha mii kyaa yu. Ɗka yii sàha u mɛjwuuni lógo mà ɲya mɛ, yii sàha u ɲya mà ɲya mɛ. ³⁸ U jwumpe nyɛ a tatɛɛnge ta yii e mɛ, ɲaha na yɛ yii nyɛ a dá u tũnntunɲi na mɛ. ³⁹ Yii na Kile Jwumpe Semɛɲi kâlali ná funɲinɲke e, ɲaha na yɛ yii na sɔɲɲi na yii sí shɲi ɲinɲkwombaɲi ta u e, uru sí u nyɛ na mii kyaa yu. ⁴⁰ Lire ná li wuuni mú i, yii nyɛ a ɲɛn'a pa mii á bà yii si mpyi si uru shɲi ta mɛ.

⁴¹ Sùpyire t'a mii pɛre, lire bà mii nyɛ na ɲcaa mɛ. ⁴² Mii à li cè mú na tàange nyɛ yii zòmpii na mà yyaha tíi ná Kile e mɛ. ⁴³ Mii à pa na Tunɲi mɛge na, ka yii i mii cyé, ɲka kàmpyi sùpyaɲi wabɛɛ u mpyi a pa uye mɛge na, yii mpyi na sí ɲɛɛ uru na. ⁴⁴ Yii shinɲɛɛbii pi a yii pɛre, lire l'à táan yii á. Mà li ta ɲge u à sɲi Kile ke, pèente uru maha ɲkaan ke, yii nyɛ na tire caa mɛ. Nyɛ di yii sí n-jà n-dá mii na n-jwo yɛ? ⁴⁵ Yii àha raa sɔɲɲi na mii u sí na Tunɲi sɔn yii na mɛ. Kile tũnntunɲiMusa na yii sɔnɲɔr'à taha ke, uru u sí u sɔn yii na. ⁴⁶ Kàmpyi sɛɛɲi na yii mpyi a dá Musa na, yii mpyi na sí n-dá mii na mú, ɲaha na yɛ u à mii kyaa jwo u sémɛɲi i. ⁴⁷ Nyɛ yii aha mpyi yii nyɛ a dá uru sémɛɲi jwumpe na mɛ, di yii sí n-jà n-dá n-jwo mii ɲwɔjwumpe na yɛ?»

6

*Yesu à shiin kãmpwɔhii kãnkuro ɲwɔ cya
(Macwo 14.13-21; Marika 6.30-44; Luka 9.10-17)*

¹ Lire kãntugo Yesu à kãre Galile baɲi kũɲke na, uru baɲi mɛge mú na nyɛ Tiberiyadi.

² Shinnyahara mpyi a taha u jwəh'i, naha na ye u mpyi na kakyanhala karigii ncyiimu pyi na yampii cùuŋi ke, pi nyii mpyi cyire na. ³ Pi à nɔ banj kùŋke na ke, ka Yesu ná u cyelempyiibii si sà dùgo nanke kà na, maa ntèen wani. ⁴ Yahutuubiibilereŋkwonji kataanni sí mpyi a nɔ a kwò. ⁵ Mà pi yaha wani, Yesu à wíl'a sùpyire niŋyahara nya ti i sà u yyére, ka u u jwo Filipi á: «Taa wuu sí bwúuru ta n-shwə n-kan nte sùpyire puni ti lyí ke?» ⁶ Yesu à puru jwo si Filipi zò shwə. Sèŋi na, u mpyi a u nimpyiini cè a kwò. ⁷ Ka Filipi si u pyi: «Wuu méε ká sà shin niŋkin canmpyaa ŋkwuu shuunni (200) báara sàra tég'a bwúuru shwə mà pa ntáa nte sùpyire na, ti puni si bwúuru kwənrə ta mε.» ⁸ Mà pi yaha puru jwumpe na, Yesu cyelempyanj pi maha mpyi Andire, Simə Pyeri sɛŋeŋi ke, ka uru si jwo Yesu á: ⁹ «Mii à bwúuru* jùnyə kan̄kuro ná fyapya shuunni nya nàŋjiibilini là á naha. Nka naha yire sí n-jà jwə nte sùpyire puni na ye?»

¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii sùpyire pyi ti tèn.» Ka ti i ntèen nyεge na, naha na ye kuru cyage nyεge mpyi a nyaha. Nambaabii mpyi a kampwəhii kan̄kuro (5.000) kwò. ¹¹ Ka Yesu si bwúuru jùnyi lwó maa fwù kan Kile á, maa yi kan pi à táa sùpyire nintεenre na, maa fyaabii kan pi à táa ti na mú. Ka ti puni si lyí a tìn.

¹² Ti pun'à lyí a tìn ke, ka u u jwo u cyelempyiibil'á: «Paanyi y'à kwôro ke, yii yire kuu, bà yi si mpyi y'àha ŋkèεge mε.» ¹³ Ka pi i yire kul'a tég'a shàhii ke ná shuunni jí.

* **6:9** Bwúuruŋ à yaa ná sùmashiŋi ŋgemu i ke, uru mεge nyε orizhi.

14 Lire kakyanhala kani Yesu à pyi ke, sùpyir'à lire nya, maa jwo: «Sèenji na, nge u nyε Kile tũntunji, nge kyaa l'à jwo na u sí n-pa dɔnyɛɛji i ke†.»

15 Yesu à li nya na sùpyire la nyε si uru cù fànhe e si mpyi saanji ke, ka u u yîri ti taan, maa núr'a dùgo nanke nun'i uye ninjin.

Yesu à naara lwøhe nun'i

(Macwo 14.22-33; Marika 6.45-52)

16 Yàkɔɔwɔr'à nɔ ke, ka Yesu cyelempyiibii si nkàre banji nwøge na. 17 Numpilag'à wwò a Yesu yaha u sàha nkwd a nɔ pi yyére mε. Ka pi i bakwøøge kà lwó si jyiile s'a nkèεge Kapεrenamu kànhe e. 18 Mà pi yaha bakwøøge e ka kafeebwøhɔ si yîri na lwøhe nyàha sèl'e. 19 Pi à culumεtirii kanjkuro pyi na si baan'á lwøhe nun'i ke, ka pi i Yesu nya u u naare lwøhe nun'i, na si pi á, ka fyagare si pi cù sèl'e. 20 Ka Yesu si pi pyi: «Yii àha vyá mε, mii wi.» 21 Lire tɛni i, l'à táan pi á Yesu u jyè ná pire e bakwøøge e, ka pi i ntíl'a nɔ pi tashage e.

Sùpyire na Yesu caa

22 Kuru canja nũmpañja, sùpyire ti mpyi a kwôro wani banji kũnke na ke, ka tire si ncè na bakwøøgɔ ninjin ku mpyi wani, maa ncè na Yesu nyε a jyè kur'e ná u cyelempyiibil'e mε, naha na yε pire kanni pi à jyè a kàre. 23 Nka bakwooyi yabεε mpyi a yîri Tibεriyadi kànhe e. Kafoonji Yesu à fwù kan Kile á, maa bwúurunji táa táa sùpyire na

† 6:14 Yahutuubii mpyi na Kile tũntunji wà sigili, Musa fiige (Duterenomu 18.15). Pil'à kàlanji wà kan na uru sí bwúurunji pyi u yîri nĩnyĩni i, u tíge njnke na, bà Musa à li pyi mε.

cyage nkemu i ke, yi mpyi a yyére kuru cyage taan. ²⁴ Nye sùpyir' à pa li nya na Yesu nye wani me, u cyelempyiibii mú sí nye wani me, maa jyè yire bakwooyi i mà kàre Kapere namu kàhe e Yesu tacyage e.

Yalyire ti maha shìni niñkwombaanji kaan ke

²⁵ Pi à sà Yesu nya banji kùŋke sanŋke na ke, maa jwo: «Cyelentunji, tèni ndire e mu à pa naha ye?»

²⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, kakyanhala karigii yii à nya mii u mpyi ke, cyire kurugo bà yii na mii caa me, nka yalyire yii à lyi fo mà tìn ke, tire kurugo yii na mii caa.

²⁷ Yalyire ti na fwónre ke, yii àha raa báare tire kurugo me, nte ti nye ti nye na fwónre me, ná ti maha shìni niñkwombaanji kaan ke, yii a báare tire kurugo. Supyanji Jyanji u nye tire yalyire kanvoonji, nahana na ye Tufoonji à uru cwóonr'a yaha lire mee na.»

²⁸ Ka pi i Yesu yi be: «Naha wuu à yaa wuu a mpyi Kile nyii kani ye?» ²⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Kile nyii kani li nye yii dá u tñntunji na.»

³⁰ Ka pi i núr'a u pyi: «Kakyanhala kani ndire mu sí n-pyi n-cyêe wuu na, wuu u jà a dá mu na ye? Naha mu sí n-pyi ye? ³¹ Mà wuu tulyeyi yaha síwage e, pi à maniji lyi bà l' à séme Kile Jwumpe Semenji i “U mpyi maha yalyire kaan pi i lyi ntemu t' à yiri niñyiñi i ke‡.» ³² Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, yalyire t' à yiri niñyiñi i ke, Kile tñntunji Musa bà u à tire kan me. Nka mii Tunji kanni u maha sèe yalyire kaan, ntemu t' à yiri niñyiñi i ke. ³³ Naha na ye yalyire Kile maha nkaan

‡ 6:31 Ekizodi 16.4; Nee mi 9.15; Zaburu 78.24, 25

ke, tire ti nyε nte t'à yîri nînyinî i ke, tire ti maha shîni ninkwombaanî kaan diñyε sùpyir'á.» ³⁴ Ka pi i u pyi: «Kafoonî, mu à yaa mu a tire yalyire kaan wuu á tèrigii puni i.»

³⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Mii u nyε yalyire nte ti maha shîni ninkwombaanî kaan sùpyir'á ke. Ngemu ká mpa mii á ke, katege saha sî n-sîi urufoo ta mε; ñgemu ká dá mii na ke, byaga saha sî n-sîi urufoo ta mε. ³⁶ Bà mii à yi jwo yii á mà kwò mε, yii à mii nya, yii sí sàha ñen'a dá mii na mε. ³⁷ Mpii mii Tunî na ñkaan mii á ke, pire puni sí raa ma mii á. Ngemu ká mpa mii á ke, mii sî n-sîi uru kòrò n-yige cyiinî na mε. ³⁸ Mii nyε a yîri nînyinî na mà pa ñîñke na si mpa a na nyii wuuni pyi mε, mii à pa mpa a na tunvoonî nyii wuuni pyi. ³⁹ Mii tunvoonî nyii wuuni li nyε, mpii puni u à kan mii á ke, mii àha zîi ñkwò pi wà ninîkin yaha u pînni mε, ñka mii u pi puni ñè a yige kwùñi i diñyε canñkwòge. ⁴⁰ Nde li nyε mii Tunî nyii wuuni ke, lire li nyε shin maha shin ká Jyafoonî nya, maa dá u na ke, urufoo sí shîni ninkwombaanî ta, mii mú sí urufoo ñè n-yige kwùñi i diñyε canñkwòge.»

⁴¹ Yesu à jwo na uru u nyε yalyire t'à yîri nînyinî i ke, ka puru jwumpe si mpen Yahutuubii ñûñufeebil'e, ka pi i wá na ñkunni piye shwòhòl'e.

⁴² Maa jwo: «Yusufu jyanî Yesu bàl'á? Wuu à u tunî cè mà u nunî cè, ka u u mpa a ñko na ur'à yîri Kile yyére la?»

⁴³ Ka Yesu si jwo: «Yii kunuñke ñwò yaha.

⁴⁴ Sùpya sî n-pa mii á, Tufoonî u à mii tun ke, ná uru bà u à pa ná u e mε. Urufoo ká mpa mii á, mii sí u ñè n-yige kwùñi i diñyε canñkwòge. ⁴⁵ Kile

tùnntunmpii sémebil'e, yii sí mpe jwumpe ta wani “Kile yabiliŋi sí pi puni kâla§.” Shin maha shin ká Tufoonji jwumpe lógo, maa nɛɛ pu na ke, uru sí n-pa mii á. ⁴⁶ Nka lire nɛ a li cyêe na wà a Tufoonji nya mɛ, fo nge u à yîri Kile yyére ke. Uru u à Tufoonji nya. ⁴⁷ Sèenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, ngemu u à dá mii na ke, shìŋi niŋkwombaani na nɛ urufol'á. ⁴⁸ Yalyire ti maha shìŋi niŋkwombaani kaan sùpyir'á ke, mii u nɛ tire. ⁴⁹ Mà yii tulyeyi yaha síwage e, pi à maninji lyî. Lire ná li wuuni mú i, pi à kwû. ⁵⁰ Nka nte t'à yîri nìnyinji na mà tige nìŋke na ke, ngemu ká tire lyî ke, u saha sì n-kwû mɛ. ⁵¹ Mii u nɛ tire yalyire shìŋi woore mà yîri nìnyinji na. Shin maha shin u à tire yalyire tà lyî ke, urufoo sí shìŋi niŋkwombaani ta. Yalyire mii sí n-kan dɛnyɛni si shìŋi niŋkwombaani ta ke, mii cyeere ti nɛ tire.»

⁵² Yesu à yire jwo ke, ka nàkaante si yîri Yahutu-ubii shwàhàl'e na: «Di nge nàŋi sí n-jà u cyeere kan wuu lyî yɛ?»

⁵³ Ka Yesu si núr'a yi jwo pi á: «Sèenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii aha mpyi yii nɛ a Supyanji Jyanji kyaare kyà, maa u sìshange bya mɛ, yii sì shìŋi niŋkwombaani ta mɛ. ⁵⁴ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sìshange bya mú ke, shìŋi niŋkwombaani na nɛ urufol'á. Mii sí urufoo nè n-yige kwùŋi i dɛnyɛ canŋkwoge, ⁵⁵ naha na yɛ mii cyeere ti nɛ yalyire sèe woore, mii sìshange mú sí nɛ lùbyage sèe woge. ⁵⁶ Ngemu ká mii cyeere kyà maa mii sìshange bya ke, urufoo sí n-kwôro mii wwoɲɛge e, mii mú sí n-kwôro urufoo woge e. ⁵⁷ Tufoonji u nɛ shìŋifoo ke, ur'à mii tun, ur'e mii à shìŋi ta, lire pyinƙanni

na, ngemu ká mii cyeere kyà ke, urufoo sí shìnjì sèe wuñjì ta mii cye kurugo. ⁵⁸ Yalyire t'à yîri nìnyinjì na ke, tire ti nyε nte. Yii tulyey'à ntemu lyî maa ñkwû ke, ti nyε tire fiige mε. Ngemu ká tire yalyire lyî ke, urufoo sí shìnjì ninjkwombaanji ta.»

⁵⁹ Nyε Yesu à sùpyire kâla ná mpe jwumpe e Kapεrenamu kânhe Kile Jwumpe kâlambage e.

Yesu jwumpe maha shìnjì ninjkwombaanji kaan

⁶⁰ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo amuni ke, ka u cyelempyiibii ninyahamii si jwo: «Sèenji na, mpe jwump'à waha a tòro. Jo u sí nyεε mpe e ye?»

⁶¹ Yesu à cè na nyε ur'à jwo ke, na yir'à waha u cyelempyiibii na, lire e pi na ñkunni, ka u u yi jwo pi á: «Mpe jwump'à yii yà mú la? ⁶² Yii aha bá Supyanji Jyanji nya u u dùru u tayirige e nìnyinjì na de? Naha yii sí n-jwo ye? ⁶³ Kile Munaani li maha shìnjì sèe wuñjì kaan sùpyan'á, ná lire bà mε, sùpyanji yabilinjì fânhe si n-jà yaaga pyi mε. Jwumpe mii à jwo yii á ke, p'à fworu Kile Munaani i, pu sí maha uru shìnjì kaan. ⁶⁴ Nka pìi na nyε yii e, pi nyε a dá mε.»

Nyε mà lwó fo tasiige e, mpìi pi nyε pi nyε a dá mε, ná ñge u sí Yesu le cye e ke, u mpyi a pire cè. ⁶⁵ Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Lire kurugo mii à yi jwo yii á na sùpya si n-jà n-pa mii á ná Tufoonji Kile nyε a li fânhe kan urufol'á mà ye.»

⁶⁶ Mà lwó kuru canjke na, u cyelempyiibii ninyahamil'à núru u fye e, pi saha nyε a nyεn'a taha u jwòh'i mε. ⁶⁷ Ka Yesu si u cyelempyiibii ke ná shuunninjì pyi: «Yii sí de, yii sí nyεε n-kàre mú la?»

⁶⁸ Ka Simó Pyeri si u pyi: «Kafoonji, jofoo yyére wuu sí raa ñkèεge, shìnjì ninjkwombaanji jwumpe sí nyε

mu á ye? ⁶⁹ Wuu à li cè maa dá li na na nge u à fwo-ro Kile e ke, uru u nye mu.»

⁷⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Tá mii bà u à yii ke ná shuunniŋi cwɔnrɔ me? Nka yii wà niŋkin na naha zàmpɛn.» ⁷¹ Simɔ Isikariyoti jyaŋi Zhudasi kyaa Yesu mpyi a jwo ke, uru u sí n-pa u le cye e, maa li ta u na nye cyelempyiibii ke ná shuunniŋi niŋcwɔnrɔbil'e.

7

Yesu cìnmpyiibii nye a dá u na me

¹ Lire kàntugo Yesu à tòro ná jani i Galile kùluni i, u nye a jɛn'a jyè Zhude kùluni i me, jaha na ye Yahutuubii jùŋufɛebii mpyi na u caa si mbò.

² Yahutuubii vùnnyi kataanni mpyi a byanhara a kwò. ³ Ka Yesu cìnmpyiibii si mpa u fye e, maa yi jwo u á: «Mu à yaa mu u yîri naha nume mà kàre Zhude kùluni i, bà mu cyelempyiibii pi nye kuru cyage e ke, pire si mpyi si mu kakyanhala karigii nya me.

⁴ Njɛmu la ká mpyi sùpyire si u cè ke, uru nye a yaa u a karigii pyi nɔwɔhɔre e me. Ncyii kakyanhala karigii mu na mpyi ame ke, li pyi bà diŋyeŋi puni si mpyi si cyi nya me.»

⁵ Yesu cìnmpyiibii mpyi na puru puni yu, jaha na ye pi nye a dá u na me. ⁶ Ka Yesu si pi pyi: «Lire tèɛpyiini sàha nkwò a nɔ mii á me. Tère o tère l'à táan yii á ke, yii maha yii nyii wuuni pyi. ⁷ Yii kyaa sì n-jà n-pɛn diŋye sùpyir'á me, nka mii kyal'à pɛn t'á, jaha na ye mii na li yu t'á na ti kapyiinŋkii nye a nɔwɔ me. ⁸ Yii pi ke, yii a sì kataann'á. Nka mii wi ke, mii kèege nume me, jaha na ye tɛni sàha nɔ mii á me.»

⁹ U à yire jwo pi á ke, maa ntèen wani Galile kùluni i.

Yesu à kàre vùnyyi kataanni cyage e

¹⁰ Nyε Yesu cìmpyiibil'à kàr'a kwò kataann'á ke, ka Yesu si ηwòh'a kàre uye niηkin. ¹¹ Lir'à ta Yahutuubii jùηufeebii mpyi na u caa sùpyire shwòhòl'e, fo na yíbili: «Taa u nyε ke?»

¹² Sùpyire shwòhòl'e, jwumò niηyahama mpyi na ηkunni Yesu kyaa na. Pii mpyi na ηko: «ηge nàηi nyε sùpya niηcεηηε» pìi sí i ηko: «Sèe bà mε, u na sùpyire leni kuni nimpìini i.» ¹³ Mpe jwumpe puni mpyi na ηwòhòni na yu, òaha na yε pi mpyi na fyáge Yahutuubii jùηufeebii na.

Yahutuubii pìl'à nàkaana pyi ná Yesu i

¹⁴ Tèni i kataann'à nò niηke e ke, ka Yesu si ηkàre Kile òaarebage ntàani na, maa cye le na sùpyire kálali. ¹⁵ Ka Yahutuubii jùηufeebii si wá na ηkyáali marii ηko: «Di ηge nàη'à pyi maa Kile Jwumpe Semεηi cè na yu amε, wà sí nyε a u kála pu na mà yε?»

¹⁶ Ka Yesu si jwo pi á: «Jwumpe na mii na sùpyire kálali ke, mii wumò bà mε, mii tunvoonji wumò pi. ¹⁷ Ngemu la ká mpyi s'a Kile nyii wuuni pyi ke, urufoo sí n-pa n-cè kampyi mii kàlan'à fworò Kile e, lire nyε mε mii yabilinji i u à fworò. ¹⁸ Ngemu ká a yu u yabilinji mεge na ke, uye pèente urufoo maha òcaa. Òka ηgemu la ká mpyi u tunvoonji s'a mpère ke, urufoo cye e sèenji nyε. Kafinara nyε urufoo karigil'e mε. ¹⁹ Kile túnntunηi Musa bà u à Saliyanji kan yii á mà? Yii wà sí nyε na cyire karigii kuni òaare mε. Nyε òaha na yii sí na mii caa raa bùu

ye?» ²⁰ Ka pìi si jwo sùpyire shwòhòl'e: «Jínacyan u nyε mu, sùpya nyε na mu caa raa bùu mà dε!»

²¹ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à sàa ta naha kabwoo nin̄kin pyi can̄ṅṅke e ke, ka lire si yii kàkyahanla la? ²² Yii maha pùnampyire kwùun can̄ṅṅke e, maa jwo na Musa u à lire kuni kan yii á (mà li ta Musa bà u à ṅkwòṅṅi s̄i mε, ṅka yii tulyeyi yi.) ²³ Ná yii maha pùnampyire kwùun can̄ṅṅke e, si nta raa Musa Saliyaṅi kuni jaare, nyε naha na yii na nt̄iri mii na na mii à sùpya nimpun̄ṅ cùun̄ṅ can̄ṅṅke e ye? ²⁴ Yii àha raa sùpyire la wwù kan̄yaani kanni na mε, ṅka yii fyâha a s̄eṅi cya yii cè, yii i nta a pà jwo.»

²⁵ Mà Yesu yaha jwumpe na, Zheruzalεmu kànhe shiin̄bii p̄i mpyi na ṅko: «Tá n̄ṅi pi na ṅcaa si mbò ke, uru bà u nyε ṅge mε? ²⁶ ṅka u we, u u yu sùpyire shwòhòl'e, pi s'à fyâha maa u yaha wani. Kampyi wuu n̄ṅufeebil'à t̄eṅ li taan na Kile Nij̄cw̄nr̄ṅi kyaa l'à jwo ke, na uru wi de? ²⁷ Wuu s'à ṅge n̄ṅi tayirige cè, mà li ta Kile Nij̄cw̄nr̄ṅi ká mpa, sùpya nin̄kin s̄i u tayirige cè mε.»

²⁸ Nyε mà Yesu yaha kàlaṅi na Kilejaarebage e, u à jwo f̄anha na: «Yii à mii cè, maa mii tayirige cè mú la? ṅka mii nyε a pa nay'á mε, s̄eṅi na wà u à mii tun, yii nyε a u cè mε. ²⁹ Mii s'à u cè, naha na ye mii à ȳiri u yyére, uru mú sí u à mii tun.» ³⁰ Yesu à yire jwo ke, pi la mpyi si u cù. ṅka sùpya nyε a ja mε, naha na ye u t̄eéc̄uni mpyi na s̄aha ṅkwò a n̄ṅ mε. ³¹ Lire ná li wuuni mú i, sùpyire shwòhòl'e shin̄pyahara à dá Yesu na, tire sùpyire mpyi na ṅko: «Kile Nij̄cw̄nr̄ṅi ká bú mpa,

kakyanhala kani ndire u sí n-pa n-pyi mà núr'a tòro ñge nàñi wuuni taan ye?»

Yahutuubii ñùñfeebil'à pìi tun pi sà Yesu cù

³² Mpe sùpyire mpyi na ñkunnì Yesu kyaa na ke, p'à jyè Farizhεenbii ñingyigigil'e. Nyε ka Kile sáragawwuubii ñùñfeebii ná Farizhεenbii si Kileñaarebage sañcwənsigibii pìi tun pi sà Yesu cù.

³³ Ka Yesu si jwo: «Mii saha sí tère nimbilere pyi yii shwəhəl'e, lire ká ntòro, mii sí nùru na tunvoonji yyére. ³⁴ Yii sí raa mii caa, yii sì mii ñya mε, ñaha na ye cyage e mii sí n-pyi ke, yii sì n-jà nɔ wani mε.»

³⁵ Ka Yahutuubii ñùñfeebii si wá na ñko piy'á: «Lire tēni i ke, taa ñge nàñi la ñye s'a ñkèεge, marii ñko na wuu sì n-jà uru ñya mà ye? Yahutuubii pi à caala a kàr'a sà ntēen Girekiibii shwəhəl'e ke, kampyi pire yyére u la ñye s'a ñkèεge, si sà a pi kálali de? ³⁶ Di mpe jwumpe ñwəhe ñye ye “Yii sí raa mii caa, yii sì mii ñya mε, ñaha na ye cyage e mii sí n-pyi ke, yii sì n-jà nɔ wani mε”?»

Yesu à jwo uru sí Kile Munaani kan dánafeebil'á

³⁷ Nyε kataanni canzanñk'à nɔ ke, kuru sí k'à pyi canmbwəhe, ka Yesu si yír'a yyere sùpyire yyaha na, maa jwo fànha na: «Byaga ká wà ta, urufoo u a ma mii yyére, u u mpa bya. ³⁸ Ngemu ká dá mii na ke, lwəhe ku maha shìñi kaan ke, kuru sí raa fwu raa fwore urufoo funñke e ba fiige, bà l'à séme Kile Jwumpe Semεñi i mε.» ³⁹ Kile Munaani li mpyi na sí n-pa n-kan dánafeebil'á ke, lire kyaa Yesu mpyi na yu amε. Lire tēni i Kile Munaani mpyi na sàha ñkan mε, ñaha na ye Yesu mpyi na sàha dùgo ñìnyinjì na u pèente e mε.

Sùpyire n̄wəjwump' à táa Yesu kyaa na

⁴⁰ Sùpyire shwəhəl'e, shin̄nyahara à Yesu jwumpe lógo ke, ka p̄i si wá na ηko: «Nàkaana n̄ye m̄e, Kile t̄untun̄ni wuu na sigili ke, uru u n̄ye ηge n̄àni.» ⁴¹ P̄i bá mpyi na ηko na Kile N̄j̄cwənr̄əni wi. Ka p̄i si jwo: «Di Kile N̄j̄cwənr̄əni sí n-jà n-ȳiri Galile k̄uluni i n-jwo ye? ⁴² Li n̄ye a séme Kile Jwumpe Sem̄əni i na Kile N̄j̄cwənr̄əni sí n-fworo saan̄ni Dawuda t̄uluge e mà? Maa n̄ur'a séme “U sí n-ȳiri Dawuda k̄ansege na, B̄etilehemu k̄àhe e.”» ⁴³ Ka sùpyire funz̄ənr̄əre si ntáa Yesu kyaa na. ⁴⁴ P̄i mpyi wani sùpyire shwəhəl'e, pire la mpyi si u c̄u, ηka pi wà n̄ye a cye taha u na m̄e.

⁴⁵ Ka Kile n̄aarebage sāncwənsigibii si n̄ur'a k̄àre Kile s̄aragawwuubii n̄un̄ufeebii ná Farizh̄eɛnbii yyére. Ka pire si pi ȳibe: «Di k'à ta a jwo, ka yii i mpa maa u yaha ye?» ⁴⁶ Ka pi i pi pyi: «Wuu s̄àha ηkw̄ə a ηge n̄àni jwumpe fiige lógo wuu nin̄gyigigil'e m̄e!» ⁴⁷ Ka Farizh̄eɛnbii si pi pyi: «Yii mú à yiye yaha u à wurugo la? ⁴⁸ Tá yii s̄àha ηkw̄ə a lógo na wuu n̄un̄ufoon̄i wà nin̄kin, lire n̄ye m̄e Farizh̄eɛn̄ni wà nin̄kin à dá u na? ⁴⁹ Mpii pi à dá u na ke, pire wà n̄ye a yaage c̄è MusaSaliyan̄i i m̄e, pi pun'à l̄àna.»

⁵⁰ Pi wà na mpyi wani, uru m̄ege mpyi Nikod̄emu. Uru u mpyi a shà Yesu yyére can̄ka numpilage e. Ka uru si jwumpe lw̄ó, maa jwo Farizh̄eɛnbil'á: ⁵¹ «Mà tàanna ná wuu Saliyan̄i i, wuu si n-sii n-jà yoge kw̄ən̄ shin na, mà li ta wuu n̄ye a fȳanha a lógo u n̄wə na, lire n̄ye m̄e wuu n̄ye a u kapyiini c̄è m̄e.» ⁵² Ka pi i u pyi: «Lire e ke Galile k̄uluni shin mú u n̄ye mu la? Sà Kile Jwumpe

Semeŋi wíi, mu sî n-sîi li nya wani na Kile tûnntunŋi wà sí n-yîri Galile e me.»

[⁵³ Pi à puru jwo ke, ka pi puni si yîr'a caala mà kàre pi pyenyi i.

8

Pi à ceewe cû ná nàŋi w'e

¹ Ka Yesu si ŋkàr'a sà dùgo Olivye cire ŋaŋke na. ² Kuru canŋa nûmpanŋa nyèsooge na, maa nûr'a pa Kileŋaarebage ntàani na. Shinŋyahara à pa bínni u taan, ka u u ntèen na pi kâlali. ³ Mà u yaha u u sùpyire kâlali, Kile Saliyaŋi cyelentiibii pìi ná Farizhèenbii pìl'à shà ná ceewe e u yyére, na u à ta a cû ná nàŋi w'e jacwɔrɔ na. Pi à u yyéŋe Yesu taan, sùpyire shwɔhɔl'e, ⁴ maa jwo: «Wuu cyelentunŋi, ŋge ceen'à ta a cû ná nàŋi w'e u u jacwɔre pyi. ⁵ Mà li ta Kile tûnntunŋi Musa s'à jwo Saliyaŋi i na uru ceenŋi shin'à yal'a wà a bò ná kafaay'e. Naha mu s'à jwo ye?»

⁶ Kànhaŋa pi à cyán Yesu na ná ŋke yibige e, bà pi si mpyi si u ta ŋcû u yabiliŋi ŋwɔjwumpe kurugo me. Nka Yesu à lyêele na sémeni nìŋke na ná kampeeni i. ⁷ Ka pi i ŋkwôro na u yíbili. Ka u u ŋkwò a yîr'a yyére maa pi pyi: «Ŋge u nyε yii shwɔhɔl'e kapii baa ke, uru u fyânha a kafaaga lwó a tég'a u wà.»

⁸ Yesu à puru jwo ke, maa nûr'a lyêele na sémeni nìŋke na. ⁹ Mpii pi à pa ná ceenŋi i ke, pir'à Yesu ŋwɔjwumpe lógo ke, ka pi i wá na fwore niŋkin niŋkin, mà lwó nàŋkolyeebii na fo mà pa nɔ kântugo wuubii na. Yesu kanni u à kwôro wani ná ceenŋi i.

¹⁰ Yesu à pa nìŋke yîrig'a wíi, u nyε a sùpya nya ná

ceenji i mε, maa jwo: «Ceewe, mp̄ii pi à mu la wwû ke, taa pi nyε ke? Wà nyε a jwo mu à yaa mu u bò mà?» ¹¹ Ka ceenji si Yesu pyi: «Kafooŋi, wà nyε a yire jwo mε.» Ka Yesu si jwo: «Nyε mii mú s̄i n-jwo mu à yaa mu u bò mε. Ta s̄i, ŋka ma hà n̄uru lire kapiini fiige pyi mε.»]

Yesu u nyε Kile bènmpe, mpe p'à pa diŋyεŋi i ke

¹² Lire kàntugo Yesu à n̄ur'a jwumpe lwó maa jwo s̄up̄yir'á: «Mii u nyε diŋyεŋi bènmpe. Ngemu ká ntaha mii fye e ke, urufoo saha s̄i n-s̄i jaare numpini i mε, ŋka urufoo sí n-pyi bènmpe e mpe pu sí sh̄iŋi niŋkwombaan̄i n̄o urufoo na ke.»

¹³ Ka Farizheenbii si u pyi: «Mu yabiliŋi kanni u nyε na maye kyaa yu, mu jwump'à wuu p̄en.»

¹⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii yabiliŋi méε ká sí i na naye kyaa yu, s̄een̄i mii na yu yii á, jaaha na yε mii à naye tayirige cè, maa na takarege cè. Yii sí pi ke, yii nyε a mii tayirige cè mε, yii mú nyε a mii takarege cè mε. ¹⁵ Yii na mii karigii wíi mà tàanna ná s̄up̄yire s̄on̄ŋon̄kanni i. Mii wi ke, mii nyε na s̄up̄ya kapyiŋii wíi lire pyiŋkanni na mε. ¹⁶ Mii aha a s̄up̄yire karigii kataampe cw̄on̄re t̄eni ndemu i ke, mii maha li pyi ná nt̄iŋi i, jaaha na yε mii kanni bà u maha mpyi mε, Tufooŋi u à mii tun ke, uru maha mpyi ná mii i. ¹⁷ L'à séme yii yabilimp̄ii Saliyaŋi i, na shiin shuunni jw̄ojwumpe ká mpyi niŋkin kyaa na, lire li nyε s̄een̄i. ¹⁸ Mii yabiliŋi na naye kyaa yu, Tufooŋi u à mii tun ke, uru mú na mii kyaa yu.»

¹⁹ Ka pi i Yesu pyi: «Taa mu tun̄i nyε ke?» Ka u u pi pyi: «Yii nyε a mii yabiliŋi cè mε, si nta j̄ȳére mii Tun̄i na la? Yii n'a mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tun̄i cè mú.»

20 Yesu à mpe jwumpe puni jwo mà u yaha Kileñaarebage ntàani na u u kàlanji pyi Kile bùnyenji yaayi yalenke taan. Sùpya nyε a jà a u cù mε, naha na yε u tèecûni mpyi na sàha ñkwò a nɔ mε.

Yesu à uye cyêe

21 Ka Yesu si núr'a jwo: «Mii sí n-pa n-kàre, mii sí ká bú n-kàre, yii sí n-pa a mii caa. Nka yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e. Cyage e mii kèεge ke, yii sì n-jà nɔ wani mε.»

22 U à puru jwo ke, ka Yahutuubii ñùñufeebii si wá na yu piy'á: «Taha u sí uye bò maa ñko na cyage e uru sí n-kàre ke, na wuu sì n-jà nɔ wani mε?»

23 Ka Yesu si pi pyi: «Yii à ta naha ñke ññke na, mii s'à yîri ññyîni na. Naha ñge ñnyenji wuu pi nyε yii, ñka mii nyε naha ñnyenji wu mε. 24 Lire na, mii à yi jwo yii á na yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e. Yii aha mpyi yii nyε a dá li na na “Mii u nyε ñge u nyε ke”* mε, yii sí n-kwû ná yii kapegigii tugure e.»

25 Ka pi i Yesu pyi: «Jo u nyε mu lire sanni i yε?» Ka u u pi pyi: «Mii nyε ñgemu ke, mii à fyânha a yire jwo yii á. 26 Karii ñnyahagii na nyε mii u jwo yii á si yii cêεge yii kapyiñkii ñnyahagil'e. Nje mii à lógo na tunvoon'á ke, yire mii na yu ñnyε sùpyire pun'á. Mii tunvoonji u nyε sèñifoo.»

27 Pi nyε a mpyi a li cè na Yesu na yu Tufoonji Kile kyaa na mε. 28 Lire kurugo ka Yesu si yi jwo pi á: «Yii aha mpa Supyanji Jyanji yîrige ññyîni na tēni ndemu i ke, yii sí n-ta n-cè na “Mii u nyε ñge u nyε

* **8:24** Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mεge ku nyε: «Mii u nyε ñge u nyε ke.»

ke†.» Yii sí n-ta n-cè na mii nyε a sii na yaage pyi nay'á mε, nde na Tufoonji à mii kâla ke, lire kanni mii na mpyi. ²⁹ Sèe, mii tunvoonji nyε ná mii i, u nyε a mii yaha naye nin̄kin mε, nahà na yε nde l'à bê u á ke, lire mii maha mpyi t̄erigii puni i.»

³⁰ Yesu à puru jwo ke, ka shin̄nyahara si dá u na.

Yesu à p̄ê Ibirayima na

³¹ Yahutuubii pi à dá Yesu na ke, ka u u jwo pir'á: «Yii aha mii n̄wɔ̄jwumpe c̄u, s̄eñi na yii à pyi mii cyelempyii. ³² Lire t̄eni i, yii sí s̄eñi c̄e, s̄eñi mú sí yii yige bilere e.»

³³ Ka Yahutuubii n̄n̄ufeebii si u pyi: «Wuu na nyε Ibirayima t̄uluge shiin. Wuu nyε a s̄aa pyi a nya wà biliwe mε, ka nahà sí mu ta mu à jwo na wuu sí n-fworo bilere e yε?» ³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «S̄eñi na mii sí n-s̄i yi jwo yii á, n̄gemu ká n̄kwôro na kapegigii pyi ke, urufoo na nyε kapegigii biliwe. ³⁵ Mà li ta biliñi nyε pyenge n̄kemu i ke, u nyε a s̄i na j̄in'a pyi kuru pyenge shin̄ mε, n̄ka pyengefoo jyan̄i u à s̄i pyenge shin̄ni yabiliñi. ³⁶ Jyafoonji ká yii shwɔ̄ kapegigii bilere na, lire e yii sí n-s̄i n-fworo t'e. ³⁷ Mii à li c̄e na yii na nyε Ibirayima t̄uluge shiin, lire ná li wuuni mú i, yii na n̄caa si mii b̄ò, nahà na yε mii jwumpe nyε a tateenge wwû yii e mε. ³⁸ Mii wi ke, karigii mii à nya na Tun̄i á ke, cyire mii na yu. N̄cyii yii mú à lógo yii tun̄'á ke, cyire yii na mpyi.»

³⁹ Ka pi i u pyi: «Wuu tun̄i u nyε Ibirayima.» Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi s̄eñi na Ibirayima pyi, karigii u mpyi na mpyi ke, yii mú mpyi na sí raa

† **8:28** Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mεge ku nyε: «Mii u nyε n̄ge u nyε ke.»

cyire pyi. ⁴⁰ Mà jwo yii pi à lire pyi ke, ka yii i wá na mii caa raa bùu na mii na sèñji yu yii á, bà mii à u lógo Kile á mε. Ibirayima sí nyε a lire fiige pyi mà nya mε. ⁴¹ Yii tunji maha karigii nyiimu pyi ke, cyire yii maha mpyi.» Ka pi i u pyi: «Wuu nyε kàsɔɔgɔ kùŋɔ pyi mε. Wuu Tunji na nyε nin̄kin, Kile wi.» ⁴² Ka Yesu si pi pyi: «Kàmpyi sèe Kile u nyε yii Tunji, mii kyaa mpyi na sí n-táan yii á, naha na yε mii à fworɔ Kile e, uru u à mii yaha a pa naha. Mii nyε a pa nay'á mε, uru u à mii tun. ⁴³ Naha na yii nyε na mii jwumpe yyaha cini mà yε? Mii à li ta, yii la nyε sì pu lógo mε. ⁴⁴ Sitaannin̄ji u nyε yii tunji, lire e l'à táan yii á, yii pi a u nyii wogigii pyi. Supyibon̄ɔ u nyε u wi, fo mà lwó tasiige e, u sàha ntêl'a sèñji jwo a nya mε, naha na yε sèebili nin̄kin nyε u fun̄jke e mε. U aha fini, u maha jwo a tàanna ná u fun̄jɔ sòn̄jɔre e, naha na yε kafinare jwufoo wi, kafinare tunji mú wi. ⁴⁵ Nka mii wi ke, sèñji kanni mii na yu, lire kurugo yii nyε a dá mii na mε. ⁴⁶ Yii puni shwɔhɔl'e, joofo nin̄kin u sí n-jà li cyêe na mii à kapii pyi yε? Mii sí i sèñji yu yii á, ka yii i mpyi yii nyε a dá mii na naha na mà yε? ⁴⁷ Ngemu ká mpyi Kile wu ke, urufoo maha Kile jwumpe núru. Mu aha yii nya yii nyε na pu núru mε, yii nyε Kile wuu mε.»

⁴⁸ Ka Yahutuubii n̄n̄ufeebii si Yesu pyi: «Wuu tanga na nyε mà jwo mu na nyε Samari shin kanná, jína na nyε mu i.» ⁴⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Jína nyε mii i mε. Sèñji na, mii na na Tunji père, yii sí nyε na mii père mε. ⁵⁰ Mii nyε na na yabilin̄ji mpèen̄ji caa mε, nka wà u nyε wani, uru u nyε na mii mpèen̄ji caa, uru u sí n-pa tange kan mii á. ⁵¹ Sèñji na mii sí n-si yi jwo yii á, ngemu ká mii jwumpe lógo maa nyε pu

na ke, urufoo si n-sìi n-kwû mε.»

⁵² Ka Yahutuubii nùñufeebii si Yesu pyi: «Nume wuu à li cè sèenji na na jína na nyε mu i. Ibirayima à kwû, Kile túnntunmpii puni mú à kwû, ka mu u n̄en'a jwo na ngemu ká mu jwumpe lógo maa pu kurigii jaare ke, urufoo saha si n-kwû mε. ⁵³ Mu à p̄e wuu tulyage Ibirayima na la? Ur'à kwû, Kile túnntunmpii mú à kwû. Jofoo mu na maye s̄n̄nji yε?» ⁵⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Mii n'a mpyi na naye p̄e, mii mp̄eenji mpyi na si là n̄w̄o mε. N̄ka mii Tunji u na mii p̄e. Yii à jwo na uru u nyε yii Kilenji, ⁵⁵ mà li ta, yii nyε a u cè mε, mii s'à u cè. Mii n'a mpyi a jwo na mii nyε a u cè mε, mii mpyi na sí n-pyi yii fiige kafiniviniwe. N̄ka mii à u cè, maa u jwumpe kurigii jaare. ⁵⁶ L'à táan yii tulyage Ibirayima á mà mii canmpan̄ke nya. U à ku nya ke, ka u fun̄ke si ntáan s̄èl'e.» ⁵⁷ Ka Yahutuubii nùñufeebii si Yesu pyi: «Ei! mu sàha yye beeshuunni ná ke ta mε, maa jwo mu à Ibirayima nya la?» ⁵⁸ Ka Yesu si pi pyi: «S̄eenji na mii sí n-sìi yi jwo yii á, mà Ibirayima ta u sàha si mε “Mii u nyε.”»

⁵⁹ Puru jwumpe kurugo, ka pi i kafaaya lwó si ntèε Yesu wà†, n̄ka u à n̄w̄oh'a fwordo Kilejaarebage e mà kàre.

9

Yesu à fyin̄ji wà cùun̄j̄o

¹ Yesu n̄ntoron̄'á fyin̄ji wà nya, uru n̄n̄ji fyin wun̄ji u à si. ² Ka Yesu cyelempyiibii si u yíbe: «Wuu cyelentun̄ji, n̄aha k'à n̄ge n̄n̄ji fyin wun̄ji pyi u à

† **8:59** Mà tàanna ná Yahutuubii Saliyan̄ji i, wà ká Kile m̄ege k̄eεge, urufoo mpyi maha yaa u wà ná kafaay'e.

si yε? U kapegigii fyè wi laa, u sifeebii wogigii fyè?» ³ Ka Yesu si pi pyi: «U fyinn̄te ná u kapegigii ná u sifeebii wogigii nyε cyiye kur'e mε, l'à pyi si Kile sífente cyêe. ⁴ Wuu à yaa wuu mii tunvoon̄i t̄unnture pyi can̄ke e, lire t̄eni ká nt̄oro wuu taan, numpilage sí n-ww̄ò, báara saha sì n-jà n-pyi mε. ⁵ Mà mii yaha naha ðinyeñi i, mii u nyε ðinyeñi b̄ε̄n̄mpe.» ⁶ Yesu à puru jwo ke, maa ntilw̄ohe cyán̄j̄n̄ke na mà t̄èg'a p̄woro f̄anhara, maa tire t̄èg'a fyinnañi nyiigii cwuugo, ⁷ maa yi jwo u á, na u sà u yyahe jyé Silowe ñcw̄oge e (Silowe ñw̄ohe ku nyε: «t̄unntun̄o»). Ka fyin̄ñi si ñkàr'a sà ku jyé, ka u nyiigii si múgo, ka u u núru.

⁸ Nyε u t̄eñ̄ñeεbii ná mp̄ii pi mp̄yi maha u nint̄eñ̄ñi ñaa u u s̄up̄yire ñáare ke, ka pire si piye yíbe: «Ei! Tá ñge n̄ñi bà wuu mp̄yi maha ñaa u à t̄eñ̄ na ñáare mε?» ⁹ Ka pi si jwo: «Uru wi» ka pi si jwo: «Uru bà mε, u málw̄or̄o ti kanna.» Ka n̄ñi yabiliñi si mpa jwo: «Mii wi.» ¹⁰ Ka pi i u yíbe: «Di mu nyiigil'à pyi maa múgo yε?» ¹¹ Ka u u jwo pi á: «N̄ñi pi maha mp̄yi Yesu ke, uru u à p̄woro f̄anhara a t̄iri mii nyiigii na, maa jwo na mii i sà yyahe jyé Silowe ñcw̄oge e. Ka mii i ñkàr'a sà ku jyé. Mii à ku jyé ke, ka mii i nt̄í na ñaa na ñcw̄úu.» ¹² Ka pi i u yíbe: «Taa uru n̄ñi nyε ke?» Ka u u pi pyi: «Mii nyε a u takarega cè mε.»

¹³ Nyε n̄ñi nyiigii cyi à múgo ke, ka pi i ñkàre ná u e Farizh̄eεnbii yyé. ¹⁴ Can̄ke Yesu à pwoore f̄anhara a t̄èg'a u nyiigii t̄iri cyi i nta a múgo ke,

kuru na mpyi Yahutuubiicannᵋᵋᵋ* . 15 Lire kurugo Farizhεεnbii mú à u yíbe nyiigii múgunᵋkanni na. Ka u u jwo pi á: «Pworo u à fànhara a tiri mii nyiigii na, ka mii i sà yyahe jyé maa ntíi na naa.» 16 Ka Farizhεεnbii pìi si jwo: «Nàᵋi u à fyinᵋi cùᵋᵋᵋ ke, u sà n-jà n-yîri Kile yyére mε, ᵋaha na yε u ᵋyε a canᵋᵋᵋke le dá e mε.» ᵋka pìl'a jwo: «Kàmpyi u mpyi kapimpyi, u mpyi na sà n-si n-jà ᵋcyii kakyanhala karigii pyi mε.» Lire pyinᵋkanni na, pi ᵋyε a já a bē ninᵋkin na mε.

17 Ka pi i núr'a nàᵋi yíbe: «Mu wi ke, ᵋaha mu na sônᵋi ma ᵋyiigii múgufoᵋᵋi kyaa na yε?» Ka u u pi pyi: «Kile túnntunᵋᵋ wi.» 18 ᵋka Yahutuubii nùᵋufeebii ᵋyε a ᵋen'a dá li na na u à si fyin, kàntugo ka u ᵋyiigii si nta a múgo mε. Lire e pi à u sifeebii yyere, 19 maa pi yíbe: «Sée wi ᵋge nàᵋi ᵋyε yii jya la? Sée u fyin wunᵋi u à si la? U aha nta u à si fyin, di u à pyi marii ᵋaa numε yε?» 20 Ka u sifeebii si jwo: «Wuu à li cè na wuu pyà wi, maa li cè wuu à u si fyin. 21 ᵋka bà u à pyi marii ᵋaa numε mε, wuu ᵋyε a cè mε. Wuu mú sí ᵋyε a u ᵋyiigii múgufoᵋᵋi cè mε. U saha ᵋyε pyà mε, yii à yaa yii i u yíbe, u yabilinᵋi sí yi jwo yii á.» 22 Nàᵋi sifeebil'à yire jwo Yahutuubii nùᵋufeebii yyaha fyagare na. Pi mpyi a jwo a bē li na na ᵋgemu ká jwo na Yesu u ᵋyε Kile Nᵋcwanᵋᵋᵋi ke, pi sí urufoo kòrᵋ n-yige Kile Jwumpe kàlambage e†. 23 Lire na, u sifeebil'à jwo na u saha ᵋyε pyà mε,

* 9:14 Yahutuubii Saliyanᵋi ᵋyε a mpyi a ᵋεε báaraᵋi wà tufige u a mpyi canᵋᵋᵋke e mε, lire mpyi na fún pi á. Pi mpyi maha sônᵋi na mà yaᵋa cùᵋᵋᵋ, lire na ᵋyε mu à jwo urufoᵋl'à báara pyi. † 9:22 Pi aha wà kòrᵋ Kile Jwumpe kàlambage e, sùpyire sannte mpyi maha urufoo wí mu à jwo u à kwû, pi kuro sàha maha mpyi urufoᵋl'e mε.

pi u yíbe.

²⁴ Ka Farizhεenbii si núr'a nàñi yyere, maa u pyi: «Sèñi jwo Kile yyahe taan, nàñi u à mu nyiigii múgo ke, wuu à u cè kapimpyi.» ²⁵ Ka nàñi si jwo: «U à pyi kapimpyi yo, u nyε a pyi kapimpyi mà yo, mii nyε a yire cè mε, ñka kani ninjkinji mii à cè ke, lire li nyε mii mpyi fyin, ñka numε mii na ñaa na ñcwúu.» ²⁶ Ka pi i núr'a u yíbe: «Naha u à pyi mu na yε? Di u à mu nyiigii múg'a jwo yε?» ²⁷ Ka nàñi si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kwò, ñka yii nyε a lógo mii ñwò na mε, ñaha yyaha yii la nyε mii u núr'a jwo yii á yε? Taha yii la mú nyε si mpyi u cyelempyii la?» ²⁸ Ka pi i u cyahala, maa jwo: «Mu u nyε u cyelempyanj, wuu sí na nyε Kile túnntunñiMusa cyelempyii. ²⁹ Wuu à cè na Kile à jwo ná Musa e, ñka ñge nàñi wi ke, wuu bá nyε a u tayirige cè mε.» ³⁰ Ka u u pi pyi: «Nde nyε kakyanhala de! Yii à jwo na yii nyε a u tayirige cè mε, u s'à mii nyiigii múgo. ³¹ Wuu pun'à cè na Kile nyε na nùru kapimpyi á mε. Ñge u na u père marii u nyii wogigii pyi ke, uru ñwò na u maha nùru. ³² Mà lwó dijnyε tasiige e, wuu sàha sàa lógo na sùpyanji u à si fyin ke, na wà à jà a uru nyiigii múgo mε. ³³ Kàmpyi ñge nàñi mpyi a fworò Kile e mε, u mpyi na si n-jà yaaga pyi mε.» ³⁴ Ka Farizhεenbii si jwo nàñ'a: «Mu à si kapimpyi, tacenñe nyε mu i mε! Ka mu u ñkwò a pa a wuu leni kure e la?» Maa u kòrò.

³⁵ Nyε Yesu à pa lógo na pi à nàñi kòrò ke, maa sà u yibe: «Mu à dá Supyanji Jyanji na la?» ³⁶ Ka nàñi si u yíbe: «Wuu cyelentuñi, jofoo kyaa na mu nyε yε? Mii la nyε si u cè si dá u na.» ³⁷ Ka Yesu si u pyi: «Uru mu à ñya amε, u u yu ná mu i.» ³⁸ Ka

nàŋi si jwo: «Kafoonji, mii à dá mu na» maa ninjkure sín Yesu taan. ³⁹ Lire tèni i, ka Yesu si jwo: «Mii à pa diŋyeni i si mpa sùpyire kapyiinŋkii kataampe cwɔɔnrɔ, bà fyinmpii si mpyi s'a ŋaa, ŋyafeebii si mpyi fyinmii mε.»

⁴⁰ Farizhεenbii pi mpyi wani maa puru lógo ke, ka pire si u pyi: «Mà tàanna ná mu jwuŋkanni i, wuu mú na ŋyε fyinmii bε?» ⁴¹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii n'a mpyi fyinmii, yii kapegigii tugure mpyi na sí n-láha yii na, ŋka yii na sônŋi na yii ŋyiiŋil'à múgo ke, lire e yii kapegigii tugure sí n-kwôro yii na.»

10

Yesu u ŋyε mpànahaji ninçenŋi

¹ ŋyε ka Yesu si núr'a jwo: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ŋgemu ká a ŋcaa si jyè mpàbage e, u sí ŋyε a jyè mpàbage ŋwɔge e mε, maa dùgo kàsɔɔge na a jyè ke, urufoo na ŋyε nàŋkaawa, maa mpyi nàŋkalyεga.

² ŋka ŋgemu ká jyè mpàbage ŋwɔge e ke, uru u ŋyε mpànahaji yabilinji. ³ Mpàbage kàanmucyafoonji maha yír'a ku múgo u á. Mpàabii maha u mεjwuuni núru, u maha u yabilinji mpàabii yiri ninŋin ninŋin pi mεyi na, maha yige ntàani na. ⁴ U aha u wuubii nâha a yige ntàani na, u maha ŋaare pi yyaha na pi a si ntaha u fye e, ŋaha na yε pi à tée u mεjwuuni na a kwɔ. ⁵ Pi si n-sii n-taha nàmpɔnŋɔ fye e mε, pi bá sí raa fî u yyaha na, ŋaha na yε pi ŋyε a u mεjwuuni cè mε.» ⁶ Yesu à ŋke bàtaage jwo pi á, ŋka pi ŋyε a ku ŋwɔhe cè mε.

⁷ ŋyε ka Yesu si núr'a pi pyi: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, mii u ŋyε mpàbage ŋwɔge. ⁸ Mpii pi à pa mii yyaha na ke, pire puni na ŋyε nàŋkaalii,

pi mú na nyε nàḅkalyeyε, ḅka mpàabii nyε a lógo pi á mε. ⁹ Mii sí u nyε mpàbage ḅwɔge. Ngemu ká jyè mii i ke, urufoo sí n-shwɔ. Uru sí raa jyè, s'a fwore u ḅεεmpe. Mii sí raa yalyire kaan urufol'á mú. ¹⁰ Nàḅkaanji kapani li nyε nàḅkaage ná boore ná kakyaare kanni. ḅka mii wi ke, mii à pa si shèḅji niḅkwombaaji ná ferεmpe kan na mpàabil'á.

¹¹ Mii u nyε mpànahaji niḅcεnḅji. Mpànahaji niḅcεnḅji maha u múnaani kan bà u mpàabii si mpyi si shwɔ mε. ¹² Sàrampanahawa nyε mpàabii foo mε. U aha sige yaaga ḅya, u maha fê maa mpàabii yaha. Sige yaage maha pì cû, pi sanmpil'a sè ḅcaala. ¹³ Sàrampanahaji sí n-fê, ḅaha na yε wyéε u caa, u kuro nyε mpàabil'e mε.

¹⁴⁻¹⁵ Mii wi ke, mii u nyε mpànahaji niḅcεnḅji. Bà Tufoonji Kile à mii cè, ka mii mú si u cè mε, amuni mii à na mpàabii cè, mii mpàabii s'à mii cè mú. Mii sí na múnaani kan na mpàabii kurugo. ¹⁶ Mpàabii pì na nyε mii á, pi nyε ḅke mpàbage e mε*. Mii à yaa mii i pi nâha a pa, pi i mpa mii meḅjuuni lógo. Lire e pi puni sí n-pa wà piye na mpyi mpàbaga niḅkin, mpànahawa niḅkin sí n-pyi pi ḅùḅḅ na. ¹⁷ Mu aha mii Tuḅji ḅya u à mii kyaa táan uy'á, lir'à ta mii sí na múnaani kan, si núru li shwɔ. ¹⁸ Sùpya sè n-jà mii múnaani wwû mii i fànhe e mε. Mii sí li kan nay'á. Síḅji nyε mii á mà li kan, síḅji nyε mii á mà li shwɔ sahaḅki. Yire mii Tuḅji à jwo mii u pyi.»

¹⁹ Yesu ḅwɔḅwumpe mpe kurugo, Yahutuubii ḅwɔmyahigil'à táa sahaḅki. ²⁰ Niḅyahara mpyi na ḅko: «Jína na nyε u e, sìcyere mú na nyε u e. Naha

* **10:16** Mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, ná pi sí n-pa dá Yesu na ke, pire kyaa na Yesu nyε naha ḅke cyage e.

kurugo yii à yyére marii u jwumpe núru yε?» ²¹ Ka pìi si jwo: «Ei! mpe nyε jínacyan jwumε με. Jínacyan sí n-jà fyinmii pyi pi a naa la?»

Yesu à jwo uru u nyε Kile Jyaji

²² Nyε Yahutuubii Kile naarebage kataanni li maha mpyi Zheruzalemu kànhe e yye maha yye ke, lir'à pa nε mà bê ná wyeere tène i. ²³ Mà pi yaha lire kataanni na, ka Yesu si wá na naare na màre Kile naarebage ntàani na, saanji Solomani ηkubabwòhe jwòh'i. ²⁴ Ka Yahutuubii jùnyfeebii pìi si mpa Yesu kwùulo maa u yíbe: «Naha tère e mu sí wuu yige numpini i yε? Kampyi mu u nyε Kile Nijcwònròji, yire fíniη'a jwo wuu á.»

²⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Mii à yi jwo yii á mà kwò, ηka yii nyε a dá mii na με. Karigii mii na mpyi na Tunji mege na ke, cyire maha mii kyaa yu. ²⁶ Nka lire ná li wuuni mú i, yii nyε a dá mii na με, naha na yε yii nyε mii mpàabii pìi με. ²⁷ Mii mpàabii na mii mejwuuni núru, mii à pi cè, pi maha ntaha mii fye e mú. ²⁸ Mii sí shìηi niηkwombaani kan pi á, pi nùmpañke si n-kèege με. Sùpya saha si n-jà pi dìri n-shwò mii na με. ²⁹ Mii Tunji u à pi kan mii á ke, ur'à pèe dijnyeni yaayi puni na. Wà mú si n-jà pi dìri n-shwò Tufooni na με. ³⁰ Mii ná Tufooni na nyε niηkin.»

³¹ Yesu à puru jwo ke, ka Yahutuubii jùnyfeebii si núr'a kafaaya bíle si ntège u wà mbò. ³² Ka Yesu si pi pyi: «Kacèηkii niηyahagii mii à ta Tufooni á, maa cyire pyi yii nyii na ke, cyire shwòh'è li ndi kurugo yii la nyε si mii wà mbò yε?» ³³ Ka pi i u pyi: «Mu kacenni là kurugo bà με, ηka mu Kile mekeεεε

jwumpe kurugo. Mu shintiiwe, ka mu u wá na maye pyi Kile.»

³⁴ Ka Yesu si pi pyi: «Li nyε a séme yii yabilimpíi Saliyaŋi i na Kile à jwo “Yii na nyε kileebii pì†” mà? ³⁵ Wuu s'à li cè na Kile Jwumpe Semεŋi sè n-jà n-kéεnŋε mε, Kile s'à jwumpe kan mpiimu á ke, u na pire yire “kileebii” pì. ³⁶ Mii wi ke, Tufooŋi à mii cwɔɔnr'a tun naha dɔnyεŋi i. Mii à jwo na mii u nyε Kile Jyaŋi ke, ka yii i mpyi di mà jwo na mii na Kile mεge kéεge ye? ³⁷ Karigii mii à pyi ke, kampyi yii à li nya na cyire nyε mii Tuŋi wogigii mε, yii àha ndá na jwumpe na mε. ³⁸ Nka yii aha nta yii à cè na mii à nyii karigii pyi mà tàanna ná Kile nyii wuuni i, yii méε ká mpyi yii nyε a dá mii na mε, yii dá li na na cyire karigil' à fworó Kile e. Lire tènì i yii sí li cè na sèeŋi na, mii ná Tufooŋi à sàa wwò.» ³⁹ Lire tènì i, ka pi i núr'a yíri s'a Yesu cwôre puru jwumpe kurugo, ŋka u à shwɔ pi na.

⁴⁰ Ka Yesu si núr'a kàr'a sà ntèen Zhurudεn baŋi kùŋke na, cyage e Yuhana mpyi a fyâha na sùpyire batizeli ke. ⁴¹ Ka sùpyire ninyahara si shà u yyére kuru cyage e. Marii ŋko tiy'á: «Yuhana nyε a kakyanhala kariii pyi wuu á mε, ŋka yaaga maha yaaga u à jwo ŋge nàŋi kyaa na ke, yire pun'à pyi sèe.» ⁴² Ka pi ninyahara si dá Yesu na wani.

11

Lazari kwùŋkanni

¹⁻² Bεtani kànhe e, sìnεε taanre na mpyi wani: Mariyama ná Marita ná Lazari. Mariyamaŋi u mpyi a sìnmpε nùguntanga wumpe wu Kafooŋi

† 10:34 Zaburu 82.6

Yesu tooyi na, maa pu cwuugo ná u ñùñjoore e ke, uru sìñεεñi Lazari mpyi na ya sèl'e. ³ Ka sìñεεbii pùcεribii si wà tun u sà yi jwo Yesu á: «Kafoonji, mu cevoonji naha a pyi yampi.» ⁴ Yesu à tire tùnture lógo ke, maa jwo: «Mpe yampe ñye a pa si Lazari bò mε. Nka p'à pa si pèenε taha Kile mεge na, bà pèenε si mpyi si ntaha Kile Jyañi na mú mε.»

⁵ Marita ná Mariyama ná Lazari, pire shiin taanreñi kyaa mpyi a táan Yesu á. ⁶ U à Lazari yampe kyaa lógo ke, maa ntéen wani kuru cyage e, mà canmpyaa shuunni pyi. ⁷ Lire kàntugo maa jwo u cyelempyiibil'á: «Yii a wá, wuu núru wuu a sì Zhude kùluni i.» ⁸ Ka u cyelempyiibii si jwo: «Cyelentuñi, li ñye a mō mε, Zhude shiinbii la mpyi si mu wà mbò ná kafaayi i, ka mu u núr'a jwo wuu a sì wani la?» ⁹ Ka u u jwo: «Tá bèenmpe ñye canñke e mà lwó ñyège na fo yàkonke na mε? Nye ñge u na ñaare canñke e ke, u uye burugumō ñye a táan mε, ñaha na ye ñyεñi bèenmpe na ñye wani. ¹⁰ Nka sùpya ká a ñaare numpini i, u uye burugumō ñye a pεn mε, ñaha na ye bèenmpe ñye wani mε.»

¹¹ Puru ñwōhō na, ka Yesu si pi pyi: «Wuu cevoonji Lazari à ñóó, mii sí n-sà u ñè.» ¹² Ka cyelempyiibii si jwo: «Kafoonji, kampyi ñōmpe kanni pi, u sí n-yíri.» ¹³ Lazari kwùñi kyaa Yesu mpyi na yu, ñka u cyelempyiibii mpyi na sōññi na ñōmpe yabilinji kyaa u na yu. ¹⁴ Ka Yesu si núr'a yi fíñiñ'a jwo pi á: «Lazari à kwú. ¹⁵ L'à pyi mii kàntugo na ke, l'à táan mii i, ñaha na ye nde sí yii pyi yii i dá mii na. Numε yii a wá, wuu a sì u taan.» ¹⁶ Cyelempyanji mεge ku ñye Tomasi, ná pi maha u pyi: «Ñañi ke, ka uru si jwo u shèrεfeebil'á: «Yii a wá, wuu a sì ná wuu

cyelentunji i, wuu u sà ñkwû ná u e.»

Yesu à Lazari buwunji nè

¹⁷ Nyε Yesu à nɔ Bɛtani kànhe e, mà pi ta pi à Lazari le fanñke e, canñke sicyεεre woge e u à nɔ wani*. ¹⁸ Bɛtani ná Zheruzalemu kànhe laage nyε a mpyi a tɔɔn mε. Ku laage nyε a tòro culumεtirii taanre na mε. ¹⁹ Yahutuubii niñyahamii mpyi a shà Marita ná Mariyama yyére mà sà fwù pyi, pi sịñεεñi ñkwùñi na.

²⁰ Marita à pa lógo na Yesu na ma, u s'à byanhara kànhe na ke, maa yír'a sà u nùñɔ bê, ka Mariyama si ntéen bage e. ²¹ Marita à sà nɔ Yesu na ke, maa jwo: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii sịñεεñi mpyi na sị n-kwû mε. ²² Nka mii à cè, cyage e wuu nyε amε ke, mu aha kyaa maha kyaa jáare Kile á ke, u sí lire pyi mu á.» ²³ Ka Yesu si jwo: «Marita, mu sịñεεñi sí jè n-fworo kwùñi i!» ²⁴ Ka Marita si jwo: «Mii à cè diñye canñkwoge kwùubii ká mpa a jèni, mii sịñεεñi mú sí jè.» ²⁵ Ka Yesu si jwo: «Mii u nyε kwùubii jèfoonji maa mpyi shìñi niñkwombaanjifoñi. Ngemu ká dá mii na ke, urufoo méε ká ñkwû, u sí shìñi niñkwombaanji ta. ²⁶ Ngemu ká uru shìñi ta maa dá mii na ke, urufoo saha sị n-sì n-kwû mε. Marita, mu à dá lire na la?» ²⁷ Ka u u jwo: «Ɖɔn Kafoonji, mii à dá li na na mu u nyε Kile Niñcwɔnrɔñi, Kile Jyanji, nge u mpyi a yaa u pa diñyeñi i ke.»

²⁸ Nyε Marita à puru jwo ke, maa núr'a kàre pyεnge e, maa sà u sịñεεñi Mariyama ñwɔh'a yyere

* **11:17** Yahutuubii cyelentiibii mpyi maha sônñi na sùpyanji ká ñkwû, u múnaani maha ntéen u taan maha canmpyaa taanre pyi; cyire kântugo urufoo nyε na jìn'a yíri sahanji mε.

maa yi jwo u á: «Wuu cyelentuŋ'à pa, u à jwo mà shà.» ²⁹ Mariyama à yire lógo ke, maa yîri fwɔfwɔ mà kàre Yesu yyére. ³⁰ Lir'à Yesu ta u sàha jyè kànhe e με. Cyage e Marita à u bê a ta ke, wani u saha mpyi. ³¹ Yahutuubii pi mpyi na Mariyama fɔnnɔji bage e ke, pir'à u nya u à pâl'a fworro ke, maa yîr'a taha u fye e mú, pi mpyi na sɔnnɔji na u à kàre fanŋke na zà a μεε súu.

³² Mariyama à sà nɔ Yesu na ke, maa ɲcwo u fere e, maa jwo: «Kafoonji, kàmpyi mu mpyi naha, mii sɔnnɔji mpyi na si n-kwû με.» ³³ Yesu à Mariyama nya u u μεε súu, Yahutuubii pi mpyi wani kuru cyage e ke, maa pire nya pi i μεε súu mú ke, ka u lùuni si yîri, ka u u yyahe tanha, ³⁴ maa pi yíbe: «Taa yii à Lazari buwuŋi yaha ke?» Ka pi i jwo: «Kafoonji, pa ku cyage wíi.» ³⁵ Ka Yesu si μεε sú. ³⁶ Yahutuubii pi à Yesu μεεsuwuŋi nya ke, ka pire si jwo: «Yii wíi, nge nàŋi kyaa mpyi a táan u á de!» ³⁷ Ka pìi si jwo: «Uru u à fyin nàŋi nyiigii múgo, u mpyi na si n-jà Lazari sige kwùŋi na mà?»

³⁸ Puru jwumpe saha à Yesu lùuni yîrige sèe sèl'e. Nyε pi à sà nɔ fanŋke na, kur'à pyi kafawyige, maa kafaaga tɛg'a ku tò. ³⁹ Ka Yesu si pi pyi: «Yii kafaage láha fanŋke ɲwɔge na.» Buŋi sɔnnɔji Marita mpyi wani, ka uru si Yesu pyi: «Kafoonji, mu sí u nùge ta ku u fwore, u canmpyaa sicyεere cyi nyε nijjaa fanŋke e.» ⁴⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mii nyε a yi jwo mu á na mu aha dá mii na na mu sí Kile sífente nya mà?» ⁴¹ Ka pi i kafaage láha fanŋke ɲwɔge na. Ka Yesu si nùŋke dùrugo nɔnyɔni i, maa jwo: «Tufoonji, mii fwù nyε mu na, naha na ye mu à mii ɲarege shwɔ. ⁴² Mii wi ke, mii à cè na mu maha ɲεεge mii ɲareyi puni

i, nka mii na yu amε, bà sùpyire puni ti naha a mii kwûulo ke, tire si mpyi si dá li na na mu u à mii tun mε.» ⁴³ U à puru jwo ke, maa jwo fànha na: «Lazari, yîr'a fworò naha!» ⁴⁴ Ka u u ntíl'a fworò fanñke e, u tooyi ná u cyeyi mpyi a pwə, u yyahe s'à tò ná vàanɲyi i, ka Yesu si pi pyi pi yire puni sànhana a láha u na, pi i u yaha u a si.

*Pi à vùnɲə pwə Yesu na, si u bə
(Macwo 26.1-5; Marika 14.1-2; Luka 22.1-2)*

⁴⁵ Yahutuubii pi mpyi a kàre Mariyama yyére, maa Yesu kapyiñkii ɲya ke, pi niɲyahara à dá u na.

⁴⁶ Nka pire píl'à kàr'a sà Yesu kapyiñkii kyaa jwo Farizhεεnbil'á.

⁴⁷ Nyε ka Kile sáragawwuubii ɲùɲufeebii ná Farizhεεnbii si piye ɲya, maa wwə a jwo ná yukyaala kurunke e Yesu kakyanhala karigii kyaa na. Pi mpyi na piye yíbili: «ɲge nàɲ'à kakyanhala karii niɲyahagii pyi! Naha wuu sí n-pyi yε? ⁴⁸ Wuu aha u yaha u u ɲcyii karigii pyi, sùpyire puni sí n-dá u na. Lire e ke Ɔrəmu shiinbii sí n-pa wuu Kileɲaarebage jya, si wuu shiɲi puni bə.» ⁴⁹ Wà na mpyi pi e, pi maha uru pyi Kayifu. Uru u mpyi Kile sáragawwuubii ɲùɲufembwəhe lire yyeeni. Ka uru si pi pyi: «Yii nyε a yaage cè mε! ⁵⁰ Yii nyε a cè shin niñkin u kwû kini puni kurugo, lir'à pwórə kini sùpyire puni ti kèεge mà?» ⁵¹ Nyε Kayifu mpyi a puru jwumpe yige uye e mε. Bà u mpyi sáragawwuubii ɲùɲufembwəhe lire yyeeni mε, lire kurugo Kile à puru jwumpe le u ɲwəge e, u jwo na Yesu à yaa u kwû Izirayeli kini sùpyire cyaga. ⁵² Nka Izirayeli sùpyire kanni kurugo bà u sí n-kwû mε. Kile pyilibii pi nyε diɲye yyaha kurugo ke, u à

yaa u kwû si pire puni wà piye na, si mpyi nin̄kin.
⁵³ Kuru can̄ke, Yahutuubii ñùñufeebil'à bê li na na Yesu à yaa u bò. ⁵⁴ Ka Yesu si láha uye ñcyèen̄i na sùpyir'á. Maa yîri wani mà kàre kànhe kà na síwage taan, kuru mege ñye Efirayimu, mà sà tère pyi wani ná u cyelempyiibil'e.

⁵⁵ Ñye Yahutuubii bilereñkwon̄i kataanni mpyi a byanhara, ka shin̄yahara si yîri cyeyi yabere e mà pa Zheruzalemu kànhe e mà kataanni ta li sàha n̄o me, si mpa piye fíniñe Kile yyahe taan. ⁵⁶ Pi mpyi na Yesu caa, maa ñkàre Kileñaarebage ntàani na. Maa wá na piye yíbili: «Di ku ñye ye? Lire e ke u sì n-pa kataanni na mà?» ⁵⁷ Lir'à Kile sáragawwuubii ñùñufeebii ná Farizheebii ta pi à yi jwo sùpyir'á mà kwò na shin̄ maha shin̄ ká Yesu saha cè ke, urufoo u sà yi jwo pir'á, bà pire si mpyi si u ta ñcû me.

12

Mariyama à Yesu tooyi tìri ná sìnme nùguntan wum'i

¹ Yahutuubiibilereñkwon̄i kataanni mpyi a byanhara, ku san̄a mpyi canmpyaa baani. Ka Yesu si núr'a kàre Betani kànhe e. Lazari u mpyi a ñè a yige kwùñi i ke, uru na mpyi kuru kànhe e. ² Ka pi i yal'a shwòhò Yesu á kuru kànhe na, Marita u mpyi na tire yalyire karigii cwòonre. Lazari mú na mpyi ná Yesu i talyige e. ³ Mà pi yaha pi i lyî, Mariyama à sìnme nùguntan wumò lon̄gara wumò* bwuu wu Yesu tooyi na, maa u ñùñjoore tэг'a yi cwuugo. Ka sìnme nùge si bage

* **12:3** Puru sìnme mpyi a ta cige ñgemu i ke, kuru mege mpyi: «naridi».

funŋke puni jî. ⁴ Yesu cyelempyaŋi mege ku nyε Zhudasi Isikariyoti, nge u mpyi na sí n-pa Yesu le cye e ke, ka uru si jwo: ⁵ «Naha na mpe sinmpe nyε a pére maa pu wyérenji kan fòŋofeebil'á mà ye? Pu lwɔɔre mpyi na sí n-jà shin niŋkin yyee niŋkin báara sàra kwò.» ⁶ Zhudasi mpyi a puru jwumpe jwo fòŋofeebii kurugo me, u na mpyi nàŋkaawa, uru u mpyi na wyérenji bégesi, u mpyi maha wyérenji lwúu. ⁷ Ka Yesu si jwo: «Láha ceenji na! Mii canntonjke kurugo u à nde pyi. ⁸ Fòŋofeebii nyε naha ná yii e tèrigii puni i, mii sí sî n-pyi ná yii e tèrigii puni i mà de!»

Sáragawwuubii nùŋufeebil'á jwo pire sí Lazari bò

⁹ Nyε Yahutuubil'á lógo na Yesu na nyε Betani kànhe e ke, ka pi niŋyahamii si ŋkàre wani. Pi nyε a mpyi a kàre Yesu yabilinji kanni nyanji kurugo me, ŋka Lazari u à nè a yige kwùŋi i ke, si uru nya mú. ¹⁰ Kile sáragawwuubii nùŋufeebil'á puru lógo ke, maa jwo: «Kampyi lire li, wuu sí Lazari bò» ¹¹ naha na ye Lazari kurugo Yahutuubii niŋyahamii mpyi na dániyanji pyi Yesu na, marii fwoore pire jwòh'i.

Saanji Yesu à jyè Zheruzalemu kànhe e

(Macwo 21.1-11; Marika 1.1-11; Luka 19. 28-40)

¹² Nyε kuru canŋke nùmpanja na, shinnyahara na mpyi Zheruzalemu kànhe e Yahutuubii bil-erenkwonji kataann'á, pi à lógo na Yesu na wá kuro na. ¹³ Ka pi i sháhanjkenyi kyεεge maa fwooro na Yesu bêni. Pi mpyi na ŋko fànha na:

«Yabwòhe!

Ŋgemu u nyε na ma Kafoonji Kile mege na ke,
Kile u jwó le u á!

Izirayeli saannji wi†.»

¹⁴ Yesu à dùfaan̄jaaga ta a dùg'a tèn, mu à jwo bà l'à séme Kile Jwumpe Sem̄nji i na:

¹⁵ «Siyon kànhe pyiibii, yii àha raa fyáge me!

Yii wíi, yii saannji na ma,

u à tèn dùfaan̄jaaga † jw̄nj'iš.»

¹⁶ Cyelempyiibii nȳe a mpyi a pu yyaha cè lire tèn i me, n̄ka Yesu à pa n̄è a fwor̄o kwùni i, mà jyè Kile pèente e ke, lire kani li mpyi a séme u kyaa na ke, ka pi fun̄nyi si n̄ta a cwo lire na, maa li nya na l'à tòro li jwun̄kanni na.

¹⁷ Nȳe sùpyire ti mpyi ná Yesu i, Lazari buwun̄ji tañ̄n̄ke e fan̄n̄ke na ke, tire mpyi na lire kani yyaha yu. ¹⁸ Lire kakyanh̄ani Yesu à pyi ke, lire kyaa sùpyir'à lógo maa fwor'a kàr'a sà u n̄n̄gò b̄è.

¹⁹ Farizh̄ε̄nbil'à lire nya ke, maa wá na yu piy'á: «Yii yabilimp̄ii nyii wà u na ke! Ali yafyin, wuu si n-jà li pyi n̄ge n̄n̄ji na me, n̄aha na ye dīnȳe pun'à taha u fye e.»

Nùmpañ̄ke ná pèente tañ̄kanni

²⁰ Kataanni tèn i, mp̄ii pi mpyi a pa Zheruzalemu i mpa Kile n̄áare ke, Gir̄ekiibii p̄i na mpyi pire shw̄h̄ol'e. ²¹ Ka pire Gir̄ekiibii p̄i sí ȳir'a n̄o Filipi na, n̄ge u mpyi na ȳiri Betisayida kànhe e, Galile kùluni i ke, maa jwo: «Wuu na mu n̄áare, wuu la nȳe si Yesu nya.» ²² Ka Filipi si n̄kàr'a sà yi jwo Andire á, ka pi mú shuunni si ȳir'a kàre Yesu yyéere, mà sà yi jwo. ²³ Ka Yesu si pi pyi: «Tèn'à n̄o num̄e, Supyan̄ji Jyan̄ji u jyè u pèente e.»

† 12:13 Zaburu 118.25, 26 † 12:15 Saanwa ká dùgo dùfaan̄ja na, lire li mpyi yyeñ̄n̄ke ná maye ntirigen̄ji sañ̄cȳε̄nni. § 12:15 Zakari 9.9

24 Maa núr'a jwo: «Sèenji na mii sí n-sì yi jwo yii á, sùmabilini ká mpyi li nyε a jyè nìjke e maa fwónhò mε, li maha ñkwòro liye nìjkin, ñka l'aha jyè nìjke e maa fyìn a fworo, li maha yasεε nìnyahara pyi. 25 Ngemu la ká mpyi si u nìnjaanji yaa jwò ke, urufoo sì nùmpañja ta mε, ñka ñgemu ká kàntugo wà u nìnjaanji'a ke, urufoo sí nùmpañja ta. 26 Shin maha shin la ká mpyi s'a báare mii á ke, u à yaa u taha mii fye e. Cyage e mii nyε ke, mii báarayinjì sí n-pyi wani mú. Ngemu ká a báare mii á ke, Tufoonji sí urufoo pèe.»

Yesu à u kwùñi kyaa jwo

27 Ka Yesu si núr'a jwo: «Numε, mii funñk'à pεn, tá mii nyε a yaa mii u Tufoonji jáare u na shwò nde tēni yyefuge na mε? Ñka mii à pa dñnyεñi i nde tēni yyefuge mεε na. 28 Tufoonji, ma mεge mpèenji cyèe.» Ka mejwuu si yîri nìnyinjì na: «Mii à ku pèe mà kwò, ñka mii sí ku pèe sahanji.»

29 Sùpyire ti mpyi wani kuru cyage e, maa lire mejwuuni lógo ke, ka pìi si jwo: «Kileñ'à tìn.» Ka pìi si jwo: «Kile mèlekeñi wà u à jwo ná u e.» 30 Ka Yesu si pi pyi: «Nde mejwuuni nyε a fworo nìnyinjì na mii kurugo mε, yii kurugo l'à fworo. 31 Numε Kile sí yoge kwòñ dñnyε sùpyire na, si ñge dñnyεñi nùñufoonji kòrò njîrige u nùñufente na. 32 Mii aha bú yîri nìjke na mà dùgo nìnyinjì na, mii sí sùpyire puni yyaha kèenñε naye yyére.» 33 Yesu mpyi na sí n-kwù pyinjanni ndemu na ke, lire u mpyi a jwo a cyèe sùpyire na amε. 34 Ka sùpyire si u pyi: «L'à séme Kile Jwumpe Semεñi i na “Kile Nìjcwònrōñi sì n-sìi n-kwù mε.” Ñka mu à jwo na Supyanji Jyanji à yaa u lwó a yîrige nìnyinjì na. Lire tēni i ke, jo u nyε

Supyaŋi Jyaŋi ye?» ³⁵ Ka Yesu si pi pyi: «Bèenmpe saha nyε yii shwəhəl'e, pu sɪ mə sahaŋki mε, yii a jaare pu na, bà numpini si mpyi l'aha bú mpâa yii e mε, numpini jaarafooni nyε a u tashage cè mε. ³⁶ Bèenmpe na nyε yii shwəhəl'e numε, ŋge u à puru bèenmpe kan ke, yii dá uru na, bà yii si mpyi si mpyi puru bèenmpe e mε.»

Yesu à puru jwo ke, maa yîri pi taan ma kàre cyage kabεr'e, maa sà ŋwəhə wani.

Yahutuubii nùŋufeebii nyε a dá Yesu na mε

³⁷ Yesu mɛn'à kakyanhala kariii niŋyahagii pyi sùpyire nyii na ke, lire nyε a pi pyi pi à dá u na mε. ³⁸ Lir'à pyi ke, Kile tũntunŋi Ezayi à jwumpe mpemu jwo tèecyiini i ke, pur'à fũŋŋə na:

«Kafooni Kile, jofoo u à dá wuu jwumpe na ye?

Jofoo na Kafooni Kile à u sífente cyêe ye*?»

³⁹ Nde li mpyi a pi pyi pi sɪ n-jà n-dá mε, Ezayi à lire yyaha jwo. U à jwo:

⁴⁰ «Kile à pi pyi fyinmii,

maa pi funnyi tò,

jaaha na ye nde pi la nyε si zii vyiinne ke,

lire li nyε nyiŋyaani

ná karigii yyahe ŋcèŋi

ná pi mpaŋi mii Kile yyére si ticuumpe ta†.»

⁴¹ Ezayi mpyi a Yesu pèente nya, maa u kyaa jwo, lire kurugo u mpyi a puru jwumpe jwo.

⁴² Nka puru jwumpe ná pu wuuni mú i, Yahutuubii nùŋufeebii niŋyahamil'à dá Yesu na, ŋka Farizhεεnbii yyaha fyagare kurugo, pi nyε a ŋεn'a yi jwo a yige mε, pi àha bú ŋkwò pi kàre njige Kile

* **12:38** Ezayi 53.1 † **12:40** Ezayi 6.10

Jwumpe kàlambage e με. ⁴³ Sùpyire t'a Yahutuubii nùṅufeebii pêre, lir'à táan pi á mà tòro Kile u a pi pêre.

Yesu jwumpe ná Tufooni wumpe nyε ninjin

⁴⁴ Canḡka Yesu à jwo fànha na: «ṅgemu ká dá mii na ke, urufoo nyε a dá mii kanni na με, urufoo mú à dá mii tunvooni na. ⁴⁵ ṅgemu ká mii nya ke, urufoo mú à mii tunvooni nya. ⁴⁶ Mii wi ke, mii à pa ṅge diṅyεṅi i si mpyi bènme, bà shin maha shin u à dá mii na ke, urufoo kà núru jaare numpini i με. ⁴⁷ ṅgemu ká mii jwumpe lógo, u sí nyε na pu kurigii jaare με, mii bà u sí yoge kwòn urufoo na με. Mii nyε a pa si mpa yoge kwòn diṅyεṅi na με, mii à pa si mpa u shwɔ. ⁴⁸ ṅgemu ká mii ná na jwumpe cyé ke, yoge sí n-kwòn urufoo na. Mii jwumpe ninjwumpe pu sí yoge kwòn urufoo na diṅyεṅi canḡkwɔge. ⁴⁹ Mii nyε a jwo naye nùṅḡ kurugo με, mii Tuṅi u à mii tun ke, uru u à mii jwumpe ninjwumpe puni cyêe mii na. ⁵⁰ Mii mú s'à cè na puru jwumpe pu maha shìṅi ninḡkwombaanḡi kaan sùpyan'á. Tufooni à yi jwo mii á jwuṅkanni ndemu na ke, amuni mii à yi taha yii á.»

13

Yesu à u cyelempyiibii tooyi jyé

¹ Yahutuubiibilereṅkwoṅi kataanni mpyi a nɔ a kwò, Yesu mpyi a cè na uru tèefworon'à nɔ ṅge diṅyεṅi i s'a ṅkèεge u Tuṅi Kile yyére. Nyε ka u u u tàange tεgεε baa woge cyêe u diṅyεṅi tàanḡεebii na.

² Yesu ná u cyelempyiibii mpyi na numpilaga lyìge lyî, lir'à Sitaanniñi ta u à sònḡore le Simḡ Isikariyoti jyañi Zhudasi i u u Yesu le cye e. ³ Yesu mpyi a cè na Tufoonji à sífente puni le uru cye e, maa ḡcè mú na ur'à fworro Kile e, na uru sí núru n-kàre Kile yyére.

⁴ Ka u u yîri talyige e, maa u vâanntinmbwḡhe wwû mà yaha, maa vâanḡke kà lwó mà tḡg'a uye bînni*. ⁵ Maa lwḡhe kà le yaage k'e mà tḡgε na u cyelempyiibii puni ninḡkin ninḡkinñi tooyi jyí, maa yi cwuuge ná vâanḡke e.

⁶ U à pa nḡ Simḡ Pyeri na ke, ka uru la si mpyi si ḡcyé, maa jwo: «Kafoonji, mu yabilinji u sí mii tooyi jyé la?» ⁷ Ka Yesu si u pyi: «Nde mii na mpyi ke, mu sì n-jà lire ḡwḡhe cè numε με, fo kântugo yyére.» ⁸ Ka Pyeri si jwo: «Ḣnhḡ! Mu sì n-sìi mii tooyi jyé με.» Ka Yesu si jwo: «Mii aha mpyi mii ḡye a mu tooyi jyé με, mii ná mu kawwoo saha ḡye με.» ⁹ Ka Simḡ Pyeri si jwo: «Kafoonji, l'aha mpyi amuni, ma hà na tooyi kanni jyé με, mii cyeyi ná ḡḡḡke mú jyé.» ¹⁰ Ka Yesu si jwo: «Ḣḡgemu u à wùl'a cwó ke, urufoo tḡḡeni li ḡye mà tooyi jyé. Ḣye yii s'à fíniḡε, ḡka yii puni bà με.» ¹¹ Yesu mpyi a cè na wà sí uru le cye e, u bá mpyi a urufoo cè, lire na u à jwo pi puni ḡye a fíniḡε με.

¹² Yesu à pi tooyi jyé a kwḡ ke, maa u vâanntinḡke le maa ntèen talyige e maa pi yíbe: «Nde mii à pyi yii na numε ke, yii à lire ḡwḡhe cè la?» ¹³ Yii maha mii yiri “Cyelentuñi” ná “Kafoonji.” Yii tànga na ḡye, mii u ḡye ure. ¹⁴ Ḣye mii u ḡye yii Kafoonji ná

* **13:4** Yire vâanḡyi ná yi lenḡkanni Yesu mpyi a le ke, bilibii pi mpyi maha mpyi amuni, bilibii báara u mpyi tooyi ḡjyñi mú.

Cyelentunji ke, mii à yii tooyi jyé, kuru cyage e yii mú à yaa yii a yiye tooyi jyí. ¹⁵ Mii à nde pyi a cyêe yii na, bà mii à li pyi mε, yii mú s'à li pyi ná yiye e. ¹⁶ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, báarapyiñi sì n-jà n-pêe u ñùñufooñi na mε, túnntunñi mú sì n-jà n-pêe u tunvoonji na mε. ¹⁷ Numε, yii à ñcyii karigii cè, yii aha ñεε na ntùuli cyi jwuñkanni na, yii wuuni sí ñwō.

¹⁸ Yii puni kyaa na bà mii ñyε mε, mpíi mii à cwōññō ke, mii à pire cè. Nka Kile Jwumpe Semεñi à mpemu jwo ke, p'à yaa pu fūññō. L'à séme “Mii lyiñεεñ' à mii tōge lwó†.”

¹⁹ Mii na puru yu yii á numε, si yaa ná li tēpyiini i l'à nō, l'aha bú nō, bà yii si mpyi si ñcè na “Mii u ñyε ñge u ñyε ke‡.” ²⁰ Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ñgemu ká ñεε mii túnntunñi na ke, urufol'à ñεε mii na, ñgemu sí ká ñεε mii na ke, urufol'à ñεε mii tunvoonji na mú.»

Yesu à jwo na Zhudasi sí uru le cye e

(Macwo 26.20-25; Marika 14.17-21; Luka 22.21-23)

²¹ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u funñke si mpēñ sèl'e. Ka u u pu finin'a jwo pi á: «Sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, shin niñkin na naha yii shwōhōl'e, ñge u sí n-pa mii le cye e ke.»

²² U à puru jwo ke, ka cyelempyiibii si wá na piye wíi, shinñi kyaa na Yesu ñyε ke, pi ñyε a cè mε. ²³ Yesu cyelempyañi kyaa li mpyi a táan u á sèl'e ke, uru u mpyi a tēen u taan talyige e. ²⁴ Ka

† **13:18** Zaburu 41.10 ‡ **13:19** Kile à uye cyêe Musa na, maa jwo na uru mεge ku ñyε: «Mii u ñyε ñge u ñyε ke.»

Simɔ Pyeri si cyege yîrige u á, na u Yesu yíbe shinŋi kyaa na u nyε ke. ²⁵ Ka uru cyelempyaŋi si fɛɛn Yesu kàmpaŋŋke na, maa u yíbe: «Kafooŋi, jofoo kyaa na mu nyε ye?» ²⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii sí ŋke bwúurukwonge fyinmε. Mii aha ku kan ŋgemu á ke, urufoo kyaa li. Amuni u à bwúuruŋi lwó, maa u kan Simɔ Isikariyoti jyaŋi Zhudasi á.» ²⁷ Cyage e bwúuruŋ'a à kan Zhudasi á ke, ka Sitaanniŋi si ntíl'a jyè u e. Ka Yesu si u pyi: «Nde mu la nyε si mpyi ke, li pyi fwɔfwɔ.»

²⁸ Nka Yesu lyiŋɛɛŋi wà mpyi a mpe jwumpe jwɔhɔ cè mε. ²⁹ Zhudasi u mpyi na wyéɛɛŋi bégeli ke, ka pìi si wá na sônŋi na Yesu à u tun u sà kataanni yaayi yà shwɔ, lire nyε mε u sà fòŋɔfeebii pìi kanŋ. ³⁰ Zhudasi à bwúurukwonge shwɔ a lyí cyage ŋkemu i ke, maa ntíl'a funŋke wyèɛɛŋ'a fworo. Numpilage mpyi a wwà a kwà.

Yesu à to nivɔŋŋɔ kan u cyelempyiibil'á

³¹ Nyε Zhudasi Isikariyoti à fworo ke, ka Yesu si jwo u cyelempyiibil'á: «Supyaŋi Jyaŋi sí u pèente ta numε, Kile pèente sí raa jaa u e. ³² Lire ká mpyi, li saha si mɔ mε, Kile sí u sífente kan Supyaŋi Jyaŋi á pi ŋgwòŋi funŋke e. ³³ Mii pyìibii, mii saha si mɔ ná yii e mε. Yii sí raa mii caa, nje mii à jwo Yahutuubii jùŋufeebil'á ke, mii sí yire jwo yii á numε mú, cyage e mii na ŋkèɛge ke, yii si n-jà nɔ wani mε. ³⁴ Lire kurugo mii sí to nivɔŋŋɔ kan yii á. Yii yiye kyaa táan yiy'á. Bà yii kyal'à táan mii á mε, yii yiye kyaa

§ 13:29 Bilereŋkwoŋi kataanni i, Kilejaarebage jwɔyi mpyi maha múg'a yaha. Lire pyiŋkanni na, fòŋɔfeebii mpyi maha sa ntéen wani, sùpyir'a si wá na si na yaayi kaan pi á.

táan yiy'á lire pyiŋkanni na. ³⁵ Tàange ká mpyi yii shwòhòl'e, lire e sùpyire puni sí n-cè na yii nyε mii cyelempyii.»

Yesu à jwo na Pyeri sí n-pa jwo na u nyε a uru cè mε
(Macwo 26.31-35; Marika 14.27-31; Luka 22.31-34)

³⁶ Ka Simò Pyeri si Yesu yíbe: «Kafoonji, lire tènì i ke, taa mu kèεge ke?» Ka Yesu si u pyi: «Mu sì n-jà n-pa mii fye e numε mε, kàntugo yyére, mu sí n-ta n-pa mii fye e.» ³⁷ Ka Pyeri si nùr'a u pyi: «Kafoonji, jaha kurugo mii sì n-jà n-pa mu fye e numε mà yε? Mii à tèn li tèn'l'e si na múnaani kan mu kurugo.» ³⁸ Ka Yesu si u pyi: «Sèe la? Mu sí jεε ma múnaani kan mii kurugo la? Sèenji na mii sí n-sii yi jwo mu á, ŋkùpecyiini sí mu ta mu à jwo a nò tooyo taanre na na mu jnyε a mii cè mε.»

14

Yesu à jwo na uru u nyε kuni l'à kàre Kile yyére ke

¹ Lire kàntugo Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Yii àha kyaa tège yiye funŋò pɛn mε. Yii dá Kile na, yii dá mii na mú. ² Mii Tunji pyenge e, tatεenge na nyε wani sèl'e, kàmpyi lire bà mε, mii mpyi na sì jεε n-jwo na mii sí tatεenge bégele n-yaha yii yyaha na mε. ³ Mii aha cyage bégel'a kwò, mii sí nùru n-pa yii fye e, si yii lwó si ŋkàre cyage e mii sí n-pyi ke. ⁴ Cyage e mii na ŋkèεge ke, yii à lire kuni cè a kwò.»

⁵ Ka Tomasi si Yesu pyi: «Kafoonji, wuu bá nyε a mu tashage cè mε, di wuu sí n-pyi si kuni cè yε?»

⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii u nyε kuni, mii u nyε ná sèenji i, mii u nyε shìŋi niŋkwombaanjifoonji. Sùpya sì n-jà

nɔ Tufooni yyére ná urufoo nyε a tòro mii yyére mε. ⁷ Kàmpyi yii mpyi a mii cè, yii mpyi na sí mii Tunji cè mú. Numε yii à u cè, yii à u nya mú.»

⁸ Ka Filipi si jwo: «Kafooni, Tufooni cyêe wuu na, lire kanni sí wuu tìn.» ⁹ Ka Yesu si u pyi: «Filipi, nijjaa kyaa bà l'á mii ná yii yaha sijcyan mε, mu sí sàha nkwò a mii cè mà? Shinji u à mii nya ke, urufol'á Tufooni nya mú. Ka mu u núr'a jà a jwo na mii u Tufooni cyêe yii na la? ¹⁰ Lire tènì i ke, mu nyε a dá li na na mii ná Tufooni à sàa wwò mà? Mpe mii na yu yii á ke, mii nyε na pu yige naye e mε. Mii ná Tufooni u à wwò, ka u u wá na u karigii pyi mii cye kurugo. ¹¹ Yii dá na jwumpe na na mii ná Tufooni a sàa wwò. Mii jwumpe ká mpyi pu nyε a yii tìn mε, yii dá li na mii kapyiinkii kurugo. ¹² Mii kèεge Tufooni yyére, lire kurugo sèenji na mii sí n-sii yi jwo yii á, ngemu ká dá mii na ke, karigii mii na mpyi ke, urufoo mú sí n-jà raa cyire pyi, urufoo sí n-pa raa cyi pyi jcyiimu cyi à pêe ndògogii na ke. ¹³ Yii aha kyaa maha kyaa jáare Tufooni á ná mii mεge e ke, mii sí lire pyi, bà Jyafooni si mpyi si Tufooni pèente cyêe sùpyire na mε. ¹⁴ Yii aha kyaa maha kyaa jáare ná mii mεge e ke, mii sí lire pyi.

Yesu à jwo na Kile Munaani sí n-pyi ná uru cyelempyiibil'e

¹⁵ Kàmpyi mii kyal'á táan yii á, yii sí raa mii tonji kurigii naare. ¹⁶ Mii sí Tufooni jáare u u Tεgefooni wabεε kan yii á, bà uru si mpyi si nkwoòro ná yii e tεrigii puni i mε. ¹⁷ Kile Munaani li nyε uru Tεgefooni. Lire maha sèenji yu, dijnyε sùpyire sí n-jà li ta mε, nahà na ye pi nyε na li naa, nta njyére si li cè mε. Nka yii pi ke, yii à li cè, nahà na ye li nyε yii

taan maa mpyi yii e mú. ¹⁸ Mii sì yii yaha círimii fiige mε. Nka mii sí núru n-pa yii fye e. ¹⁹ Li saha sì mɔ mε, diɲye sùpyire saha sì raa mii ɲaa mε, ɲka yii pi ke, yii sí raa mii ɲaa. Mii sí bá ɲè n-fworo kwùɲi i, lire kurugo yii mú sí shùɲi niɲkwombaaɲi ta. ²⁰ Kuru canɲke ká nɔ, yii sí n-cè na mii à wwò ná Tufooɲi i, yii sí n-cè na yii à wwò ná mii i mú, mii mú s'à wwò ná yii e. ²¹ Nɲemu ká mii tonɲi karigii lógo, maa cyi kurigii ɲaare ke, urufol'à mii kyaa táan uy'á. Nɲemu ká mii kyaa táan uy'á ke, mii Tuɲi mú sí urufoo kyaa táan uy'á, mii mú sí urufoo kyaa táan nay'á, si naye cyêe urufoo na.»

²² Yesu cyelempyaɲi wà mεge na mpyi Zhudasi, uru ná Zhudasi Isikariyoti ɲye shinnu mε, ur'à jwo: «Kafooɲi, ɲaha na mu sí maye cyêe wuu na, si mpyi mu sì maye cyêe diɲye sùpyire na mà ye?» ²³ Ka Yesu si u pyi: «Nɲemu ká mii kyaa táan uy'á ke, urufoo sí raa mii jwumpe kurigii ɲaare. Mii Tuɲi mú sí urufoo kyaa táan uy'á. Wuu sí n-pa n-tèen urufoo yyére. ²⁴ Nɲemu u ɲye u ɲye a mii kyaa táan uy'á mε, urufoo sì raa mii jwumpe kurigii ɲaare mε. Mpe yii na núru mii ɲwɔ na ke, mii ɲye a pu yige naye e mε, Tufooɲi u à mii tun ke, ur'e p'à fworo. ²⁵ Mii na ɲje puni yu yii á, mà mii yaha ná yii e sahanɲi. ²⁶ Tufooɲi sí n-kwò Tεgεfooɲi ɲgemu tun yii á mii mεge na, ná uru u ɲye Kile Munaani ke, karigii puni mii à jwo yii á ke, uru sí yii funɲɔ cwo cyire na.

²⁷ Mii kèεge, ɲka mii sí yyenɲke kan yii á. Yyenɲke ku ɲye mii á ke, kuru ná diɲyeɲi woge ɲye niɲkin mε, lire e yii funmpεenre ná fyagare láha yiye na. ²⁸ Yii à yi lógo mii ɲwɔ na mà kwò na mii

na ηκèεge, ηκα mii sí núru n-pa yii yyére. Kampyi yii à mii kyaa táan yiy'á, yii sí raa múgure na mii kèεge Tufoonji yyére, nahá na ye Tufoon'á pèe mii na. ²⁹ Mii à yii sônη'a yaha numε, si yaa ná ηcyii karigii tèepyiiini i l'à nə, bà yii si mpyi si dá mii jwumpe na li tèepyiiini i με.

³⁰ Mii saha sì n-jwo ná yii e si mə με, nahá na ye ηge diηyeηji ηùηufoon'á yîri mii fye e. Nka lire ηye a li cyêe na u à fánha ta mii na με. ³¹ Nde Tufoonji à jwo mii á ke, lire mii maha mpyi, bà diηye sùpyire si mpyi si ηcè na mii à Tufoonji kyaa táan nay'á με.» Yesu à puru jwo ke, maa jwo: «Yii a wá, wuu yîri naha.»

15

Yesu à jwo na uru na ηye ερεzen cige

¹ Ka Yesu si núr'a jwo: «Mii u ηye ερεzen cige sèe woge, mii Tunji u ηye ku faafoonji. ² Nkéηε maha ηkéηε ku ηye mii na, ku sí ηye na yasεε pyi με, u sí kuru kwòn n-wà. Nka ηkéηε maha ηkéηε ku ηye mii na, marii seni ke, u sí kuru bînni, là s'a bârali ku zenji na. ³ Kàlanji mii à kan yii á ke, uru kurugo yii à finij'a kwò Kile yyahe taan. ⁴ Yii tèen mii wwοηεεge e, mii sí n-tèen ná yii e mú. Ερεzenηji ηkéηke sì n-jà n-se ná ku ηye a ta cige na mà ye. Amuni yii ηye, ná yii ηye a tèen mii wwοηεεge e με, yii sì n-jà yafyin pyi Kile a με. ⁵ Mii u ηye ερεzen cige, yii pi ηye ku ηkényi. Ngemu ká ntèen mii wwοηεεge e, ka mii i ntèen urufoo woge e ke, urufoo sí raa kacεηηii niηyahagii pyi Kile á. Mii aha mpyi mii ηye ná yii e με, yii sì n-jà yafyin pyi Kile á με.

⁶ Ngemu ká mpyi u nyε a nyen'a tēen mii wwoηεεge e με, urufoo sí n-wà cyínni na, bà ερεzenηi ηkényi maha ηkwòñ a wà με. Yi sí n-waha, pi sí yi lwó n-wà nage e. ⁷ Yii aha ntēen mii wwoηεεge e, ka mii jwumpe si ηkwôro yii funη'i, kyaa maha kyaa yii na ηcaa ke, yii aha lire ηáare, li sí n-pyi yii á. ⁸ Yii aha kacεnnii niηyahagii pyi Kile á, lire li sí li cyêe na yii nyε mii cyelempyii. Lire e mii Tunjι μεge sí n-pêe.

⁹ Bà mii kyal'à táan na Tunjι á με, amuni yii kyal'à táan mii á. Yii tēen mii tàange e. ¹⁰ Yii aha a mii tonjι kurigii ηaare, yii sí n-kwôro mii tàange e, bà mii à na Tunjι wunjι kurigii ηaara maa ηkwôro u tàange e με.

¹¹ Mii na mpe puni yu bà funntange ku nyε mii i ke, kuru si mpyi si yii ηî με. Lire e yii funntange sí n-fûnηo. ¹² Mii tonjι u ηge: yii yiye kyaa táan yiy'á, bà yii kyal'à táan mii á με. ¹³ Mà ma múnaani kan kwùñ'á ma ceveebii kurugo, tàange sì n-tòro kuru na με. ¹⁴ Nde mii à jwo yii á ke, yii aha a lire pyi, lire e yii sí n-pyi mii cevee. ¹⁵ Mii saha sì raa yii yiri na báarapyii με, ηaha na ye báarapyiηi sì n-jà u kàfoonjι karigii puni cè με. Nka mii à yii pyi na ceveebii, ηaha na ye kyaa maha kyaa mii à ta na Tunjι á ke, mii à yii kála cyire puni na. ¹⁶ Yii bà pi à mii cwóonrɔ mà de! Nka mii u à yii cwóonrɔ mà pyi túnntunmii, yii raa báare Kile á, u u mpyi báara ηgemu tóonηi u nyε u sì n-kwò με. Lire pyiηkanni na, yii aha kyaa maha kyaa ηáare mii Tunjι á ná mii μεge e ke, u sí lire kan yii á. ¹⁷ Nde mii na ηcaa yii á ke, lire li nyε yii yiye kyaa táan yiy'á.»

Dijye sùpyire sí n-pa dánafeebii tún

18 «Yii kyaa ká mpɛn diɲɛ sùpyir'á, yii li cè na mii kyal'à fyânda a pɛn pi á. 19 Yii ná diɲɛ sùpyire n'a mpyi niɲkin, yii kyaa mpyi na sí n-táan pi á, naha na yɛ yii mpyi na sí n-pyi pi á. Nka yii saha ɲɛ pi á mɛ, mii à yii cwɔɔnrɔ pi shwɔhɔl'e. Lire kurugo yii kyal'à pɛn pi á.

20 Jwumpe mii à fyânda a jwo yii á ke, yii funɲke cwo puru na na báarapyiɲi sɪ n-jà n-pɛe n-tòro u ɲùɲufooni na mɛ. Ná pìl'à mii kyérege, pìi sí yii kyérege mú. Ná pìl'à ɲɛɛ mii jwumpe na, pìi sí ɲɛɛ yii wumpe na mú. 21 Nye cyire karigii puni sí n-pyi yii na mii mɛge kurugo, naha na yɛ ɲge u à mii tun ke, pi ɲɛ a uru cè mɛ. 22 Mii n'a mpyi mii ɲɛ a pa maa jwo ná pi e mɛ, làwwugo mpyi na sɪ n-jà n-cyán pi na mɛ. Nka numɛ tashwɔgɔ ɲɛ pi na mɛ. 23 Mii kyal'à pɛn ɲgemu á ke, mii Tuɲi kyaa mú à pɛn urufol'á. 24 Karigii cyi à sɪ sùpya sàha cyi pyi a ɲya mɛ, kàmpyi mii mpyi a cyire pyi a cyêe pi na mɛ, pi kapegigii yoge sàha mpyi na sɪ n-jà n-kwòn pi na mɛ. Nka numɛ, pi mén'à cyi ɲya ke, lire ná li wuuni mú i, pi à mii ná Tufooni kyaa pɛn piy'á. 25 Lire pyiɲkanni na, ɲje yi mpyi a sémɛ pi Kile Jwumpe Semɛɲi i na “Pi à mii kyaa pɛn piy'á ɲùɲɔ baa*” ke, yir'à fùɲɲɔ.

26 Nye Tɛgɛfooni mii sí n-tun yii á, si ɲjiri Tufooni yyére ke, uru u ɲɛ Kile Munaani, li maha sèɲi yu. L'aha mpa, li sí raa mii kyaa yu sùpyir'á. 27 Yii mú sí raa mii kyaa yu sùpyir'á, naha na yɛ mii ná yii na ɲɛ siɲcyan fo mii karigii tasiige e.»

16

* 15:25 Zaburu 35.19; 69.5

Kile Munaani kapyiĩkii

¹ Ka Yesu si núr'à jwo: «Mii à ñcyii karigii puni jwo yii á, bà li si mpyi, tèni ká nɔ, yaaga kà ñjà yii kêεηηε ñjige Kile kuni i με. ² Pi sí n-pa raa yii kòre s'a yige Kile Jwumpe kàlambayi i. Tèni labεεε sí n-pa nɔ, ηgemu ká já a yii wà bò ke, urufoo sí raa sônñi na ur'à báara Kile á amuni. ³ Pi sí cye le cyire karigii puni i s'a mpyi yii na, ñaha na ye pi ñye a Tufooñi Kile cè με, pi ñye a mii cè mú με. ⁴ Mii à ñcyii karigii puni jwo yii á mà yaha, li ñũñke ku ñye cyi tèepyiiini ká nɔ, yii i li cè na mii à cyi jwo yii á mà kwò.

Mii ñye a cyi jwo yii á fo tasiige e με, ñaha na ye mii mpyi ná yii e. ⁵ Numε mii kèεge na tunvoonji yyére, sùpya ñye a ta yii e mà mii takarege yíbe με. ⁶ Ñka mii à já a mpe jwumpe jwo ná yii e ke, ka yii yyahayi si ntanha. ⁷ Lire ná li wuuni mú i, sèenji mii na yu, mii ñkàreñ'à pwórɔ yii á, ñaha na ye ná mii ñye a kàre με, Tεγεfooñi sí n-pa yii á με. Ñka mii aha ñkàre, mii sí u tùugo yii á. ⁸ U aha mpa, u sí ñjye sùpyire kapegigiĩ cyêe pi na, si li cyêe pi na na pi ñye a tí Kile yyahe taan με, pi karigii sònñòñkanni sí ñye a ñwɔ με. ⁹ U sí pi kapiiini cyêe pi na, ñaha na ye pi ñye a dá mii na με. ¹⁰ U sí li cyêe pi na na pi ñye a tí με, ñaha na ye mii sí núru n-kàre na Tunji yyére, yii saha sì mii ñya με. ¹¹ U sí li cyêe pi na na pi sònñòñkanni ñye a ñwɔ με, ñaha na ye yog'à kwòñ a kwò ñge ñjyeñi ñũñfooñi na.

¹² Karii ñjyahagii na ñye mii u jwo yii á sahan̄ki, ñka cyi fàn̄h'à pèe yii na numε. ¹³ Lire e Kile Munaani li maha sèenji cyêe ke, lire ká mpa, li sí yii yyaha cû, si sèenji puni cyêe. Li jwumpe sì raa

fwooro li yabiliŋi i mε. Mpe li sí n-lógo ke, puru li sí n-jwo yii á. Li sí raa karigii nimpaaŋkii yu yii á mú. ¹⁴ Li sí pèente taha mii na, ɲaha na ye mii jwumpe li sí raa yu yii á. ¹⁵ Yaaga maha yaaga ku ɲye Tufoonji á ke, kuru na ɲye mii á. Lire kurugo mii à jwo na Kile Munaani li sí mii jwumpe lwó s'a yu yii á.»

Yesu ɲkàreŋi sí u cyelempyiibii yyahayi tanha

¹⁶ Yesu à jwo u cyelempyiibil'á: «Ncyèrε, yii saha sì mii ɲya mε. Ncyèrε, yii sí mii ɲya sahaŋki.» ¹⁷ Yesu à puru jwo ke, ka u cyelempyiibii pìi sí wá na piye yíbili: «Nje u à jwo ke, yire ɲwɔhe ku ɲye ɲaha ye? U à jwo “Ncyèrε yii saha sì mii ɲya mε, ɲka lire kàntugo, ɲcyèrε yii sí mii ɲya.” U à jwo mú “Mii kèege Tufoonji yyére.” ¹⁸ Uru ɲcyèreŋi ɲwɔhe ku ɲye ɲaha ye? Wuu ɲye a uru yyaha cè mε.» ¹⁹ Yesu à cè na pi sí raa uru yíbili ke, maa jwo: «Mii à jwo “Ncyèrε yii saha sì mii ɲya mε, maa núr'a jwo ɲcyèrε yii sí mii ɲya ke” lire na yii na yiye yíbili la? ²⁰ Sèeŋi na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii sí mεε sú, yii sí n-paara, ɲka diɲye sùpyire sí múguro. Yii yyahayi sí n-tanha, ɲka yii yyetanhare sí n-kêenɲe mpyi funntanga. ²¹ Ceenji yaceni ká yîri, li ziji funmpεenre maha u pyi u a yyahe tanha, ɲaha na ye pyàŋi tèesini yyefug'à nɔ u na. Nka u aha si a kwò, kuru funntange cye e, u maha funɲɔ wwò yyefuge na. ²² Amuni yii wuuni sí n-pyi. Yii sí yyaha tanha numε, ɲka mii saha sí yii ɲya. Lire tēni i, yii ná funntange ku sí n-pyi, sùpya sì n-jà kuru shwɔ yii na mε.

²³ Kuru canɲke ká nɔ, yii saha sì yaaga yíbe mii á mε. Sèeŋi na mii sí n-sìi yi jwo yii á, yii aha mii Tuŋi ɲáare kyaa maha kyaa na ná mii mεge e ke, u sí lire

pyi yii á. ²⁴ Yii sàha ñkwò a yaaga jáare Tufoonji á ná mii mεge e mε. Yii u jáare, u sí yii kan. Lire ká mpyi, yii funntange sí n-fũñᵛ.

Yesu cyelempyiibii sí raa Kile jáare Yesu mεge na

²⁵ Nyε mii à jwo ná yii e tãanliñkil'e, ñka tēni là sí n-pa nᵛ, mii saha sì raa yu ná yii e amuni mε, mii sí raa ffiniñi raa yu yii á Tufoonji kyaa na. ²⁶ Kuru canñke ká nᵛ, yii sí raa Tufoonji jáare ná mii mεge e, li saha sì nᵛ mii u a u jáare yii kyaa na mε. ²⁷ Naha na yε Tufoonji yabilin'á yii kyaa táan uy'á, na yii á mii kyaa táan yiy'á, maa dá li na na mii à fworu ur'e. ²⁸ Sèe wi, mii à fworu Tufoonji i, maa mpa diñyεñi i, numε mii na yîri diñyεñi i s'a ñkèεge Tufoonji yyére.»

Yesu à fãnha ta diñyεñi na mà kwò

²⁹ Yesu à puru jwo ke, ka cyelempyiibii si jwo: «Wíi, mu na ffiniñi na yu, mu saha nyε na tãanliñji yu mε. ³⁰ Numε wuu à cè na mu à karigii puni cè a kwò, mu saha nyε na ntèn pi i mu yíbe mε, lire e wuu à dá na mu à fworu Kile e.»

³¹ Ka Yesu si pi pyi: «Sèe yii à dá mii na numε la? ³² Nyε tēni là sí n-pa nᵛ, li bá à nᵛ a kwò, yii puni sí n-fê n-caala, shin maha shin sí n-kàre u pyεnge e, si mii kanni yaha. Ñka sēenji na, mii kanni bà u si n-pyi mε, Tufoonji nyε ná mii i. ³³ Mii à mpe jwo, bà yii si mpyi si yyenñke ta mii ná yii wwoñεεge e mε. Yii sí n-kyaala naha diñyεñi i, ñka yii màban le yiye e, mii à fãnha ta diñyεñi na mà kwò.»

17

Yesu à Kile jáare uye kyaa na

¹ Yesu à puru jwo ke, maa u nyiigii yîrige nînyinji na, maa jwo: «Tufoonji, tèn'à nɔ numɛ, mu u pèene taha ma Jyani na, bà u si mpyi si pèene taha mu na mú mɛ. ² Nyɛ mu à fânhe kan u á sùpyire puni jùhɔ na, mpïi mu à kan u á ke, u u shìnji ninjkwombaanji kan pir'á. ³ Pi shìnji ninjkwombaanji sí u nyɛ pi mu kanni cè Kilenji sèè wunji, pi i mu túnntunji Yesu Kirisita cè mú. ⁴ Mii à mu pèe naha njìke na. Tùnnture mu mpyi a kan mii á ke, t'à fûnhɔ. ⁵ Tufoonji, na pèe maye yyére numɛ, bà mii mpyi a pèe mu taan mà dijyɛnji ta u sàha sì mɛ.

Yesu à Kile jáare u cyelempyiibii kyaa na

⁶ Sùpyire mu à cwɔnɔrɔ dijyɛnji i mà kan mii á ke, mii à mu mɛge cyêe ti na. Pi mpyi mu wuu, mu s'à pi kan mii á, pi mú s'à nyɛ mà mu jwumpe yaha piye funji'. ⁷ Numɛ, pi à cè na yaaga maha yaaga mu à kan mii á ke, na kur'à fwororo mu i. ⁸ Jwumpe mu à jwo mii á ke, puru mii à jwo pi á mú, pi s'à nyɛ pu na. Pi à tèn li taan sèenji na na mii à yîri mu yyére, maa dá li na na mu u à mii tun.

⁹ Mii nyɛ na mu jáare dijyɛ sùpyire kyaa na mà dɛ. Mpïi mu à kan mii á ke, pire kyaa na mii na mu jáare, naha na ye pire pi nyɛ mu wuubii. ¹⁰ Yaaga maha yaaga ku nyɛ mii á ke, kuru na nyɛ mu wogo, yaaga maha yaaga ku nyɛ mu á ke, kuru mú na nyɛ mii wogo. Mii cyelempyiibii pi sí mii pèente pyi ti cè. ¹¹ Mii sí n-fwororo nge dijyɛnji i, mii kèege mu yyére, pi sí n-kwôro naha. Tufoonji ninjɛnɛnji, pi màra ma tàanna ná ma mɛge mpèenji i, mu a kuru njkemu kan mii á ke, bà pi si mpyi si mpyi ninjin mii ná mu fiige mɛ. ¹² Tèni i mii mpyi ná pi e ke, mii à pi màra mà tàanna ná mu mɛge mpèenji i, mu à njkemu

kan mii á ke. Mii à pi puni kàanmucya maa pi shwò, pi wà nyε a pînni με, fo li mpyi a jwo a yaha ηge u sí n-pînni ke, mpe pu mpyi a séμε Kile Jwumpe Semεñi i ke, ka lire si puru pyi p'à fûññò.

¹³ Nka numε mii kèεge mu yyére, mii na ηcyii puni yu mà mii yaha naha dijnyεñi i, bà pi si mpyi si mii funntange puni ta με. ¹⁴ Mii à pi kâla mu jwumpe na. Pi kyal'à pεñ dijnyε sùpyir'á naha na ye pi nyε ηge dijnyεñi wuu με, bà mii nyε mii nyε ηge dijnyεñi wu με. ¹⁵ Mii nyε na mu jáare maa pi lwó a yige naha dijnyεñi i mà δε, mii na mu jáare ma raa pi kàanmucaa Sitaannñi na. ¹⁶ Pi nyε ηge dijnyεñi wuu με, bà mii mú nyε mii nyε ηge dijnyεñi wu με. ¹⁷ Sèεñi cyêe pi na, bà pi si mpyi si piye puni kan mu á με. Mu jwumpe pu nyε uru sèεñi. ¹⁸ Bà mu à mii tun dijnyεñi i με, amuni mii à pi tun wani mú. ¹⁹ Mii à naye puni kan mu á pi kurugo, bà pi mú si mpyi si piye puni kan mu á με.

Yesu à Kile jáare dánafeebii sanmpii kyaa na

²⁰ Mii nyε na mu jáare pire kanni kyaa na με, mpìi pi sí n-dá mii na pi jwumpe kurugo ke, mii na mu jáare pire kyaa na mú, ²¹ bà pi puni si mpyi si mpyi niñkin με. Tufoonji, mii ná mu à sàa wwò pyiñkanni ndemu na ke, pi puni pi pyi niñkin ná wuu e amuni, lire e dijnyε sùpyire sí n-dá li na na mu u à mii tun.

²² Pèente mu à kan mii á ke, tire mii à kan pi á, bà pi si mpyi si wwò si mpyi niñkin mii ná mu fiige με. ²³ Pyiñkanni na mii ná pir'à wwò mà pyi niñkin, ka mii ná mu si wwò mà pyi niñkin ke, pi wwò pi i mpyi niñkin amuni. Lire ká mpyi, dijnyε sùpyire sí n-cé na mu u à mii tun, si ηcè na mu à pi kyaa táan

may'á, bà mu à mii kyaa táan may'á mε. ²⁴ Tufoonji, mii aha mpyi cyage ηkemu i ke, sùpyire mu à kan mii á ke, mii la nyε tire ti tèn, tir'à mii pèente wí wani, mu à tire ntemu kan mii á ke, naha na ye mu à mii kyaa táan may'á, mà diηyεηi ta u sàha sii mε. ²⁵ Tufoonji, mu u à tí ke, diηyε sùpyire nyε a mu cè mε, ηka mii wi ke, mii à mu cè, mii cyelempyiibii mú à cè na mu u à mii tun. ²⁶ Mii à pi pyi pi à mu cè, mii sí pi pyi pi mu cè sahan̄ki. Bà mu à mii kyaa táan may'á mε, kuru tàange fiige ku pyi pi shwòhòl'e, mii ná pire si wwò wuu u mpyi niηkin.»

18

Pi à sà Yesu cû

(Macwo 26.47-56; Marika 14.43-50; Luka 22.47-53)

¹ Nyε Yesu à puru jwumpe jwo ke, ka u ná u cyelempyiibii si fwor'a kàre Sedòròn dùge kàntugo. Cíkòògò na mpyi kuru cyage e, ka pi i jyè kuru fun̄ηke e. ² Yesu mpyi a tēe na sù ná u cyelempyiibil'e kuru cyage e. Nyε Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi a kuru cyage saha cè. ³ Mà Yesu ná u cyelempyiibii sanmpii yaha kuru cyage e, ka Zhudasi si nò wani. Sòrolashikuruηò ná Kileñaarebage saηcwònsigibii p̄i na mpyi ná Zhudasi i. Kile sàragawwuubii ηùηufeebii ná Farizhεenbii pi mpyi a pire tun ná Zhudasi i. Fùkinahii ná b̄εn̄mε yaayi yabεε ná kàshikwònyaaya na mpyi pi cye e. ⁴ Karigii cyi mpyi na sí Yesu ta ke, u mpyi a cyire cè a kwò. Ka u u file pi na, maa pi yibe: «Jofoo yii na ηcaa ye?» ⁵ Ka pi i u pyi: «Nazarεti kànhe shin̄ηi Yesu.» Ka Yesu si pi pyi: «Mii u ηge!»

Lir'à ta Zhudasi u mpyi na sí Yesu le cye e ke, uru mpyi pi shwəhəl'e. ⁶ Tèni i Yesu à jwo: «Mii u n̄gel» ke, ka pi i wá na núruli kàntugo fo mà sà n̄cwo n̄n̄ke na. ⁷ Ka u u núr'a pi yíbe: «Jofoo yii na n̄caa ye?» Ka pi i jwo: «Nazareti kànhe shin̄ni Yesu.» ⁸ Ka u u núr'a pi pyi: «Mii n̄ye a jwo yii á mà kwò na mii u n̄ge mà? Kampyi mii yii saha na n̄caa, yii na fyènwəhəshin̄bii yaha pi a sì.» ⁹ Lir'à pyi ke, jwumpe Yesu à jwo na: «Mii Tun̄i, shin maha shin mu à kan mii á ke, u wà n̄ye a p̄inni mε*» ka puru si fūn̄n̄ə.

¹⁰ Lir'à Simə Pyeri ta ná kàshikwənn̄wəəg'e, ka u u ku ðir'a wwû mà t̄èg'a Kile sáragawwuubii n̄n̄ufembwəhe báarapyin̄i k̄an̄in̄e nin̄gen̄ke kwòn a cyán. Uru báarapyin̄i m̄ege na mpyi Malikusi. ¹¹ Ka Yesu si Pyeri pyi: «N̄wəəni le li fwuuni i. Lire sanni i ke, kyaage lwəhe mii Tun̄i à yaha mii m̄εε na ke, mu la n̄ye mii u ku bya mà?»

¹² N̄ye Yesu à puru jwo ke, ka sòrolashiibii ná pi n̄n̄ufoon̄i ná Kilenaarebage san̄cwənsigibii si u cū maa u cyeyi pwə. ¹³ Maa fyânha a kàre ná u e Ana† yyére, Kayifu nafenan̄i u n̄ye ure. Kayifu u mpyi sáragawwuubii n̄n̄ufembwəhe lire yyeeni. ¹⁴ Uru u mpyi a Yahutuubii n̄n̄ufeebii yere na: «L'à pwóro shin nin̄kin kanna u kwû sùpyire puni cyaga.»

Pyeri à jwo na uru n̄ye a Yesu cè m̄ε
(Macwo 26.69-70; Marika 14 14.66-68; Luka 22.55-57)

¹⁵ Pi nin̄karibii ná Yesu i, Simə Pyeri ná cyelempyan̄i waber'à taha pi fye e, màc̄en̄e

* 18:9 Yuhana 6.39 † 18:13 N̄ge Anan̄i na mpyi n̄ə.

na mpyi uru cyelempyaŋi ná sáragawwuubii ñùŋufembwòhe shwòhòl'e. Lire kurugo u mú à jyè ná pi e Kile sáragawwuubii ñùŋufembwòhe pyenge e. ¹⁶ Pyeri mpyi a kwòro pyenge ñwòge na, cyínni na. Nge cyelempyaŋi u mpyi sáragawwuubii ñùŋufembwòhe shinceni ke, ka uru si fworò cyínni na, bilicwoŋi u mpyi na pyenge ñwòge kàanmucaa ke, maa jwo ná ur'e, maa Pyeri lèŋe pyenge funŋke e.

¹⁷ Nyé Pyeri ñijjyini, ka uru bilicwoŋi si jwo u á: «Tá mu mú nyé nge ñàŋi cyelempyaŋi wà mɛ?» Ka Pyeri si jwo: «Ònhò, mii nyé u wà mɛ!» ¹⁸ L'à pyi wyeere tèni i, báarapyiibii ná Kileñaarebage saŋcwònsigibii mpyi a yyére na kyànhigii nage ware, Pyeri mú mpyi a yyére na ku ware ná pi e.

Kile sáragawwuubii ñùŋufembwòh'à Yesu yíbe
(Macwo 26.59-66; Marika 14.55-64; Luka 22.66-71)

¹⁹ Nyé Kile sáragawwuubii ñùŋufembwòh'à Yesu yíbe u cyelempyiibii ná u kàlaŋi kyaa na. ²⁰ Ka Yesu si u pyi: «Mii nyé a kyaa jwo ñwòhòre e mɛ. Tère maha tère mii mpyi maha sùpyire kálali Kile Jwumpe kàlambayi ná Kileñaarebage e, cyeyi i Yahutuubii maha piye bínnini ke. Mii nyé a yafyin jwo ñwòhòre e mɛ. ²¹ Naha kurugo mu saha na mii yíbili ye? Mpii pi à ñen'a mii jwumpe lógo ke, sà pìre yíbe nje mii à jwo pi á ke, pìr'à yi lógo fo mà ñwò.»

²² Yesu à puru jwo ke, Kileñaarebage kàanmucyafooni u mpyi a yyére u taan ke, ka uru si kantawaa bwòn u e, maa u pyi: «Sáragawwuubii ñùŋufembwòhe ñwò mu à shwò amɛ la?» ²³ Ka Yesu si ñàŋi pyi: «Kampyi jwumpimɛ mii à jwo, cyage k'à

pu pi ke, kuru jwo na á. Kampyi jwumpime bà mε, jahaha na mu à mii bwòn ye?» ²⁴ Nyε ka Ana† si u cyempwɔ wuɲi tùugo sáragawwuubii jùɲufembwɔhe Kayifu yyére.

Pyeri saha à jwo na uru nyε Yesu cyelemnya mε
(Macwo 26.71-75; Marika 14.69-72; Luka 22.58-62)

²⁵ Mà Simɔ Pyeri yaha u u nage ware, wà à u pyi: «Tá mu mú nyε ɲge nàɲi cyelemnyaɲi wà mε?» U nyε a tɛen li taan mε, maa jwo: «Ɔnhɔ, mii nyε u wà mà dε!»

²⁶ Nyε nàɲi ningenke Pyeri a kwòn ke, Kile sáragawwuubii jùɲufembwɔhe báarapyiɲi wà na mpyi uru cìmpworo. Ka uru báarapyiɲi si Pyeri pyi: «Lire sanni i ke, mii yabiliɲi nyiigi nyε a kànha a mu ná uru nya cikɔɔge e mà?» ²⁷ Ka Pyeri si núr'a yi kyáala. Ka ɲkùpooni si ntíl'a mεε sú.

Pilati à Yesu yíbe
(Macwo 27.1-2, 11-31; Marika 15.1-20; Luka 23.1-5, 13-25)

²⁸ Lire kàntugo pi à yíri ná Yesu i Kayifu yyére maa ɲkàre fànhafooni pyεngε§. L'à pyi nyè̀sɔɔge na. Ʋka Yahutuubii nyε a ɲen'a jyè fànhafooni pyεnge e mε. Lir'à pyi bà pi fwɔnrɔ baa wuubii si mpyi si bilerenkwoni kataanni ɲjyɲi lyí Kile yyahe taan mε*. ²⁹ Lire kurugo fànhafooni Pilati à fworopi fye

† 18:24 Nge Anani na mpyi nò. § 18:28 Fànhafooni Pilati kanni u mpyi na sí n-jà kuni kan pi kàsujyɲi wà bò. * 18:28 Mà tàanna ná Yahutuubii Saliyaɲi i, shinnɲi u nyε u nyε Yahutu mε, Yahutu n'a mpyi a jyè uru wà pyεnge e, li mpyi maha mpyi mu à jwo uru Yahutuɲi à ɲwóhɔ Kile á. Lire n'a mpyi a pyi, uru Yahutuɲi mpyi na jà a lire yyeeni bilerenkwoni kataanni pyi sahanɲi mε.

e cyínni na, maa pi yíbe: «Ŋge nàni làwwuge nùŋke ku nyε ñkire yii á ye?» ³⁰ Ka pi i u pyi: «Ŋge nàni n'a mpyi u nyε a kapii pyi mε, wuu mpyi na sí u le mu cye e mε.» ³¹ Ka Pilati si pi pyi: «Yii yabilimpíi pi u cû yii i u kataanmpe cwəɔnrə yii tàanna ná yii Saliyanji i.» Ka Yahutuubii nùŋufeebii si u pyi: «Kuni nyε a kan wuu á, wuu sùpya bò mε.»

³² Lir'à pyi ke, jwumpe Yesu mpyi a jwo u mbòni kyaa na ke, ka puru si fûnnə. ³³ Lire tɛni i, ka Pilati si núr'a jyè u bage e, maa Yesu yyere, maa u yíbe: «Yahutuubii Saanji u nyε mu la?» ³⁴ Ka Yesu si u pyi: «Mu à yi jwo maye e laa, pìi pi à yi jwo mu á mii kyaa na?» ³⁵ Ka Pilati si u pyi: «Mu à mii nya Yahutu la? Mu kɛni shiinbii ná Kile sáragawwuubii nùŋufeebii pi à mu le mii cye e. Naha mu à pyi ye?» ³⁶ Ka Yesu si u pyi: «Mii Saanre nyε naha ðinyeŋi woro mε. Kàmpyi ti mpyi naha woro, mii fyèŋwəhəshiinbii mpyi na sí kàshige kwɔn, bà Yahutuubii nùŋufeebii si mpyi pi àha njà mii cû mε, ŋka sèeŋi na, mii Saanre nyε naha woro mε.» ³⁷ Ka Pilati si u pyi: «Lire e ke saanwa u nyε mu la?» Ka Yesu si u pyi: «Mu yabilinji u à jwo na mii nyε saanwa! Mii à pa si ðinyeŋi i, si sèeŋi cyée sùpyire na. Shin maha shin la ku nyε s'a jaare sèeŋi fye e ke, urufoo sí nyε raa mii jwumpe nùru.» ³⁸ Ka Pilati si jwo: «Naha k'à sɛi sèeŋi ye?»

U à puru jwo ke, maa fwor'a kàre Yahutuubii yyére sahanji, maa sà yyére pi yyaha na, maa pi pyi: «Mii nàha sàa tígire cyage ta ŋge nàni na mε! ³⁹ Nyε ná lire na nyε kalyee, yyee maha yyee bilereŋkwonji kataanni ká nə, mii maha yii sùpya yige kàsunji i, li sí n-bê yii á mii u Yahutuubii Saanji

yige la?» ⁴⁰ Ka Yahutuubii si jwo fànha na: «Ɔnhɔ, uru yaha wani! Barabasi yige!» Mà li ta uru ñge na mpyi kapimpyi.

19

¹ Nyε Pilati à yi ñya amuni ke, maa jwo na pi Yesu cû, pi i u bwèn ná kàsor'e. ² Ka sòrolashiibii si ñguro cîn mà pyi saanra ñuntɔŋɔ mà tò u na, maa saanlii vâanntinmbwɔhɔ ñinyεga le u na. ³ Maa file u na, marii ñko: «Yahutuubii Saanñi, wuu à mu shéere!» Maa wá na kantawahigii bwùun u e.

⁴ Ka Pilati si núr'a fworɔ cyínni na, maa sùpyire pyi: «Mii sí yii yaha yii fworɔ ná u e tafage e, bà yii si mpyi si ñcè na mii nàha a sàa tìgire cyaga ta u na mε.» ⁵ Ka Yesu si fworɔ tafage e, ñgure nìntɔŋke ñyε u ñùŋke na, saanbii vâanntinmbwɔhe sí ñyε u yacige e. Ka Pilati si jwo sùpyir'á: «Nàñi u ñge.»

⁶ Tèni i Kile sáragawwuubii ñùŋufēebii ná Kileñaarebage sanɔwɔnsigibii ñyiigil'à tège Yesu na ke, ka pi i jwo fànha na: «U kwòro cige na! U kwòro cige na!» Ka Pilati si jwo: «Yii yabilimpīi pi u cû, yii sà ñkwòro cige na*, mii nàha a sàa tìgire cyaga ta u na mε.» ⁷ Ka Yahutuubii ñùŋufēebii si Pilati pyi: «Saliyañi wà na ñyε wuu á, mà tàanna ná ur'e, u à yaa u bò, ñaha na yε u à jwo uru u ñyε Kile Jyañi.»

⁸ Pilati à puru lógo ke, ka là si bâra u fyagare na sahanñi. ⁹ Ka u u núr'a jyè ná Yesu i bage e, maa u yíbe: «Taa mu à yîri ke?» Ka Yesu si fyâha u na.

* **19:6** «Yii yabilimpīi pi u cû, yii sà ñkwòro cige na»: puru jwumpe e, Pilati mpyi na pi fwɔhɔre; u mpyi a sàa li cè na Ɔromu shiinbii ñyε na ñεεg'a kuni kan Yahutuubil'á pi sùpya bò mε.

¹⁰ Ka Pilati si u pyi: «Mu à fyâha mii na la? Mu nyε a cè na síni nyε mii á mà mu yaha, lire nyε mε mà mu kwòro cige na mà?» ¹¹ Ka Yesu si u pyi: «Kile u à uru síni kan mu á njjaa. Ná lire bà mε, mu mpyi na si n-jà kyaa pyi mii na mε. Lire e nge u à mii cû mà le mu cye e ke, urufoo u kapiin'à pêe mu wuuni na.»

¹² Yesu à puru jwo ke, ka Pilati si wá na kaɲuɲɔ caa si Yesu ta njaha. Nka Yahutuubii saha mpyi nko fànha na: «Mu aha nge nàni yaha, mu saha si n-pyi Ɔrɔmu saanbwɔhe Sezari cevoonj mε. Shin maha shin u à uye pyi saanwa ke, urufoo sí n-pyi Sezari zàmpeɲ.»

¹³⁻¹⁴ Kuru canjke nùmpañja na mpyi bilereɲkwoɲi kataanni. Canvwuge na, Pilati à puru jwumpe lógo ke, maa Yesu yige cyínni na sahanji. Tafabwɔhɔ na mpyi wani, k'à yaa ná kafaayi i, Eburubii shεenre e ku mεge nyε: «Gabata». Ka Pilati si ntèen wani u yukyaala tatεenge e, maa jwo Yahutuubii nùɲufeebil'á: «Yii saanji u nyε nge!» ¹⁵ Ka pi i wá na nko fànha na: «Yii u bò! Yii u bò! Yii u kwòro cige na!» Ka Pilati si pi pyi: «Mà yii saanji yabilinji kwòro cige na la?» Ká Kile sáragawwuubii nùɲufeebii si u pyi: «Saanwa nyε wuu á mà tòro Sezari na mε†!» ¹⁶ Kàntugo ka Pilati si Yesu yaha pi á pi sà nkwòro kworokworocige na.

Yesu à kwòro cige na

(Macwo 27.32-44; Marika 15.21-32; Luka 23.26-43)

† **19:15** Shinji u nyε u nyε a Kile cè mε, Yahutuubii mpyi na nyεge urufoo u pyi pire saanji mε. Lire e ke pi nyε a sèenji jwo mpe jwumpe e mε.

Ka sòrolashiibii si Yesu cû a kàre. ¹⁷ Maa fwooro ná u e kànhe kàntugo, maa u kworokworocige tège u yabiliŋi nɔŋ'i. Ka pi i ñkàre cyage k'e, pi maha kuru yiri: «Nɔŋkwɔɔge Cyage» Eburubii shɛɛnre e pi maha ku yiri: «Gɔlikota». ¹⁸ Kuru cyage e pi à Yesu kwòro cige na, maa shiin shuunni kwòro ciyi na u taan. Wà mpyi u kàniŋke na, u sanŋi sí nyɛ u kàmɛni na. ¹⁹ Ka Pilati si pi pyi pi à sémɛɛ pyi mà dùrugo Yesu kworokworocige na na: «YESU NAZARËTI KANHE SHINŊI, YAHÛTUUBII SAANNI.» ²⁰ Yahutuu niŋyahara à tire sémɛɛre kâla, ñaha kurugo yɛ Yesu takworoge ná kànhe laage mpyi a tɔɔn mɛ. Mà bâra lire na, tire sémɛɛre mpyi a sémɛ Eburubii ná Ɔrɔmu shiinbii ná Girɛkiibii shɛɛnre e. ²¹ Ka Kile sáragawwuubii ñɔŋufɛebii si ñkàr'a sà yi jwo Pilati á na u mpyi a yaa u sémɛ: «Yahutuubii Saanŋi» mɛ, u mpyi a yaa u sémɛ na nge nàŋ'à jwo na uru u nyɛ Yahutuubii Saanŋi. ²² Ka Pilati si pi pyi na nte t'à sémɛ a kwò ke, tire ti sí n-sì n-yaha wani.

²³ Nyɛ sòrolashiibil'à Yesu kwòr'a kwò cige na ke, maa u vâanŋyi lwó a táa tataayi sicyɛɛre, pi shin maha shin à taaga lwó, ka pi i u vâanntinmbwòhe lwó mú, kuru na mpyi jwòŋkuriibaa. ²⁴ Maa jwo piy'á na pi àha kuru vâanntinŋke táa mɛ, na pi ñkyaanwooni pyi, nge u sí ku ta ke, urufoo sí n-cè. Jwumpe p'à sémɛ Kile Jwumpe Semɛŋi i ke, lir'à pyi bà puru si mpyi si fûnŋɔ mɛ. L'à sémɛ:

«Pi à mii vâanŋyi táa piye na, maa ñkyaanwooni pyi mii vâanntinmbwòhe kurugo‡.»

Lire nde sòrolashiibil'à pyi.

‡ 19:24 Zaburu 22.19

²⁵ Yesu nunji ná u nunji sìhɛɛɛnji ná Kilopasi cwɔɔnji Mariyama ná Mariyama mà yîri Magidala kànhe e, pire mpyi a yyére Yesu kworokworocige taan. ²⁶ Yesu à u nunji nya, maa u nyii cyelempyanji nya u taan ke, maa jwo nufoon'á: «Nàa, mu jyanji u nyɛ nge.» ²⁷ Maa núr'a jwo u cyelempyan'á: «Mu nunji u nyɛ nge.» Mà lwó kuru canɔke na, ka cyelempyanji si u kɛɛnɛ uye yyére.

Yesu kwùɔnji kani

(*Macwo 27.45-56; Marika 15.33-41; Luka 23.44-49*)

²⁸ Lire kàntugo mà Yesu yaha u à cè na karigii pun'à fûnɔ, u à jwo: «Byage naha mii na.» U à puru jwo bà Kile Jwumpe Semɛnji si mpyi si fûnɔ mɛ. ²⁹ Lir'à cwooni là ta wani, l'à jî lùtanhaga na. Ka sòrolashiibii si sìcogo fyinmɛ kuru lwàhe e mà dùrugo kàbii na, mà yaha Yesu jwàge taan, lire kàbiini na mpyi izope cige. ³⁰ Yesu à kuru lùtanhage néɛnɛ ke, maa jwo: «Numɛ cyi pun'à fûnɔ.» Lire kàntugo u à jùɔke sôgo maa u múnaani kan Kile á.

Sòrolashiɔji wà à Yesu buwuɔnji fûru

³¹ Nyɛ kuru canɔke nùmpañja mpyi Yahutuubi-icanɔɔɔ, kuru mpyi a pɛe canɔɔnyɔi sanɔnyɔi na. Lire kurugo Yahutuubii jùɔfueebii la nyɛ a mpyi pi kwòro ciyi na canɔɔɔke e mɛ. Ka pi i ñkàre Pìlati á maa sà u jàare na u pire yaha pi sà pi tooyi bwòn a kyɛɛɛɛ, pi i wyèr'a kwû, pi i pi buwuubii tîrige ciyi na. ³² Ka sòrolashiibii si ñkàre, mpìi shuunninji pi mpyi a kwòro Yesu taan ke, ka pi i niɔcyiinji tooyi kyɛɛɛɛ, maa nta a shònwuɔji wuyi kyɛɛɛɛ. ³³ Pi à nɔ Yesu na ke, mà uru ta u à kwû a kwò. Lire kurugo pi saha nyɛ a uru u tooyi kyɛɛɛɛ mɛ. ³⁴ Lire ná li

wuuni mú i, sòrolashiŋi wà à Yesu sú a fûru ŋkere na ná tàanbil'e. Ka sìshange ná lwøhe si ntíi na fwore kuru tafuruge e.

³⁵ Sùpyaŋi u à ŋcyii karigii séme ke, uru yabiliŋi u à cyi ŋya, u jwumpe mú na ŋye sèe. U à cè cècè na sèeŋi uru na yu, bà yii si mpyi si dá mú me. ³⁶ Ŋye ŋcyii karigii mpyiŋ'à Kile Jwumpe Semèŋi fûnŋø. L'à séme:

«U kaciige kà si n-kebe meŤ.»

³⁷ L'à séme Kile Jwumpe Semèŋi cyage k'e mú na: «Ŋge pi à sú a fûru ke, pi sí n-pa yyahayi le u e si raa wíi*.»

Yesu ntòŋi kani

(Macwo 27.57-61; Marika 15.42-47; Luka 23.50-56)

³⁸ Lire kàntugo Arimati kànhe shinŋi Yusufu à kàre Pilati yyére si Yesu buwuŋi jáare u á. Yesu cyelempyaŋi wà u mpyi u wi, ŋka u mpyi na uye ŋwøhøni Yahutuubii ñũŋufeebii yyaha fyagare na. Pilati à ŋe ke, ka Yusufu si ŋkàr'a sà Yesu buwuŋi lwó. ³⁹ Ŋye Nikodemu, ŋge u ná ntêl'a kàre Yesu fye e canŋka numpilage e ke, ka uru si mpa ná miri ná aloyesi sìnme lwøhe e, pu nùg'à táan, pu s'à wùrugo, pu s'à cúluyi beŋjaaga ná ke kwò. ⁴⁰ Ka pire shiin shuunniŋi si pí pyi pi à Yesu buwuŋi lwó, maa u le u tòto vaaŋnyi i, maa puru sìnmpè nùguntanga wumpe wu u na, bà Yahutuubii maha

§ **19:36** Ekizodi 12.46; Nømburu 9.12; Zaburu 34.21. Yyee maha yyee bilereŋkwonŋi kataanni ká nø, Izirayeli shiinbii mpyi maha mpàbili bø maha mpyi sàraga pi kapegigii yàfaŋi kurugo. Lire mpàbili kaciige kà maha yaa ku kebe me. Yesu u à lire mpàbilini fáa, lire e Kile ŋye a ŋe Yesu kaciige kà si ŋkebe me. * **19:37** Zakari 12.10

pi kwùubii bégeli mà jwo pi pi tò mε. ⁴¹ Cyage e Yesu à kwòro cige na ke, cikòogò na mpyi wani, fanja nivònṅò na mpyi kuru cikòoge e, bu mpyi na sàha ṅkwò a tò kur'e mà nya mε. ⁴² Kuru yàkonke ku mpyi Yahutuubii canṅonke zònṅonji. Kuru fanṅke laage mú sí nyε a mpyi a tòn mε, lire kurugo ka pi i Yesu buwuṅi le wani.

20

*Cyelempyiibil'á sà Yesu fanṅke niṅgage ta
(Macwo 28.1-10; Marika 16.1-8; Luka 24.1-12)*

¹ Cibilaage canṅcyiige* nyèsòoge na, nyεge mpyi na sàha jà a cwó mε, Magidala Mariyama à kàre fanṅke na mà sà li ta kafaage pi mpyi a tég'a ku ṅwò tò ke, kur'à lwó wani. ² Nyε ka u u fê a kàre Simò Pyeri ná cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á sèl'e ke, pire yyére, maa pi pyi: «Pi à Kafoonji buwuṅi lwó a yige fanṅke e, wuu sí nyε a u tayahaga cè mε.»

³ Ka Pyeri ná uru cyelempyanji si fwororo na ṅkèege fanṅke na. ⁴ Pi mú shuunni mpyi na fî, ṅka cyelempyan'á Pyeri caanra fanṅke na. ⁵ U à lyéele ke, maa lempe nya ṅṅke na, ṅka u nyε a jyè mε. ⁶ Li nyε a mò mε, ka Simò Pyeri si nò wani, maa ntíl'a jyè fanṅke e, maa lempe wíi. ⁷ Vàanṅyi yi mpyi a tég'a Yesu ṅṅke tò ke, yire na mpyi a kúrul'a yaha yi mεge cyage e, yi ná lempe nyε a mpyi tanuge e fanṅke e mε.

⁸ Nyε cyelempyanji u mpyi a fyânha a nò ke, ka uru mú si jyè maa nya, maa dá. ⁹ Fo mà sà nò lire tènì na, cyelempyiibii nyε a mpyi a yi yyaha

* **20:1** Yahutibil'á cibilaage canṅcyiige ku nyε kárinji.

cè na Kile Jwumpe Semɛɲi à jwo na Yesu mpyi na sí n-sìi nè n-fworo kwùɲi i mɛ. ¹⁰ Puru ɲwɔhɔ na, cyelempyiibii mú shuunn'à núr'a kàre pyɛngɛ.

*Yesu à uye cyêe Magidala Mariyama na
(Macwo 28.9-10; Marika 16.9-11)*

¹¹ Nyɛ ka Mariyama si mpa yyére fanɲke ɲwɔge na, maa mɛɛ le na súu. Ka u mɛɛsuwunɲi si ɲkwɔ̀ a lyêel'a wíi fanɲke e, ¹² mà Kile mèlekɛɛbii pìi shuunni ɲya ná vâanvɲinɲyi i, pi à tɛɛn Yesu buwunɲi tasinnage e. Pi wà à tɛɛn Yesu ɲùɲke tayahage e, ka u sannɲi si ntɛɛn Yesu tooyi woge e. ¹³ Ka pi i u yíbe: «Ceewe, ɲaha na mu na mɛɛ súu yɛ?» Ka u u pi pyi: «Pi à mii Kafoonɲi buwunɲi lwó a yige, mii sí ɲyɛ a u tayahaga cè mɛ.» ¹⁴ U à ta u puru jwo a kwɔ̀ ke, maa yyaha kêɛnɲ'a wíi mà Yesu ɲya u à yyére, ɲka u ɲyɛ a mpyi a cè na uru wi mɛ. ¹⁵ Ka Yesu si jwo: «Ceewe, ɲaha na mu na mɛɛ súu yɛ? Jofoo mu na ɲcaa yɛ?» Ka u u wá na sônɲi na cikɔ̀oge faafoonɲi wi, ka u u u pyi: «L'aha nta mu u à Yesu lwó, u saha cyêe na na si sà u lwó.» ¹⁶ Ka Yesu si jwo: «Mariyama!» Ka u u yyaha kêɛnɲɛ Yesu yyére maa jwo Eburubii shɛɛnre e: «Araboni!» Lire ɲwɔhe ku ɲyɛ: «Cyelentuɲi!» ¹⁷ Ka Yesu si u pyi: «Ma hà na cù n-yaha mɛ, mii sàha ɲkwɔ̀ a dùgo Tufoonɲi yyére mɛ, ɲka sà yi jwo mii cìɲmpyiibil'á na mii naha na dùru na Tuɲi yyére, uru mú sí u ɲyɛ yíi Tuɲi, na mii naha na dùru na Kilenɲi yyére, uru mú sí u ɲyɛ yíi Kilenɲi.» ¹⁸ Ka Mariyama si ɲkàr'a sà a yi yu cyelempyiibil'á: «Mii à Kafoonɲi ɲya!» Nje Yesu à jwo u á ke, maa wá na yire yu.

Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na
(*Macwo 28.16-20; Marika 16.14-18; Luka 24.36-49*)

¹⁹ Kuru cannuge, cibilaage canjcyiige yàkonke, Yesu cyelempyiibii mpyi a bínni bag'e, maa ku shwôhò piye na Yahutuubii jùnjufeebii yyaha fyagare na. Ka Yesu si mpa yyére pi shwôhòl'e maa pi pyi: «Kile u yyeyinke kan yii á.» ²⁰ Mà u yaha puru na, u à u kantahigii ná u kàmpañke cyêe pi na. Cyelempyiibil'à Kafoonji nya ke, ka pi funnke si ntáan sèl'e. ²¹ Ka Yesu si núr'a pi pyi: «Kile u yyeyinke kan yii á! Bà Tufoonji à mii tun mε, amuni mii à yii tun.» ²² Yesu à puru jwo a kwò ke, maa jwoge kafεεge fwò pi na, maa pi pyi: «Yii Kile Munaani ta.» ²³ Yii aha mpiimu kapegigii yàfa pi na ke, pire wogigii sí n-yàfa pi na, yii aha jcyé mpiimu wogigii na ke, pire wogigii sí n-kwôro pi na.

Yesu à uye cyêe Tomasi na

²⁴ Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii ke ná shuun-
niñi na canke nkemu i ke, nge mεge ku jyε pi e
Tomasi ná pi maha u pyi: «Ŋañi» ke, uru jyε a mpyi
ná pi e mε. ²⁵ Ka cyelempyiibii sanmpii si u pyi:
«Wuu à Kafoonji nya!» Ka u u pi pyi: «Mii aha mpyi
mii jyε a sìkanñkii fyèñi nya u cyeyi i mε, mii sí
jyε a na kampeeni tège fyèñi na, maa bwòn u nkèni
tafuruge nòopiige na mε, mii si n-dá mε.»

²⁶ Cibilaaga ninjin à tòro ke, ka cyelempyiibii
si núr'a piye bínni bage e, maa ku shwôhò piye
na, Tomasi na mpyi ná pi e lire tēni i, ka Yesu sí
mpa yyére pi shwôhòl'e, maa jwo: «Kile u yyeyinke
kan yii á.» ²⁷ Maa Tomasi yyere na u file uru na,

maa jwo: «Kampeeni taha naha, na cyeyi wíi, ma cyege file, maa ku le na ñkèni tafuruge e. Fworo dánabaare e, ma a dá.» ²⁸ Ka Tomasi si u pyi: «Mii Kafoonji ná mii Kilenji!» ²⁹ Ka Yesu si u pyi: «Mu à mii ñya ke, lire e mu à dá, mpíi pí à dá mii na, mà li ta pí ñye a mii ñya me, píre wuun'à ñwə.»

Yuhana sémeñi kasemèni

³⁰ Ñye Yesu à kakyanhala karii ñnyahagii pyi u cyelempyiibii ñyii na, cyire kyaa ñye a jwo ñge sémeñi i me. ³¹ Ñka ñcyii cyi à séme ke, cyir'à séme bà yii si mpyi si dá li na na Yesu u ñye Kile Níñcwənrəñi ná Kile Jyañi me. Yii aha dá u na, yii sí shìñi ñiñkwombaanji ta u mege kurugo.

21

Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii pìi baashuunni na

¹ Ñye cyire karigii kàntugo, Yesu à uye cyêe u cyelempyiibii na sahañki Tiberiyadi bañi ñwəge na. Amé u à uye cyêe pí na: ² kuru cyage e, Yesu cyelempyiibii pìi baashuunni na mpyi wani, píre e Simə Pyeri, ná Tomasi pí maha mpyi: «Ñañi» ke, ná Natanayeli u à yîri Galile kùluni i Kana kànhe e ke, ná Zebede jyaabii mú shuunni. ³ Ka Simə Pyeri si pí pyi: «Mii na ñkèege fyaa tacunji i.» Ka cyelempyiibii sanmpii si jwo: «Wuu mú na ñkèege ná mu i.» Ka pí i fwordo lire e, mà sà jyè bakwəəge e na cwòobii wàa lwəhe e, ñka kuru canñke numpilage e, pí ñye a fya ñiñkin ta me.

⁴ Ñyèg'à pa múgo ke, ka pí i Yesu ñiñjyerenji ñya bañi ñwəge na, ñka pí ñye a núr'a u cè me. ⁵ Ka Yesu si pí pyi: «Na pyii, yii à fyaabii pìi ta la?» Ka pí i u pyi: «Wuu ñye a yaaga ta me.» ⁶ Ka Yesu si pí

pyi: «Yii cwòñi wà bakwɔɔge kàniñke na, yii sí pìi ta.» Pi à cwòñi wà ke, fyaabii nyahañi cye e pi nyɛ a jà a cwòñi òr'a yige lwɔhe e mɛ. ⁷ Cyelempyanji kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, ka uru si jwo Pyɛri á: «Kafoonji wi!» Simɔ Pyɛri u mpyi a u vàanjiyi wwû marii fyaabii caa ke, tɛni i u à lógo: «Kafoonji wi!» ke, ka u u láha a yi le maa jyè lwɔhe e. ⁸ Ka cyelempyiibii sanmpii si wá na ñkɛɛge bakwɔɔge e kùmpoge yyére, cwòñi mpyi a ñi fyaabii na, ka pi i wá na u òrili. Pi ná lwɔhe ñwɔge laage mpyi a tɔon mɛ, ku mpyi a kuye wwû mɛtirii ñkul'e (100) mɛ.

⁹ Pi à nɔ kùmpoge na maa ntíge ke, ka pi i nanñkyanhii nya, fyaa sí nyɛ cyi ñun'i, bwúuru mú na mpyi wani. ¹⁰ Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma ná yii fyaabii niñcumpii pì'e.» ¹¹ Ka Simɔ Pyɛri si dùgo kùmpoge na, maa cwòñi òr'a yige ná fyabwoyi i. Pi puni na mpyi ñkuu ná beeshuunni ná ke ná taanre (153) ñka fyaabii na pi nyahañi mú i, cwòñi nyɛ a cwɔn mɛ. ¹² Ka Yesu si pi pyi: «Yii a ma, yii pa lyî.» Cyelempyanji wà nyɛ a ñɛn'a u yíbe na: «Jo u nyɛ mu yɛ?» mɛ, ñaha na yɛ pi mpyi a cè na Kafoonji wi. ¹³ Ka Yesu si file, maa bwúuruñi lwó, maa u táa pi na, maa fyaabii mú kan pi á.

¹⁴ Kuru k'à pyi Yesu tontanrawoge mà uye cyêe u cyelempyiibii na, mà lwó u à ñè a fwordo kwùñi i ke.

Yesu à Pyɛri yíbe

¹⁵ Pi à lyî a kwò ke, ka Yesu si jwo Simɔ Pyɛri á: «Yuhana jyanji Simɔ, tàange ku nyɛ mu i mà yyaha tíi ná mii i ke, tá kur'à pèe mà tòro ñke ku nyɛ pi sanmpil'e mà yyaha tíi ná mii i be?» Ka Pyɛri si u pyi: «ɔon, Kafoonji! Mu yabilinji nyɛ a cè na mu

kyal'à táan mii á mà?» Ka Yesu si jwo u á na u a uru mpàpyiyi ñwɔ caa. ¹⁶ Maa núr'a jwo tozhɔnwogo: «Yuhana jyanj Simɔ, mii kyal'à táan mu á la?» Ka u u jwo: «Ɖɔn, Kafoonji! mu à cè na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u a uru mpàabii kàanmucaa. ¹⁷ Ka Yesu si núr'a jwo tontanrewogo: «Yuhana jyanj Simɔ, mii kyal'à táan mu á la?» Ka Pyeri si yyaha tanha na Yesu à uru yíbe a ta taanre na u kyal'à táan ur'á la, maa Yesu pyi: «Kafoonji, mu à karigii puni cè, mu à cè na mu kyal'à táan mii á.» Ka Yesu si yi jwo u á na u a uru mpàabii ñwɔ caa.

¹⁸ Maa núr'a u pyi: «Sèenji na mii sí n-sì yi jwo mu á, mu nànjiiwe wunji mpyi maha vâanntinŋke le, maa maye pwɔ, cyage k'à táan mu á ke, maa ŋkàre wani. Nka mu aha mpa lyɛ, mu sí cyeyi yîrige*, wabɛɛ sí mu vâanntinŋke le mu na, sí mu pwɔ si ŋkàre ná mu i cyage ku nyɛ ku nyɛ a táan mu á mɛ.»

¹⁹ Kwùŋkanni na Pyeri mpyi na sí n-kwû si pèenɛ taha Kile na ke, lire Yesu mpyi na yu ná mpe jwumpe e. Puru ñwɔhɔ na, ka Yesu si Pyeri pyi: «Taha na fye e.»

Cyelempyanj kyaa l'à táan Yesu á ke

²⁰ Cyelempyanj kyaa li mpyi a táan Yesu á ke, Pyeri à yyaha kèenŋ'a wíi mà uru ñya u u ma pi kántugo. Canŋka mà pi yaha pi i numpilaga lyìge lyî, uru cyelempyanj u ná mpyi a tèn maa fèen Yesu kàmpañke na, maa u yíbe: «Kafoonji, joofo u sí mu le cye e yɛ?» ²¹ Nyɛ Pyeri à uru cyelempyanj ñya ke, maa jwo Yesu á: «Kafoonji, ŋge de, ñaha ku sí uru ta yɛ?» ²² Ka Yesu si u pyi: «Mii la ká mpyi uru u

* **21:18** «Mu sí cyeyi yîrige»: lire na mpyi kyaa mà li cyèe na pi sí Pyeri kwòro cige na, si mbò.

kwôro kwùmbaa fo mii cannuruge, mu ñaha ku ñye lire e ye? Mu wi ke, taha mii fye e kann.»²³ Puru jwumpe cye kurugo, dánafeebil'à jwo cyeyi puni i na uru ñge cyelempyañi sì n-kwû me. Mà li ta Yesu ñye a jwo Pyeri á na u sì n-kwû me. Mpe Yesu à jwo ke, puru p'à pyi: «Mii la ká mpyi u kwôro kwùmbaa fo zà nɔ mii cannuruge na, mu ñaha ku ñye lire e ye?»

²⁴ Uru cyelempyañi ninuñi u à ñcyii karigii puni jwo, uru mú sí u à cyi séme. Wuu mú s'à cè na cyi na ñye sèe.

²⁵ Ñye Yesu à karigii cyiiberii niñyahagii pyi. Li n'a mpyi a yaha na cyire karigii cyi le cyi mege sémi niñkin niñkin i, mii na sônñi pire sémebii tayahaga mpyi na sì n-ta diñyeñi i me.

KILE JWUMPE SEMENI JWUMPE NINTANMPE
New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41